

**ERGENLERDE HELİKOPTER ve DİJİTAL EBEVEYNLİK
TUTUMUNUN TEKNOLOJİ KULLANIMI ve DERSE İLGİ AÇISINDAN
İNCELENMESİ**

Çetin BAYBAŞ

Yüksek Lisans Tezi

Hemşirelik Bilim Dalı

Doç. Dr. Burcu DEMİR GÖKMEN

Ağrı-2025

(Her Hakkı Saklıdır)

T.C.
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI

Çetin BAYBAŞ

**ERGENLERDE HELİKOPTER ve DİJİTAL EBEVEYNLİK
TUTUMUNUN TEKNOLOJİ KULLANIMI ve DERSE İLGİ AÇISINDAN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. Burcu DEMİR GÖKMEN
JÜRİ ÜYELERİ
Doç. Dr. Eda GÜLBETEKİN
Dr. Öğr. Üyesi Fatma GÜLCAN

AĞRI-2025

TEZ KABUL ve ONAY TUTANAĞI

ERGENLERDE BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ KULLANIMI ile DİJİTAL BAĞIMLILIK ve PSİKOLOJİK ZİHİNLİLİK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Doç. Dr. Burcu DEMİR GÖKMEN danışmanlığında, Çetin BAYBAŞ tarafından hazırlanan bu çalışma, 26/09/2025 tarihinde aşağıda isimleri belirtilen jüri tarafından değerlendirilmiş olup Hemşirelik Anabilim Dalı Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Bilim Dalında yüksek lisans tezi olarak **oy birliği (3/3)** ile kabul edilmiştir.

Başkan: Doç. Dr. Burcu DEMİR GÖKMEN

İmza:

Üye: Doç. Dr. Eda GÜLBETEKİN

İmza:

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Fatma GÜLCAN

İmza:

Yukarıdaki sonuç;

Enstitü Yönetim Kurulu .../.../... tarih ve / numaralı kararı ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Mehmet TEYFUR

Enstitü Müdürü

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaklardan yapılan bildiriş, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak olarak kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

TEZ BENZERLİK RAPORU

Benzerlik Oranlarına Dair Beyannamedir		
Öğrenci Adı Soyadı	Çetin BAYBAŞ	
Numarası		
Ana Bilim Dalı	Hemşirelik	
Bilim Dalı	Hemşirelik	
Programı	Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Programı	
Danışman Unvanı Adı Soyadı	Doç. Dr. Burcu DEMİR GÖKMEN	
Tez Başlığı	Ergenlerde Helikopter ve Dijital Ebeveynlik Tutumunun Teknoloji Kullanımı ve Derse İlgili Açısından İncelenmesi	
Bölümler	Turnitin Sonucu	En Yüksek Değer
Giriş	%1	% 25
Kuramsal Temeller/Kavramsal Çerçeve	%13	% 30
Materyal ve Yöntem	%23	% 30
Araştırma Bulguları	%19	% 20
Sonuç/Tartışma/Öneri	%1	% 20
TEZ (GENEL)	%12	% 25

26/09/2025

Yukarıda bilgileri yazılı tez çalışmasının benzerlik oranları Turnitin raporundan alındığı haliyle yazılmış olup tüm bilgilerin doğru olduğunu, aksi halde doğacak hukuki sorumlulukları kabul ve beyan ederiz.

İmza

Çetin BAYBAŞ

İmza

Doç. Dr. Burcu DEMİR GÖKMEN

TEZ ETİK-BİLDİRİM SAYFASI

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Ergenlerde Helikopter ve Dijital Ebeveynlik Tutumunun Teknoloji Kullanımı ve Derse İlgili Açısından İncelenmesi” başlıklı tezimin tamamıyla kendi araştırmam olduğunu ve alıntı yaptığım her yerde kaynak belirttiğimi beyan eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Tezim tamamı her yerden erişime açılabilir.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

26/09/2025

Çetin BAYBAŞ

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iii
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR.....	vii
ŞEKİLLER ve TABLOLAR DİZİNİ	viii
1.GİRİŞ.....	1
1.1. Problemin Tanımı ve Önemi	1
1.2. Tezin Amacı	3
1.3.Tezin Araştırma Soruları.....	3
2. GENEL BİLGİLER	5
2.1. Ergenlik	5
2.2. Ergenlik Döneminde Ebeveyn Tutumları	5
2.2.1. Demokratik ebeveyn tutumu	6
2.2.2. İhmalkar ebeveynlik tutumu.....	6
2.2.3. Aşırı hoşgörölü ebeveyn tutumu	6
2.2.4. Otoriter ebeveyn tutumu.....	6
2.2.5. Tatarsız (kararsız ve dengesiz) ebeveyn tutumu	6
2.2.6. Mükemmeliyetçi ebeveyn tutumu	7
2.2.7. Aşırı koruyucu ebeveyn tutumu	7
2.2.8. Helikopter ebeveynlik tutumu.....	8
2.2.9. Dijital ebeveynlik tutumu.....	13
2.3.Bilişim Teknolojilerinin Kullanımı	21
2.3.1. Bilişim teknolojilerinin kullanım alanları	22
2.3.2. Bilişim teknolojilerinin kullanımı ile ilgili yapılan çalışmalar	23
2.4. Derse İlgili	24
2.4.1. Derse ilgi ile ilgili yapılan çalışmalar	25
2.5. Hemşirelerin Çocuk Sağlığı Üzerindeki Rolü ve Önemi	26
3.MATERYAL ve YÖNTEM.....	28
3.1. Araştırma Modeli	28
3.3. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman.....	28
3.4. Dahil Etme Kriterleri.....	28
3.5. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	29
3.6. Veri Toplama Araçları	29

3.6.1. Tanıtıcı Bilgi Formu.....	29
3.6.2. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği (AHETÖ).....	29
3.6.3. Dijital Ebeveynlik Tutumları Ölçeği.....	30
3.6.4. Bilişim Teknolojileri Kullanım Ölçeği (BTKÖ).....	30
3.6.5. Derse İlgili Ölçeği	31
3.7. Verilerin Toplanması.....	31
3.8. Veri Analizi	32
3.9. Araştırmanın Etik Boyutu	33
3.10. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Genellenebilirliği	34
4.BULGULAR	35
5.TARTIŞMA	46
5.1. Ergenlerde Algılanan Helikopter Ebeveynlik Tutumu, Dijital Ebeveynlik Tutumu, Teknoloji Kullanımı ve Derse İlgili İlişkin Bulguların Tartışılması	46
5.2. Ergenlerde Algılanan Helikopter Ebeveynlik Tutumu, Dijital Ebeveynlik Tutumu, Teknoloji Kullanımı ve Derse İlgili Arasındaki İlişkiyi Belirleyen Bulguların tartışılması.....	50
6.SONUÇ ve ÖNERİLER.....	55
KAYNAKÇA	57
EKLER.....	80
ÖZGEÇMİŞ.....	94

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ERGENLERDE HELİKOPTER ve DİJİTAL EBEVEYNLİK TUTUMUNUN TEKNOLOJİ KULLANIMI ve DERSE İLGİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Çetin BAYBAŞ

Tez danışmanı: Doç. Dr. Burcu DEMİR GÖKMEN

Amaç: Bu araştırma, ergenlerde helikopter ve dijital ebeveynlik tutumunun teknoloji kullanımı ve derse ilgi ile arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır.

Materyal ve Yöntem: İlişkisel tarama ve kesitsel türde tasarlanan araştırma Nisan- Mayıs 2024 tarihleri arasında yapılmıştır. Araştırmanın evrenini; Ağrı il Merkezinde bulunan 24 lisenin öğrencileri, tabakalı örneklem yöntemi ile belirlenen 3 liseden basit rastgele örnekleme ile evreni temsil edecek şekilde seçilen 430 öğrenci ise örnekleme oluşturmuştur. Araştırma 390 öğrenci ile tamamlanmıştır. Araştırmada veriler “Tanıtıcı Bilgi Formu”, “Algılanan Helikopter Ebeveynlik Tutum Ölçeği”, “Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeği”, “Bilişim Teknoloji Kullanım Ölçeği” ve “Derse İlgi Ölçeği” ile toplanmıştır. Verilerin analizinde, SPSS (26. versiyon) paket programında, tanımlayıcı analizler, bağımsız gruplar t testi, tek yönlü varyans (ANOVA), pearson korelasyon ve regresyon analizi kullanılmıştır. Analizlerde $p<0,05$ (%95 güven aralığı) anlamlılık düzeyi esas alınmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan ergenlerin, %62,82’si kız olup, %67,18’inin ekonomik durumu gelir giderine eşittir. Araştırmada ergenlerin, algılanan helikopter ebeveynlik ve dijital ebeveynlik tutumunun, bilişim teknolojilerini kullanım düzeylerinin orta seviyede olduğu, derse ilginin ise düşük seviyede olduğu bulunmuştur. Ergenlerin helikopter ebeveynlik tutumlarının düzeyi arttıkça bilişim teknolojilerini kullanım düzeylerinin de arttığı belirlenmiştir ($p<0,05$). Ergenlerin dijital ebeveynlik tutumu ile bilişim teknolojileri kullanım düzeyleri ile derse ilgi toplam boyutları arasında bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Sonuç: Ergenlerde baba helikopter ebeveynlik tutumu olan ‘temel güven ve yaşam becerileri’ tutumu arttıkça ergenin derse olan bilişsel ilgisinin azaldığı saptanmıştır. Dijital ebeveynlik tutumu arttıkça bilişim teknolojileri kullanımı alt boyutları olan bilişim teknoloji aygıtları ve uygulamalarını kullanmanın ve sanal yaşam tercihinin azaldığı belirlenmiştir. Ergenlerin

dijital oyun oynamaları ve sanal yaşam tercihleri artıkça derse olan duyuşsal ilginin artığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ders, ergen, ebeveynlik, helikopter, ilgi, teknoloji, tutum

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

AN EXAMINATION OF HELICOPTER PARENTING AND DIGITAL PARENTING ATTITUDES IN RELATION TO ADOLESCENTS' TECHNOLOGY USE AND INTEREST IN CLASS

Çetin BAYBAŞ

Thesis advisor: Assoc. Prof. Dr. Burcu DEMİR GÖKMEN

Purpose: This study aimed to examine the relationship between helicopter and digital parenting attitudes and technology use and interest in class among adolescents.

Material and Method: This correlational and cross-sectional study was conducted between April and May 2024. The population of the study consisted of students from 24 high schools located in the central district of Ağrı. The sample consisted of 430 students selected by simple random sampling from 3 high schools determined by a stratified sampling method to represent the population. The study was completed with 390 students. The study data were collected using the "Introductory Information Form", "Perceived Helicopter Parenting Attitude Scale", "Digital Parenting Attitude Scale", "Information Technology Usage Scale", and "Course Interest Scale". In the analysis of the data, descriptive analyses, independent groups t-test, one-way analysis of variance (ANOVA), Pearson correlation, and regression analysis were used in the SPSS (version 26) package software. Analyses were based on a significance level of $p < 0.05$ (95% confidence interval).

Findings: While 62.82% of the adolescents participating in the study were female, 67.18% had an income equal to their expenses. The study found that adolescents' perceived helicopter parenting and digital parenting attitudes, and their level of information technology use, were moderate, and their interest in class was low. It was determined that as the level of helicopter parenting attitudes increased, the level of use of information technologies also increased ($p < 0.05$). It was found that there was no significant correlation between adolescents' digital parenting attitudes, information technology usage levels, and the total dimensions of interest in class ($p > 0.05$).

Conclusion: It was found that as the father's helicopter parenting attitude, 'basic trust and life skills' attitude increased, the adolescent's cognitive interest in the lesson decreased. It was determined that as the digital parenting attitude increased, the use of information technology

devices and applications, which are the sub-dimensions of information technology use, and the preference for virtual life decreased. It was found that as adolescents' digital game playing and virtual life preferences increased, their affective interest in the course increased.

Keywords: Lesson, adolescent, parenting, helicopter, interest, technology, attitude

TEŞEKKÜR

Lisansüstü eğitimim süresince rehberlik ve sürekli desteğiyle önemli katkılar sağlayan, tezimin her aşamasında değerli deneyimlerini esirgmeden cömertçe benimle paylaşan danışmanım Doç. Dr. Burcu DEMİR GÖKMEN'e derin saygılarımı ve içten teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca, yüksek lisans eğitimim boyunca bu süreçte daima yanımda olup destek olan aileme minnettarlığımı ifade ederim.

26/09/2025

Çetin BAYBAŞ

ŞEKİLLER ve TABLOLAR DİZİNİ

Tablo No	Sayfa No
Şekil 3.1. Araştırma Planı	28
Tablo 3.1. Araştırmada Kullanılan Ölçeklere Ait Normallik Testi Sonuçları	33
Tablo 4.1. Ergenlerin Sosyodemografik Özellikleri (N=390).....	35
Tablo 4.2. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği, Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeği, Bilişim Teknolojileri Kullanım Ölçeği, Derse İlgili Ölçeği ve Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları.....	37
Tablo 4.3. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği, Dijital Ebeveynlik Tutumu Ölçeği, Bilişim Teknolojileri Kullanım Ölçeği ve Derse İlgili Ölçeği Toplam Puan Ortalamaları Arasındaki ilişki	38
Tablo 4.4. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği, Dijital Ebeveynlik Tutumu Ölçeği, Bilişim Teknolojileri Kullanım Ölçeği, Derse İlgili Ölçeği ve Alt Boyutları Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki	41
Tablo 4.4. (Devam) Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği, Dijital Ebeveynlik Tutumu Ölçeği, Bilişim Teknolojileri Kullanım Ölçeği, Derse İlgili Ölçeği ve Alt Boyutları Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki (Pearson Korelasyon Testi)	42
Tablo 4.5. Algılanan Baba Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği ve Bilişim Teknolojileri Kullanım Ölçeği arasındaki ilişkinin Regresyon Analiz Bulguları.....	43

1.GİRİŞ

1.1. Problemin Tanımı ve Önemi

Gençlik süreci olarak da tanımlanabilen ergenlik, bireyin duyuşal ve yapısal süreçlerindeki farklılıklarla başlayıp, değışim ve gelişim süreci ile devam eden, kişinin bağımsızlığını ve sosyallliğini keşfettiğı zaman ile tamamlanır (Özbay ve Öztürk, 1992). Ergenler, özgür olma ve benliklerini keşfetme yolunda geçirdikleri bu süreçte hayata hangi şekilde uyum sağladıklarını ve hayattaki rollerini bulmak için kendilerini yarış içinde bulurlar (Gül ve Güneş, 2009). Bu süreçte ergenlere destek olabilecek, yaşamlarına yön verebilecek olan en yakın bireyler ebeveynleridir. Ebeveynlerin ergenlere olan tutumları, ergeni olumlu yönde etkileyeceğı, başarılı ve kendilerine yeten bir birey olmasını sağlayabileceğı gibi sorumsuz, kendi kendine yetemeyen bireyler olmasına da neden olabilir (Aydoğdu ve Dilekmen, 2016). Ebeveyn tutumları demokratik, otoriter ve izin verici olabildiğı gibi günümüzün yaşam koşullarına göre helikopter ve dijital ebeveynlik gibi değışen yeni modeller olarak da karşımıza çıkmaktadır (Avcı ve Güleç, 2020).

Helikopter ebeveynlik, ilk kez Cline ve Fay (1990) tarafından tanımlanmıştır (Cline and Fay, 1990). Alan yazında belirtilen tanımlara göre helikopter ebeveynlik; ergenin günlük rutinine, akademik hayatına ve sosyal çevresine kısacası hayatına aşırı müdahil olma, başarılı olması için fazla sorumluluk alma, üzerinde fazla kontrol ve baskı kurma ile karakterize özellikleri gösteren ebeveyn tutumudur (Someros and Sattle, 2010; Kelly et al., 2017; Avcı ve Güleç, 2020; Yılmaz, 2020). Arslan ve Kırıl (2020) çalışmalarında okul öğretmenleri gözlemlerine göre bu tip ebeveynlerin, baskıcı, hatta kabul etmeyen, yaşam merkezinin odağı ergen olan, ergenin sorumluluklarını üstlenen, ders ve ödev yapan ebeveynler olduğu belirtilmektedir. Ebeveynlerin bu şekildeki tutumları ergenin akademik başarısını, duyuşal, sosyal ve fiziksel süreçlerini de etkileyebilmektedir (MEB, 2014; Kapıkıran, 2019). Çocukların ve ergenlerin gelişimlerini etkileyen ebeveyn tutumları yanında bugünün hızlı gelişen teknolojik gelişmeleri de bir diğer önemli faktör olarak kabul edilmektedir (Mustafaoğlu vd., 2018; Yılmaz, 2020). Günümüzde her yaştan bireyin teknolojik cihazların cazibesi ve internetin kolay ulaşılabilir olması nedeniyle bilinçsizce teknolojiyi gereğinden fazla kullandığı görülmektedir (Ektiricioğlu vd., 2020). İnternetin bilinçsiz kullanımı özellikle ergenler açısından önemli bir risk

oluşturmaktadır (Gökmen, 2022). Bu risk ergene biyopsikososyal açıdan zarar vermektedir. Sonuç olarak ergende fiziksel bozukluklar, iskelet ve kas hasarları, uyku problemleri, obezite, kaygı ve korkuların artması, kişisel becerilerin gelişmemesi, aile içi ilişkilerin zayıflaması, arkadaşlık ilişkilerinin bozulması, akademik sorunlar, başarısızlıklar gibi olumsuzluklara yol açmaktadır (Young and Case, 2004; Cömert vd., 2010; Elmas vd., 2015; Mustafaoglu vd., 2018; Tekin, 2020; Kaba ve Doğan, 2022). Ergenin okul yaşamında derse gösterdiği ilgi akademik başarısı açısından oldukça önemlidir (Krapp, 1998; Acar ve Yaman, 2011; Kapıkıran, 2019).

İlgi, ergenin bir uğraş ile devamlı vakit geçirmesi ve bu etkinlikten keyif alıp, etkinliğe bağlanma hali olarak tanımlanmıştır (Kuzgun, 2006; Akın vd., 2015). Dersle ilgilenen ergenlerin akademik eğitime bağlı oldukları, okul proje ve ödevleri gibi çalışmalardan hoşnut oldukları ve akademik zorluklar karşısında sıkılmadıkları; dersle ilgilenmeyenlerin ise dersten çabuk sıkıldıkları, dikkatlerini veremedikleri ve öğrendiklerini akademik yaşamlarına yeterince içselleştiremedikleri belirlenmiştir (Reeve et al., 2004; Eryılmaz ve Aypay, 2011). Neticede günümüzde teknolojinin ilerlemesi ve bilinçsizce tüketimi ergenleri etkilemekle birlikte, ebeveynleri de rahatsız etmektedir. Ergenlerin karşılaşılabileceği riskler ve sorunlar nedeniyle ebeveynlerin kaygıları artmaktadır. Bu durum dijital ebeveynlik tutumunun kendine yer bulmasına sebep olmuştur (Kaya vd., 2018; Avcı ve Güleç, 2020; Gündüz ve Sağlam, 2020).

İlk kez Rode (2009) tarafından kullanılan dijital ebeveynlik kavramı; çocuk ve ergenlerin teknolojik araçları kullanmaları sonucunda ebeveynlerin kaygılarını artması ile ortaya çıktığını ifade etmektedir (Rode, 2009). Ergenler gelişen ve değişen teknolojiyle karşılaştıklarında nasıl kullanacaklarını yanı sıra nasıl doğru bir şekilde kullanacaklarını da bilmemektedirler (Cömert vd., 2010). Dijital ebeveynlikte, anne babaların çocuklarına rehberlik etmesi ve çocuklarını teknolojik ortamın risklerinden koruması beklenmektedir (Yurdakul vd., 2013). Ergenlerin teknoloji ve interneti kullanım dozu, süresi ve sıklığı, ebeveynlerin teknolojiye yönelik tutum ve davranışlarından da etkilenmektedir (Lauricella et al., 2015; Manap ve Durmuş, 2020; Kopuz vd., 2022). Ebeveyn, ergeni ihmal ettiğinde ve ilgili davranmadığında, ergenin teknolojiyi bilinçli bir şekilde kullanımı azalmakta ve

teknolojinin riskleri ile karşılaşabilmektedir (Ayas ve Horzum, 2013; Okumuş ve Parlar, 2018; Yay, 2019; Sancar, 2023; Kopuz vd., 2022).

Ergenin çevrimiçi ortamlarda kendini sınırlamayıp özelini paylaşması, uygun olmayan içeriklerle karşılaşması, istenmeyen olaylara maruz kalması (hırsızlık, cinayet, gasp, kumar vb.) ne yapacağını bilmemesi, korkması ve birtakım hatalar yapması, ebeveynlerin bu konudaki sorumluluğunu artırmaktadır (Sadiku vd., 2017; Mustafaoğlu, 2018; Avcı ve Şatır, 2020; Manap ve Durmuş, 2020). Bu nedenle dijital ebeveynlik tutumunun giderek önemli olduğu ve ebeveynlerin kendilerini geliştirmesi gerekliliği kaçınılmazdır. Alan yazında ergenlerin internet ve dijital teknoloji bağımlıkları araştırıldığında sağlıklı bir ebeveynlik tutumuna sahip olmayan ailelerde ergenlerin interneti daha çok kullandığı ve sosyal mecralarda kendilerini ifade ettikleri saptanmıştır (High ve Caplan, 2009; Akay ve Kayılı, 2023). Ergenlerin interneti ve teknoloji kullanımını artıran etmenler arasında anne ve baba tutumunun önemli bir yere sahip oluşu belirlenmiştir (Xiuqin vd., 2010). Ergenlerin internette fazla vakit geçirmelerinin ebeveyn tutumuyla ilişkili olduğu tespit edilmiştir (Canoğuları ve Güçray, 2014). Teknoloji kullanımında dijital dengenin sağlanabilmesi konusunda ergenlerin kendilerini kontrol edebilme becerisi yeterince gelişmemiştir (Gökmen, 2022). Bu becerinin gelişmesinde ebeveyn tutumu oldukça önemlidir. Yılmaz (2020) eğitim ve öğretim konularında erkek ergenlerin, ahlak ve etik konusunda ise kız ergenlerin ebeveynleri tarafından baskı altında tutulduğunu gözlemlemiştir. Helikopterlik tutum kısa vadede etkili olsa bile uzun vadede ergen için sağlıksız sonuçlar oluşmasına neden olabilmektedir. Yurt dışında konuyla ilgili yeterince çalışma olmasına rağmen (Schiffrin vd., 2017; Kouros vd., 2017; Bayless, 2022; Laldinpui vd., 2024) ülkemizde sınırlı sayıda olduğu görülmektedir (Özdemir, 2023). Bu bağlamda, bu araştırma ergenler üzerinde etkili olan helikopter ve dijital ebeveynlik tutumlarının, teknolojik cihazları kullanım düzeyleri ile derse olan ilgileri arasındaki ilişkiyi belirlemeyi ve ilgili alana katkı sunmayı hedeflemektedir.

1.2. Tezin Amacı

Bu araştırmanın amacı; ergenlerde helikopter ve dijital ebeveynlik tutumu ile teknoloji kullanımı ve derse ilgi arasındaki ilişkiyi belirlemektir.

1.3. Tezin Araştırma Soruları

- Ergenlerde algılanan helikopter ebeveynlik tutumunun düzeyi nedir?
- Ergenlerde dijital ebeveynlik tutumunun düzeyi nedir?
- Ergenlerde bilişim teknolojileri kullanım düzeyi nedir?
- Ergenlerde derse ilgi düzeyi nedir?
- Ergenlerde anne ve baba helikopter ebeveynlik tutumu arasında bir ilişki var mıdır?
- Ergenlerde dijital ve helikopter ebeveynlik tutumları ile teknoloji kullanımı ve derse ilgi arasında bir ilişki var mıdır?

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Ergenlik

Ergenlik döneminin özellikle üreme organlarının büyümesi, gelişmesi ve işlevlerine başlamasıyla tamamlandığı kabul edilir. Ancak ergenlik, tek başına fiziksel olgu değil, diğer olguları da içeren yaşam dönemidir (Şahin ve Özçelik, 2016). Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) (2022) tanımına göre ergenlik, (10-19 yaş) kapsayan çocukluk ve yetişkinlik arasındaki yaşam dönemidir.

Başlangıç evresi (erken ergenlik): 12-14 yaş arası dönemdir. Hormonal sistemin aktif hale gelmesi ve dalgalanmalar göstermesi ile başlar. Bu değişime paralel olarak fiziksel ve zihinsel değişimler de hızlanır. Özellikle bedendeki hızlı değişim bu dönemin en güncel konusu olur. Erken ergenlik dönemi ergenin yabancılaşmasına neden olacak biçimde ailesini, arkadaşlarını ve yaşam biçimini reddediş dönemi olarak da belirtilmektedir (Elkin, 2016).

Orta ergenlik: 15-18 yaşlar arasındaki dönemdir. Bu dönemde farklı birey olma çabası ve anne babadan ayrılma durumları görülür. Bu dönemde çok yakın ilişkiler bağımsızlığı kaybetme tehdidi içerdiğinden ilişkilerdeki sınır bu yaş grubundaki ergenler için önemli kaygı kaynağıdır (Elkin, 2016).

Geç ergenlik: 18 yaş dolayında başlayan ve kimlik duygusunun bütünleşmesiyle sona eren akademik, sanatsal arayışların, sosyal bağların ergenin kendini daha iyi tanımlamasına ve kendini bir topluluğa ait hissetmesine yol açtığı dönemdir (Elkin, 2016).

2.2. Ergenlik Döneminde Ebeveyn Tutumları

Kişiliğin geliştiği ergenlik döneminde sağlıklı bir ergen büyütebilmek büyük bir sorumluluk gerektirir. Ergen bu dönemde anne ve babasını da örnek alır (Beyaz, 2021). Anne ve babaların çocuklara karşı gösterdikleri tutum ve davranışların ergenin kişisel gelişimine olumlu ya da olumsuz etkileri vardır (Checa et al., 2017; Karaman, 2019; Özdemir, 2023).

Ebeveynlerin çocuklarına karşı özverili davranışı, tutumu ve nitelikli sınırları ebeveynlik tutumları olarak ifade edilir (Ay, 2019). Alan yazın incelendiğinde ebeveyn tutumlarının farklı başlıklarda incelendiği görülmektedir. Türkiye’de yapılan çalışmalarda pek çok ebeveyn tutumuna yer verilmiştir (Yılmaz, 2020).

2.2.1. Demokratik ebeveyn tutumu

Bu tutum da ebeveynlerin bilinçli bir şekilde yönlendirmesi ve desteği ile aldıkları kararlara çocuklarının rızası ve onayı ile karar verilmesi önemsenir. Bu durum çocuğun gerek kişiliğini gerekse davranışlarını olumlu yönde etkiler. Bu tutum ile yetişen çocuğun girişimci ruhu gelişir ve özgüveni de artar (Uykan ve Akkayanık, 2019).

2.2.2. İhmalkar ebeveynlik tutumu

Kendi hayatlarını, istek ve arzularını çocuklarından önde tutan bir ebeveyn tutumudur. Bu tutuma sahip olan ebeveynlerin yetiştirdiği çocuklar asosyal, öz kontrolü düşük, suça meyillidir. Bu bakımdan riskli bir ebeveynlik olarak ele alınır. İhmalkar ebeveynler disiplinsizdirler (Karaman, 2019; Yılmaz, 2021).

2.2.3. Aşırı hoşgörölü ebeveyn tutumu

Bu tutumu sergileyen ebeveynler disiplin konusunda çok yetersizdir. Çocukları yönlendirme konusunda eksiktirler. Abartılı sevgi ve kabul vardır. Bu ebeveyn tutumunda çocuklar, olumlu ve olumsuzları fark etmeden her türlü onaylanması sonucu kontrolsüz, şımarık bir tutum sergilerler. Bu durum çocukta aşırı bağımsızlık oluşturur, disiplinsizliğe sebep olur (Belli vd., 2021).

2.2.4. Otoriter ebeveyn tutumu

Otoriter tutumda, çocuğun kuralları sorgulamadan uygulaması beklenir, fikir alışverişinde bulunulmaz ve ceza yöntemi uygulanır (Baumrind, 1966; Yaman, 2018). Otoriter ebeveyn tutumunda ebeveynler, çocukların isteklerine karşı duyarlı değildirler. Çocuklarının kendilerine saygı göstermelerini, kendi belirledikleri kurallara sorgulamadan itaat etmelerini beklerler. Çocuklarına güvenmeyen ebeveynler, istenmeyen davranışlarla karşılaştıklarında cezaya başvurlar. Çocukları olumlu davranış gösterdiklerinde ise ödüllendirmezler (Santrock, 1997; Uygun ve Kazikoğlu, 2020).

2.2.5. Tutarsız (kararsız ve dengesiz) ebeveyn tutumu

Bu tutum aşırı müsamahanın gösterildiği baskıcı tutumun beraber olduğu bir tutum şeklidir. Ergen, ebeveynin bu tutumunda doğru ve yanlış ayırt edemez (Sargın, 2012; Özdemir ve Dilakmen, 2017). Tutarsız ve dengesiz tutuma sahip anne

ve babalar çocuklarına farklı tutumlar sergileyebilmektedir. Bunlar; otoriter, ilgisiz, demokratik tutumlardır (Eni, 2017). Ayrıca bu tutumu sergileyen anne ve babaların kendi aralarında da kararları tutarlı değildir (Yılmaz, 2021). Ebeveynlerin bu tutuma sahip olması ergenlerin bazen kendi kararlarında ikileme düşmesine sebep olmaktadır (Aydoğdu ve Dilekmen, 2016).

2.2.6. Mükemmeliyetçi ebeveyn tutumu

Ebeveynler, çocukların kapasitesinin üstündeki hedeflere ulaşmalarını katı bir tutumla talep ederler. Çocuktan her şeyi mükemmel yapması beklenir. Çocuk bu baskı içerisinde istenileni yapamadığında başarısızlık ve güvensizlik duygusu yaşar (Aydoğdu ve Dilekmen, 2016).

2.2.7. Aşırı koruyucu ebeveyn tutumu

Korumacı tutum sergileme konusunda aşırıya kaçan ebeveynler, ergenin gelişimini olumsuz etkileyecek seviyede ergeni korur ve baskı altında tutarlar (Uygun ve Kozikoğlu, 2020). Ergenin büyüdüğünü kabul etmeyip onun yerine sorumlulukları alan ebeveynler, ergenin karşılaşacağı sorunları önceden düşünüp çözmek için uğraşırlar (Erkan ve Kaya, 2005; Eni, 2017). Ayrıca bu tarz ebeveynler, ergenin kişisel gelişimini olumsuz etkilemekte, ergen için doğru olanı ayırt edemeyip anlık psikolojik durumlarına göre hareket etmektedirler (Kaya, 1997).

Yılmaz ve Büyükçebeci (2019)'nin çalışmasında mobil teknoloji cihazlarının artmasıyla helikopter anne-babalığın arttığı ve helikopter ebeveynliğin ergenin akademik başarısını olumsuz etkilediği ifade edilmiştir.

Dijitalleşmenin yaygın olduğu bu dönemde ergen, teknolojiyi bilinçli kullanım eğitimine sahip olmamasından dolayı bilgiyi nasıl değerlendireceğini bilmemektedir (Ünlü, 2020). Ebeveynin görevi sadece ergenin fiziksel ortam güvenliğini sağlamak değildir. Ebeveyn, ergene internet ve dijital ortamdan nasıl fayda sağlayacağını yollarını göstermek, hem kendi gelişimi hem de ergenin karşılaşabileceği riskleri en aza indirmek için dijital beceri kazanmalıdır (Beyaz, 2021). Yapılan çalışmalarda, ergenlerin dijital ortamda geçirdikleri süre artmakta ve bu süre obezite, uykusuzluk, akademik başarısızlık, sosyal kaygı, siber zorbalık ve yalnızlık gibi durumlara sebep olabilmektedir (Manap ve Dürmüş, 2020; Forrester, 2025). Akay ve Kayılı'nın (2023) çalışmasında ergenin internet ve dijital platformları

ebeveyn baskısından kaçma, sosyalleşme ve yeni arkadaşlıklar edinmek için kullandıkları tespit edilmiştir.

2.2.8. Helikopter ebeveynlik tutumu

Helikopter ebeveynlik kavramı ilk kez 1969'da Ginott tarafından ele alınmıştır (Yılmaz, 2019). Ginott helikopter anne-babayı çocuklarını devamlı gözlemleyen, bu konuda aşırıya kaçan ve devamlı çocuğun etrafında pervane, helikopter gibi dönen ebeveyn olarak açıklamıştır. Yani ergenin her sorununa yetişmeye çalışan, hayatına, sosyal çevresine, arkadaş ortamına ve kişiliklerine müdahale eden, onları belirli sınırlara hapseden, dünyalarının odağına çocuklarını koyan ve yorulmak bilmeyen anne-babalardır. "Helikopter Ebeveyn" terimi çocuklarının hayatlarına aşırı düzeyde katılan ve müdahale eden, aynı zamanda her türlü tehlikeye karşı koruyucu ebeveynleri tanımlamak için kullanılmaktadır (Türk, 2020; Küçükalkan, 2023).

Helikopter ebeveynlik tutumu, ergene sürekli karışan ve onları kontrol altında tutmak isteyen ebeveynlerin tutum ve davranışıyla ortaya çıkmaktadır (Duygulu, 2018; Ekşi vd., 2020). Bahr ve Fanning (2018)'in çalışmalarına göre, devamlı ergenin etrafında dolaşan, ergenin başarmasına ve keşfetmesine izin vermeyen, anne-babalar literatürde 'helikopterler', 'hava taşıtları', 'sinek kuşları', 'gizli savaşçılar', 'kara şahinler' ve 'uçan kaykaylar' gibi birçok tanımın yer aldığını belirtmiştir (Yılmaz, 2019). Ergenlere karşı aşırı ilgi gösteren ebeveynlerin, genç yaşta olanlarda, sosyoekonomik düzeyi yüksek ailelerde ve çocuk sayısının az olduğu hanelerde daha sık görüldüğü belirtilmektedir (Avcı ve Güleç, 2020). Baskıcı anne-baba tutumu yurt dışında araştırmacılar tarafından ilgi görmektedir. Fakat Türkiye'de bu tutum araştırmacılar tarafından yeteri kadar ilgi görememektedir (Yılmaz ve Büyükcebeci, 2019). Araştırmacıların birçoğu helikopter ebeveyn tutumunun sosyal ve ekonomik düzey, genetik yatkınlık, kültürel çevre, ırk ve yaş durumuna bağlı olduğunu belirtmişlerdir (Ross et al., 2013; Beyaz, 2021).

2.2.8.1. Helikopter ebeveyn tipleri

Helikopter ebeveynlik ergenliğin ilk döneminde ortaya çıkmakla beraber yetişkinlik döneminde de devam edebilmektedir. Someros ve Sattle (2010)'nin çalışmasında helikopter ebeveynin ergen üzerindeki pozitif ve negatif etkilerini incelemişlerdir. Helikopter ebeveynliği tüketici savunucuları, eşitlik ve adalet

savunucuları, temsili üniversite öğrencileri, güvenlik devriyeleri ve toksik ebeveynler ayırmışlardır (Filiz ve Doğan, 2023).

2.2.8.2. Helikopter ebeveynlik ve alt boyutları

Etik ve ahlaki konularda helikopterlik; Etik ve ahlaki konulardaki tutuma sahip ebeveynler ergenin hayatında genel olarak etik ve ahlaki yönden baskı ve sınırlama koymaktadır (Yılmaz 2019). Ayrıca bu tutuma sahip ebeveynler yaşam alanı, okul çevresi, internet, teknolojik cihazlar, dijital içeriklerin güvenli bir yer olmadığını düşünmekte ve bu yüzden ergeni koruma eğilimi göstermektedir (Shiffrin, 2017). Etik ve ahlaki konular da helikopterliğe sahip ebeveynler sosyal ve dijital hayatın kurallarına ergenlerin de uymasını istemektedirler. Ebeveynin bu davranışının amacı ergenin teknoloji kullanımını azaltmak veya kontrol altında tutmaktadır (Kahveci, 2022). Yapılan çalışmalarda etik ve ahlaki konularda tutum sergileyen ebeveynlerin kız veya erkek çocuk üzerindeki davranış ve baskılarının aynı olduğu ve sosyal gelişim ve eğitim durumları gibi etmenlerin bu tutumu etkilemediği görülmektedir (Yılmaz, 2020).

Akademik ve okul yaşamı konularında helikopterlik; Akademik yaşam alanı konularında tutum sergileyen anne-babalar, ergenin okul yaşamı, notları ve eğitim süreciyle aşırı ilgilenmektedirler (Özbek, 2022). Bristow (2014)'a göre bu tutuma sahip ebeveynler ergenin eğitim hayatındaki başarısının devamlı olması gerektiğini düşünen ve bu akademik başarının ergenin hayatının başarısı olduğunu algılayan ebeveynlerdir (Bannayeva and Sarandöl, 2025). Lise dönemlerinde helikopter ebeveynlik tutumlarının özellikle akademik alanda yoğunluk kazandığı belirtilmektedir. Ebeveynlerin ergenler üzerindeki baskısı ve kıyas sürüklemeleri sonucunda, ergenler sınavlarda kısa vadeli başarı elde etseler bile uzun vadede başarısız olabilmektedir (Bannayeva and Sarandöl, 2025). Ebeveynlerin akademik başarıya ilişkin beklentilerinin başında sınavlar gelmektedir (Yılmaz, 2020). Ebeveynin baskısı ile artan sınav kaygısı ise ergenlerde fiziksel ve ruhsal sorunlara yol açmaktadır (Yılmaz, 2020).

Temel güven ve yaşam becerileri konularında helikopterlik; Ebeveynlerin temel güven ve yaşam becerilerindeki tutumu, ergenin günlük yaşantısı ile alakalıdır, bu tutuma sahip anne-babalar ergenin devamlı hayatlarına müdahil olmakta ergenin okul arkadaşlarına, sosyal çevresine, oyun arkadaşına karışmaktadırlar (Özbek,

2022). Buhai (2007)'a göre olası her türlü engele anında müdahale etme dürtüsü içinde olan günümüz ebeveynleri, bu müdahaleleri ergenin gelişim düzeyine uygun bir şekilde yapmadıklarında, ergenin yaşamı için kazanması gereken becerileri kazanmasını engellemiş olmaktadır. Ergenin günlük hayatında yapabileceği işleri ergen yerine yapmak isteme, ergenin karşılaştığı sorunları çözmek isteme, onların yerine sorumluluk alma ve bu tarz ebeveynlerin, genel yapısal özellikleridir (Yaşın, 2018). Aybak ve İpek (2021)'e göre bu tarz ebeveynler, ergenin eğitim hayatına sık müdahil olmakta ve ergenin hayatını kendi istekleri doğrultusunda dizayn etmektedirler. Turan ve diğerlerinin (2024) çalışmasında babaların helikopter ebeveynliğin bu tutumunda en yüksek seviyede olduğunu saptamıştır.

Duygusal-kişisel yaşam alanlarında helikopterlik; Duygusal-kişisel yaşam tutumu sergileyen ebeveynler, ergenin mahremiyetine ve duyuşsal yapısına aşırı müdahil olmaktadır (Özbek,2022). Ebeveynlerin fazla sergiledikleri ebeveyn tutumlarından biridir. Smetan (2006)'a göre bu tarz ebeveynler çocukların eş seçimlerinde bile karar veren olmak isterler. Bu ebeveyn tutumuna maruz kalan ergenler ebeveyn onayı olmadan, yönlendirilmeden, ebeveynlik rehberi olmadan karar verememektedir. Bu durum ergenin sosyal yaşantısına olumsuz etkilemektedir. Ayrıca ergenin özgüven eksikliği olmakta ve kişisel gelişimi sağlıklı bir şekilde olmamaktadır (Çelik, 2022). Turan ve diğerlerinin (2024) çalışmasında babaların helikopter tutumlarının duygusal-kişisel yaşam alanında en düşük düzeyde olduğu saptanmıştır.

2.2.8.3. Yapılan çalışmalara göre helikopter ebeveynlik özellikleri ve etkileri

Helikopter ebeveynler, ergenin hayatına aşırı müdahil olup ergenin sorunlarını kendi çözme, ergenin isteğini önemsemeyip kendi fikir ve düşüncelerini ön planda tutma, çocuğun arkadaş çevresine, sosyal hayatına dair kararlar alma gibi tutumlar benimserler. Bu tutumlar ergen ve ebeveyn arasında olumsuz ilişki oluşmasına, ailedeki diğer bireylerin olumsuz etkilenmesine neden olabilmekte ve ergenin yaşamını sınırlandırabilmektedir (Schiffirin et al., 2017; Beyaz, 2021).

Helikopter ebeveynler geçmişte yaşadıkları hatalara çocuklarının da düşmesini istememekte bundan dolayı temel amacı ideal bir birey yetiştirmek olabilmektedir (Odenweller et al., 2014; Özdemir, 2023). Ayrıca helikopter

ebeveynler, ergenler psikolojik etmenlere karşı koruma eğilimindedirler. Ergen için olumlu bir durum gibi gözükse de ergenin bağımsızlık ve benlik yetkilerini azaltabilmektedir (Kwon and Bingham, 2016; Ekşi vd., 2020). Yapılan çalışmalarda, akademik açıdan eğitilmiş olan anne-babaların olmayanlara göre daha baskıcı ve aşırıya kaçtığı, aynı evde yaşama durumuna bakıldığında ise karşılıklı bir etkileşimde bulunduğu aşırı ilgili ebeveynler çocuklarının kendileri ile beraber yaşamasını desteklerken, ailesi ile beraber yaşamaya devam eden bireyler de aşırı ilgi gösterildiği bulunmuştur (Okan, 2018; Dursun, 2021).

Yılmaz (2020) helikopter ebeveyn tutumunun çocukların cinsiyetinden etkilenmediğini belirtmiştir. Diğer bir ifadeyle, çocuğun erkek ya da kız olması, anne babanın genel helikopter tutumunda bir fark yaratmamaktadır. Yapılan farklı bir çalışmada ise helikopter ebeveynlik tutumu incelendiğinde daha çok annenin tutumları değerlendirilerek yapıldığı sonucuna varılmış bu sonuca göre annelerin helikopter ebeveynlik sergilemesi daha yüksek olduğu belirtilmiştir (Çok ve Güçlü, 2022). Somers ve Settle (2010) çalışmasında akademisyenler tarafından anne-baba-çocuk ilişkisi sonucuna bakıldığında çalışmaya katılan ebeveynlerin onda yedisinin helikopter ebeveyn tutumu davranışları gösterdiklerini tespit etmiştir. Peluchette ve diğerleri (2013) yaşam seyri teorisi çalışmasında ebeveynlik davranışının üç tipi olduğunu belirtmiştir. Bunlar alçak irtifa helikopter ebeveynler, keşif helikopterleri, gerilla savaşı helikopter ebeveynlerdir (Yılmaz, 2021).

Helikopter ebeveyn tutumu sergileyen ebeveynlerin ergen için niyetleri iyi olsa da farkında olmadan veya bilerek bu tutumu sergilemeleri ergeni olumsuz etkilemektedir (Kantrowitz and Peg, 2006; Avcı ve Şatır, 2020). Helikopter ebeveynliğin, ergen üzerinde birkaç avantajı olmasına rağmen, ergen büyüdükçe bazı akranlarının sahip olduğu pek çok pratiğe sahip olamadıklarından zor zamanlarda tek başlarına mücadele etme noktasında ihtiyaç duydukları becerilerden yoksun olma gibi dezavantajları olabilmektedir (Özdemir, 2023). Beyaz (2021)'ın ergenlerde anksiyete, okul ve sınıfta derse yeterince katılamama, bağımlılık, depresyon, narsist kişilik, yalnızlık, özgüven eksikliği, sorunlara karşı çözüm bulamama, sosyal çevrede geri planda durma, kişisel gelişim konusunda yeterlilik sağlayamama gibi sorunlarına neden olacağını vurgulamıştır. Başka bir çalışmada ise helikopter ebeveynlik tutumunun çocukların ergenlikten yetişkinliğe geçişini ve buna bağlı olarak hayatta

karşılaştıkları problemleri çözmedeki becerilerini olumsuz etkilediği görülmüştür (Dursun, 2020).

Yapılan bir çalışmada helikopter anne baba tutumunun ebeveyn ve ergeni etkilemekle kalmayıp ergenin bütün yaşamını etkileyen bir durum olduğu belirtilmiştir (Avcı ve Şatır, 2020). Helikopter ebeveynlik ile ilgili olumlu ve olumsuz yönlerin incelenmesi gerekmektedir (Yılmaz, 2020). Helikopter ebeveynliğin tahmin edildiği kadar gözlemlenemediği ve eğitsel değişkenler üzerinde etkisinin değiştiği açıklanmıştır (Çoşkun, 2021). Filiz ve Doğan'ın (2023) çalışmasında yüksek düzeyde helikopter tutumu sergileyen ebeveynlerin çocuklarının sergilemeyenlere göre daha fazla stresli oldukları bildirilmiştir. Yapılan başka bir çalışmada ise özellikle sosyal ve ekonomik anlamda yaşanan olumsuzluklar, artan internet ve dijital cihaz kullanımı gibi değişimler ebeveynlerin geçmişle kıyaslandığında çocuklarının geleceği için daha fazla endişe duymalarına neden olmaktadır (Çirçi ve Akbaş, 2023).

Helikopter ebeveynlik tutumuna maruz kalan annelerin öz yeterlilik seviyeleri ile ergenlerin öz yeterlilikleri arasında bir fark olmadığı, ancak uyumlu olduğu bulunmuştur (Artır, 2022). Helikopter anne tutumunun benlik saygısı ve problemlere karşı tutum üzerindeki etkisinin incelendiği bir çalışmada, helikopter anne tutumu arttıkça öğrencilerde problemlere karşı olumsuz tutumu artmış ve benlik saygısı azalmıştır. Bu hususta benlik saygısı düşük olanlar problemlere karşı daha olumsuz bir tutum sergilemiştir (Lotfi vd., 2022). Yılmaz (2020)'ın yaptığı çalışma sonuçlarına göre, büyük kentlerde yaşayan ebeveynler küçük kent ve yerleşim yerlerine göre daha fazla helikopter ebeveyn tutumu sergilemektedirler. Büyük kent ve yerleşim alanlarında yaşayan ebeveynlerin küçük kent ve yerleşim yerlerinde yaşayan ebeveynlere göre ahlaki konulara ve akademik yaşamına karşı daha duyarlı ve kaygılı olduğu sonuçlarına varılmıştır (Yılmaz, 2020).

Başka bir araştırmada helikopter ebeveyn olarak tanımlanan ebeveynlerin büyük çoğunluğu sosyo-ekonomik seviyesi yüksek, lisans ve lisansüstü eğitilmiş olan annelerdir (Ankaralı ve Savaş, 2021). Literatürde baba helikopter tutumunun çocuğun akademik ve sosyal olarak başarısına olumlu katkı sağladığı anne helikopter ebeveynlik tutumu ise tam tersi bir özellik sergilediği gözlemlenmektedir (Yam ve Kumçağız, 2021). Helikopter ebeveynlik arttıkça ergenin dijital içerik üreticilerine bağlanma düzeyi artmaktadır (Akman ve Demir, 2023).

2.2.9. Dijital ebeveynlik tutumu

Yirminci yüzyılın son çeyreğinden itibaren hızla gelişen bilimsel ve teknolojik gelişmelerin etkisiyle “Bilgi Çağı” ve “Dijital Çağ” başlamıştır (Turhal, 2023). Dijital medya günümüzün vazgeçilmez bir kolaylık aracı olmasının yanı sıra dijital hayatın ergenlere olumlu veya olumsuz etkileri olabilmektedir (Öztürk, 2022). Dijital içeriklerin en savunmasızları olan çocuk ve ergenlerin ebeveynlerin gözetimi olmadan dijital medya kullanmaları beraberinde büyük riskleri getirebilmekte ve bu konuda ebeveynlerin sorumluluğu artmaktadır (Parmar, 2017; Yay, 2017; Manap, 2021). Huang vd. (2018) dijital ebeveynlik tutumunu, ergenleri dijital içeriklere karşı koruma, sosyal medya içeriklerinin kullanılmasını gözetleme, çözüm yolu üretme ve bağlantıyı sağlama şeklinde açıklamışlardır. Fakat genel olarak dijital ebeveynlik: dijital mecralardan fayda sağlayan, takip eden, risklerinin farkında olan ve günlük hayattaki becerilerini dijital ortamda diğer anne ve babalarla paylaşan eylemleri içerir (Ünlü, 2020). Yurdakul ve ark. (2013) ise dijital ebeveynlik kavramını ergenin, modern çağın bize sunduğu dijital platformların farkında olarak, kullanarak, faydalarını ve zararlarını bilerek, sosyal hayattaki kuralları dijital platformda da sürdürmesine vesile olabilen ebeveyn olarak tanımlamıştır (Yurdakul vd., 2013).

2.2.9.1. Dijital ebeveynlik rolleri

Dijital okuryazarlık; dijital çağda dijital teknolojilerindeki gelişmelerin hızla ilerlemesi ile ortaya çıkan bilgi toplumunda, bireylerin dijital ortamın problemlerini çözebilmek için çeşitli bilişsel becerilere sahip olmaları gereklidir. Bu beceriler çoğunlukla “dijital okuryazarlık” olarak nitelendirilir (Sönmez ve Gül, 2014; Tiernan, 2022).

Dijital okuryazarlığın birçok farklı tanımı vardır o tanımlardan biri de ebeveynlerin dijital medyanın uygulamalarını bilme, nasıl kullanacağını bilme, içeriğine hakim olma, iletişim uygulamalarını kullanabilme, araştırma yapabilme gibi birçok beceriye sahip olmadır (Karaboğa, 2019). Karakuş ve Ocak (2019) ise dijital okuryazarlığı bilgiler arası köprü oluşturma olarak açıklamıştır. Dijital okuryazarlığın farklı bir tanımı ise akademik araştırma yapmanın yanı sıra bilgi edinme, çalışma yapma, tarihi öğrenme, fen bilimleri ve içeriğine hakim olma ve buna benzer onca ders içeriğinin nasıl kullanacağını nasıl ulaşılabilir olduğunu bilmektir (MEB, 2020). Dijital medya platformlarının aile içindeki rolünü

değiştirmesinde ebeveyn okuryazarlığı önemli bir etkidir (Karaboğa, 2019). Dijital medya okuryazarlığı olmayan ebeveynlerde aile içi iletişim olumsuz etkileyebilmekte, ilgi ve duygusal yakınlık ihmal edilebilmektedir (Karaboğa, 2019). Bu süreçte aile bireylerinin yoğun dijital medya kullanımı sosyal iletişimi azaltmakta ve internet gibi içeriklere bağlanma, aile içi etkileşimi etkileyebilmektedir (Karaboğa, 2019). Yurdakul vd. (2013)'a göre dijital okuryazar bireyler;

- Temel seviyede teknoloji kullanımı,
- Teknolojik sorunlara karşı tolerans,
- Bilişim teknolojilerindeki siber yöntemleri bilme
- Teknolojik yenilikleri takip etme gibi özelliklere sahip olmalıdır.

Nitekim yapılan bir çalışmada, dijital okuryazarlık seviyeleri daha yüksek olan ebeveynlerin, dijital okuryazarlık seviyeleri düşük olan ebeveynlere göre çocuklarını dijital araçların kullanımları konusunda daha iyi yönlendirebildikleri sonucuna ulaşılmıştır (Nikken, 2018; Turhal, 2023).

Dijital dünyanın farkında olma; dijital okuryazarlığa sahip ebeveynler dijital medyanın etik ve ahlaki durumlarını özümsemeleri ve ergeni buna teşvik etmesi veya aktarması yanında ergen ve kendisi için dijital içeriklerin farkında olması beklenmektedir (Uludaşdemir ve Küçük, 2021). Bu tutuma sahip ebeveynler ergenin internette geçirdiği zamanın farkında olma, ergenin oynadığı oyun ve kullandığı dijital içeriklerin ve uygulamaların farkında olma, dijital zorbalık hakkında bilgi sahibi olması ebeveynlerin, ergenlerin dijital ortamda oluşan olumsuz durumlara karşılaşmadan önceden kontrol altına almasını sağlayacaktır (Uludaşdemir ve Küçük, 2021). Yurdakul ve diğerlerine (2013) göre dijital ebeveynlerin farkında olma aşamasında bazı özelliklere sahip olması gerekmektedir, bunlar şöyledir:

- Dijital ortamda riskleri fark edebilmek,
- Dijital içeriklerin oluşturacağı risklerin farkında olmak,
- Dijital medya bağımlılığını fark etmek,
- Tehlike sinyallerini fark etmek,
- Ergenin dijital medya ve teknolojiyi hangi amaçla kullandığının farkında olmak şeklindedir.

Dijital ortamda kontrol; teknolojik çağ anne-babalarının, sadece ergenin internete erişimini kolaylaştırmak ve faydalı bir şekilde kullanmasını desteklemekle

kalmadığı daha net bir ifade ile ergene telefon, bilgisayar sağlayarak ve internet paketi oluşturmaktan başka ergenin bu dijital platformları nasıl kullandığı, ne tür sosyal mecraları kullandığı, kişisel ve ailesel verileri paylaşp paylaşmadığı, sosyal mecra aracılığıyla tanımadığı biriyle görüşüp görüşmediği konusunda kontrollü olması beklenmektedir (Uludaşdemir ve Küçük, 2021). Çevrimiçi alanlara erişimin kolaylaşması ve kullanımının artmasıyla birlikte siber zorbalık, cinsel içerikli mesajlar alma, yanlış bilgiye ulaşma vb. çevrimiçi riskler de arttığı için ebeveynlerin bu olumsuzluklarla baş ederken çocukların çevrimiçi fırsatlarına engel olmamaları da oldukça önemlidir (Çelen 2018; Serin ve Aydın, 2021). Dijital ebeveynlik rollerini yerine getiren ebeveynler, ergenin internet kullanım süresi, dijital kullanımı, sanal ortamdaki iletişimi ve davranışları konusunda rol model olarak sınırlama ve kontrol sağlayabilmektedir (Özgüven, 2011; Karaboğa, 2019). Yurdakul ve diğerlerine (2013) göre dijital ebeveynlerin kontrol aşamasında taşıması gereken bazı özellikler şunlardır;

- Ergenden dijital ortamda bütün yetkiyi alıp denetimsiz bırakmamak,
- Filtre programlarının uygulamalarını kullanmak,
- Ergenin internette geçireceği süreyi belirlemesine yönelik çizelge oluşturmak,
- Ergenin dijital platformlarda açtığı sosyal medya veya oyun uygulamalarına katılmak,
- Ebeveynin dijital içeriklere yönelik ergene verdiği sözleri yerine getirmesi şeklindedir.

Dijital etik; teknoloji ile gelişen mecralarda başkalarına zarar vermemek ve bu platformlarda gerçekleştirilen her türlü insan eylemi esnasında sistemin iyi niyetle devamını sağlamak için doğru davranışı teşvik eden kurallar olarak tanımlanmaktadır. Dijital etik, dijital yaşamda, bireyin davranış ve yaşayış biçimlerine ahlaki bir çerçeve getirmeyi amaçlarken, dijitali kullanırken kuralara uygun davranıp kendi doğru ve yanlışını değil de sistemin kendi kurallarına uymayı ve belirleneni yapmayı gerektirir (Özcan, 2021). Farklı bir tanım ise dijital etik internetin nasıl kullanılması, internetten nasıl davranılması, internetten nasıl korunması gerektiği gibi durumları içerir (Uludaşdemir ve Küçük, 2021).

Çocuklar diğer becerilerinde olduğu gibi sosyal becerilerini öğrenirken de ilk kaynak olarak ebeveynlerin söz ve davranışlarını kullanır ve ebeveynlerin diğer bireylerle olan ilişkisi ve onlara olan tavrı, çocuklar tarafından gözlemlenir ve örnek

alınmaktadır (Turhal, 2023). Çocukların gözlemleri bir yana, ebeveynlerin sosyal kurallar konusunda çocuklarına rehber olma davranışları da çocuklar tarafından benimsenmesi sağlanılmaktadır (Turhal, 2023). Bu nedenle, tıpkı gerçek hayattaki sosyal ilişkiler gibi dijital ortamların etik bir biçimde kullanımı ve orada kurulan sosyal ilişkilerde de ebeveynlerin çocuklarına rol model olması ve yol göstermesi gerekmektedir (Turhal, 2023). Yurdakul ve diğerlerine (2013) göre gelişen dijital içeriklerin kullanımı her geçen gün artmakta bu durum ergenlerin risklerle karşılaşma ihtimalini artırmakta ebeveynler ergenleri bu risklere karşı koruyabilmeleri için sahip olmaları gereken özellikler bulunmaktadır. Bunlar:

- Herkesin fikrine saygılı olmak,
- Elde edilen bilgilerin doğruluğunu teyit etmek,
- Elde edilen bilgilerin hak sahiplerinin isteklerini göz ardı etmemektir.

Dijital yenilikçilik; yenilik kavramı bir süreç ve çıktı olarak çeşitli şekillerde kavramsallaştırılmıştır. Ancak yenilik kavramı ile ilgili yapılan tanımların birçoğu, yeniliğin yeni bir fikrin veya davranışın benimsenmesi anlamına geldiği konusundaki düşüncüyü paylaşmaktadır (Gürkan, 2017). Dijital anlamda yenilikçilik kavramı anne-babaların internet gelişimine yetişmeleri, yeni içeriklerin farkında olma, siber olaylara karşı koruma yapabilme, ergenlerin tercih ettiği uygulamalar hakkında bilgi sahibi olabilme olarak tanımlanır (Uludaşdemir ve Küçük, 2021). Dijital inovasyon ebeveynler için elzem bir durumdur ve ebeveynlerin bunu sağlıklı bir şekilde yapmaları için bazı özelliklere sahip olması gerekir. Bunlar:

- Dijital yeniliklerin farkında olmak,
- Dijital yenilikleri öğrenmek,
- Dijital yenilikleri isteyerek takip etmek,
- Dijital yeniliklerin doğru olup olmadığını takip etmektir.

2.2.9.2. Dijital ebeveynlik yeterlilikleri

Ergen ve ebeveyn arasında oluşan olumlu, istikrarlı ve duygusal bağ ergen ve çocuk gelişimi için önem arz etmektedir. Dijital dünyada ebeveyni ile olumlu bağlara sahip çocuk veya ergenler, çevrim içi ve çevrim dışı ortamlarda kendilerini rahat bir şekilde ifade etmekte ve bu özgüven iletişim korkularının üstesinden gelebilmelerini sağlamaktadır (Kopuz vd., 2022).

Bağlantı; ergenler ve ebeveynler arasında pozitif, sürekli, duygusal bir bağın olması çocuk ve ergenlerin sağlıklı gelişimine olumlu katkıda bulunan bir faktördür. Söz konusu dijital dünya olduğunda ebeveynleriyle bağı kuvvetli olan ergen, erişiminin engelleneceği korkusu taşımadan kendi dijital deneyimlerini paylaşma eğilimi göstermektedir (Mascheroni et al., 2018).

Davranış kontrolü; bu rol ebeveynlerin çocuklarının faaliyetlerini denetleme ve izleme, davranış kurallarının neler olması gerektiğinin belirlenmesi, uygunsuz davranışlar için sonuçların neler olabileceğinin belirlenmesi ve çocuktan yapması istenen davranışa yönelik net beklentilerin neler olduğunun belirlenmesi ve aile bireyleri arasında bu belirlemelerin konuşularak hep birlikte düzenlenmesi ve sonuçlandırması işlemlerini içermektedir. Belirlenen kurallar dijital teknolojilerin farklı alanlarda (yemek ortamı, yatak odası vb.) kullanımı, kullanım zamanları, dijital ortamlarda neler yapabilecekleri, kimler ile iletişim kurabilecekleri, kişisel bilgilerini kimler ile paylaşabilecekleri hakkındaki kuralları içerebilmektedir (Mascheroni et al., 2018).

Bireyselliğe saygı; çocuğun ebeveynlerinden ayrı olarak sağlıklı bir benlik duygusu geliştirebilmesi anlamına gelmektedir. Bu durum, ebeveynlerin çocukların görüşlerini dinlenmesi, sorumluluklarını yerine getirmelerini sağlamasını ve aile olası yeni rollerin belirlenmesini gerektirmektedir. Dijital alanda ise bu durum fiziksel ortamda çocuk tarafından dünyanın keşfine izin verilmesi gibi, dijital ortamları da bağımsız olarak keşfetmelerine izin verilmesi gerekmektedir. Çocuğun yaşına göre bu izinler kontrol altında tutulmalıdır. Bu konuda ergenlerin ebeveynlerden daha fazla uzman rehberliğine ihtiyaçları olabilir (Mascheroni et al., 2018).

Uygun davranışı modelleme; çocuklar kendilerini ebeveynleri ile özdeşleştirmektedirler. Evdeki yerleşik değer ve normları kavrayarak ebeveyn davranışlarını taklit ederler. Ebeveynler zamanlarının çoğunu internet ortamında geçiriyor kitap okumuyor ise çocuğunun da vaktinin çoğunu kitap okumak yerine internet ortamında geçirmesi muhtemeldir. Çocukların davranışlarında ebeveynlerinin davranışlarına yönelik eğilim görülse de bu davranışları etkileyen farklı faktörlerin de etkisi ile bu durumun farklılaştığı da gözlemlenebilmektedir. Ancak ebeveyn davranışları çocuğun davranışlarını etkileyen en önemli faktördür (Mascheroni et al., 2018).

Tedarik ve koruma; ebeveynler her zaman çocuklarının tüm ihtiyaçlarını karşılayamayabilirler. Ancak sağlayamayacakları kaynakları aramak, bulmak ve çocuğunun benzer uygun hizmetlere erişimini sağlayabilmek ebeveynlerin elindedir. Çevrim içi olarak çocukların korunmasında ise ebeveynlerin oynayacakları rol, akran, öğretmen veya diğer yetişkinlere göre daha büyüktür (Mascheroni et al., 2018; DSÖ, 2025). Byrne ve ark. (2016)'nın çalışmasında, çocuklar çevrimiçi risklerden herhangi birine maruz kaldıklarında ilk olarak akranlarına ardından ebeveynlerine başvurumaktadırlar.

2.2.9.3. Dijital ebeveynlik becerileri

İletişim becerisi; ebeveynlerin iletişim kurabilme becerileri pozitif yaklaşım sergileyebilmeleri için sahip olmaları gereken temel beceridir. Ebeveynler çocuklarının kişisel alanlarını tehdit etmemek koşuluyla sürekli iletişim halinde olmalıdır. Ebeveynlerin çocukları ile iletişim kurmalarının en kolay yolu günlük standart iletişim rutinleri oluşturmaktır (Köyceğiz ve Özbey 2019; Aydoğdu vd. 2024).

Kritik düşünme becerisi; hayatın her alanında olması gereken bir beceridir. Bilimsel açıdan analitik düşünme sürecidir (Özer, 2002). Ebeveynler çocuklarının yeni teknolojiye ihtiyacı olup olmadığının kararını bu becerileri ile verebilmektedirler. Yine bu düşünce ile alınan cihazın çocukları tarafından ne kadar sürede, hangi amaçla kullanılabileceğinin belirlenmesi ve gizlilik, veri koruması, izinler gibi düzenlemeleri yapabilmekte ve eleştirel düşünme becerisi ebeveynlerin çocuklarını çevrim içi güvenli tutabilmeleri ve sağlıklı çevrim içi gelişimini sağlayabilmeleri için temel beceridir. Ebeveynlerin bu beceriye sahip olmaları çocuklarının da eleştirel düşünme becerisine sahip olabilmesi için gerekliliktir (Köyceğiz ve Özbey, 2019; Aydoğdu vd. 2024).

Devamlılık becerisi; ebeveynler ve çocukları arasında geçen sohbetler bazı zamanlarda rahatsız edici düzeylere gelebilmektedir. Ancak bu durumda iletişim sonlandırılmamalı sürdürülmelidir. Sürekli devam eden ebeveyn katılımı, desteği ve diyalogu çocukların çevrim içi ortamlarda başarılı olmalarına yardımcı olmaktadır. Akşamları tüm ailenin bir arada olduğu düzenli sohbet çocukların ebeveynleri ile paylaşım yapmalarını, birbirleri hakkında bilgi sahibi olmalarını ve birbirlerinden öğrenmelerini desteklemektedir (Köyceğiz ve Özbey, 2019; Aydoğdu vd. 2024).

Topluluk becerisi; topluluklar ebeveynlerin etkileşime girerek diğer kişiler ile deneyimlerini paylaşımlarını sağlamakta ve bu şekilde ailelere destek olmaktadır. Ebeveynlerin bir olay hakkında topluluk üyelerince fikir alışverişi içinde olması konu hakkında yaşanan sorunu ortadan kaldıracaktır. Yenilikleri takip eden toplulukların, elde edilen yeni bilgiyi grup üyeleri ile paylaşması yeni olacak sorunların önüne geçebilmektedir. Ebeveynler için destek toplulukları, aynı mahalle, çalıştıkları kurum veya çevrimiçi ortamlar gibi farklı mecralarda oluşturulabilir. Dahil olunan toplulukta bilginin devamlılığı ve topluluğun sürdürebilir olması önemlidir (Köyceğiz ve Özbey, 2019; Aydoğdu vd. 2024).

2.2.9.4. Dijital ebeveynlik ve boyutları

Dijital ebeveynlik onaylama boyutu; bu boyutta ebeveynlerin dijital medya içeriklerinden eğitim, araştırma, sosyalleşme, oyun gibi birçok alanda ergenin fayda sağlayabileceği şekilde yönlendirme sağlamasıdır (Sancar, 2023). Ergen kullandığı internet süresi, dijital platform uygulamaları, oyun uygulamaları, konusunda anne baba onayını mutlaka almalıdır. Kontrol yetkisi kesinlikle ebeveyn üzerinde olmalıdır. Ebeveynler çocuklarının internete karşılaşacağı risklere karşı önceden kontrol sağlamalı ve gerekli önlemleri almalıdır (Uludaşdemir ve Küçük, 2021). Belirli bir kontrol ile internette zaman geçiren ergenler interneti daha verimli kullanmaktadır (Cömert ve Kayıran, 2010). Dursun (2020)'nin çalışmasında ebeveynler tarafından ergenlerin dijital içerikleri kullanımlarının kontrol edilmesi ebeveyn-ergen ilişkisini olumlu etkilemektedir. Bunun aksine ebeveyn kontrolü olmayan ailelerde sık dijital platformlarda vakit geçiren ve teknolojik cihazları fazla kullanan ergenlerin sosyalleşmelerinin, öz güvenlerinin azaldığı, tutum ve davranışlarında ise uyumsuz oldukları bulunmuştur (Cömert ve Kayıran, 2010).

Dijital ebeveynlik koruma boyutu; Bu boyutta, anne babalar ergenin internete ve dijital platformlarda karşılaşacağı risklere karşı önlem almalı ve bu riskler açısından gerekli uyarı ve yönlendirmeler ile farkındalık sağlamalıdır (Sancar, 2023). Ebeveynler, çocuklarını uçsuz bucaksız bir ortamda bulundukları zaman kontrol edebilmelidirler. Çevrim içi ortamlara erişimin ve kullanımın kolaylaşması çevrim içi risklerin de artmasına yol açmıştır. Yaşanan olumsuzluklara rağmen, riskleri azaltmak için çeşitli stratejiler ve yöntemler uygulayan ebeveynler, ergenlerin çevrim içi fırsatlarını azaltmamalı ve ergenlere belli düzeydeki risklerle

m¼cadele edebilmeyi ¼ğrenme olanaklarını sunabilmelidirler (Çelen, 2018). Dursun (2020)'nın çalışmasında ebeveynlerin dijital medya araçlarının kullanımını koruma yönündeki davranışları ebeveyn-çocuk ilişkisini olumlu yönde etkilemiştir.

2.2.9.5. Dijital ebeveynlik tutumu ile ilgili yapılan çalışmalar

Literatürde yapılan çalışmalara bakıldığında dijital ebeveynlik tutumuna sahip ebeveynlerin dijital uygulamalarda geçirdiğı sürenin fazla olması ergenin dijital uygulamaları kullanmasını artırmaktadır. Ayrıca aile içi ergenin dijital içerikleri kullanma düzeyi ailenin sosyo-ekonomik durumu, evdeki çocuk sayısı ve çocukların yaşı, işsizlik, ebeveyn eğitim düzeyi ve yaşı, aile içi ilişkiler ergenin dijital platformları kullanma suresini arttırmaktadır (Emond and Benjamin, 2019; Covolo et al., 2019).

Romero (2014)'nın çalışmasında; ebeveynlerin, dijital okuryazarlık becerilerine duyulan ihtiyacın farkına varmaya başladığı; ancak teknoloji kullanımı, içerik araştırma, ergenleri dijital içeriklerde koruma ve takibini yapmakta sıkıldıkları belirlenmiştir. Ayrıca çalışmada sadece ebeveynlerin sorumluluk almaları ebeveynlere fazla yük bindirmektedir. Bundan dolayı diğer kurum ve kuruluşların (hemşire ve öğretmen vb.) bu konuda ebeveynlere yardımcı olması gerektiğı belirtilmiştir.

Öztabak (2018) çalışmasında, ergenlerin dijital platformları devamlı kullanmalarının sebebi; boş vakitlerde dijital uygulamaların cazip gelmesi, internet kullanımının bağımlılık oluşturabilecek duruma gelmesi, internette daha özgür bir şekilde sosyalleşmek istemeleridir.

Biçer (2014)'in çalışmasında, akranları ve sosyal çevresi ile ilişki kuramayan, sosyal çevresinde kendisini soyutlayan, akademik hayatında dışlanan veya akran zorbalığına maruz kalan ergenlerin, gerçek dünyada ortaya koyamadıkları varlıklarını sanal dünyada ortaya koymak istedikleri; bu durumun ise patolojik dijital platform kullanımına neden olduğu belirtilmiştir.

Ayas ve Horzum (2013)'ün çalışmasında, ebeveynlerin ergenlere yönelik internet kullanımına karşı olan olumlu veya olumsuz tutumları ergenin dijital uygulamaları ve teknolojik aletlere olan bağımlılığını arttırabilmekte ve karşılaşacağı risklere maruz kalma ihtimalini de arttırabilmektedir.

Huang ve diğerkleri (2018) tarafından yapılan çalışmada sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olan ailelerde ergenlerin dijital içerikleri kullanma süreleri sosyo-ekonomik seviyesi düşük olanlara göre daha fazladır. Ayrıca mobil internet erişiminin bu ailelerde ev ödevlerine katkıda bulunmadığı ve eğitimsel beklentileri karşılamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Mustafaoğlu ve Yasacı (2018)'nın çalışmasında ebeveynlerin yüzde yetmişe yakını dijital oyunların aile içi iletişimi azalttığını belirtmiştir.

Dijital ebeveynliğin ergenler üzerindeki rolünün aileler arası özelliklere göre değerlendirildiği bir çalışmada ebeveynin kültürel özellikleri, ergen ve çocukların gelişim düzeyleri, çalışmanın yapıldığı popülasyon, bölge veya zaman dilimi, gibi nedenlerden etkilenmektedir. Ayrıca ergenlerin sosyo-ekonomik farklılıklar, kültürel çevre, tutumları, eğitim düzeyleri fark etmeksizin dijital ortamlarda risk altında olduğu belirlenmiştir (Manap, 2023).

2.3.Bilişim Teknolojilerinin Kullanımı

Teknoloji, mühendislik bilimi tarafından ortaya konulan formun (tasarımın) içine malzemesinin sokulması bilgisidir (Günay, 2018). Teknoloji bireylerin ihtiyaçlarını karşılamak için üretilmiş olan cihazlar, araçlar gibi kavramlardır (Açan vd., 2023).

Teknolojinin hayatı kolaylaştıran yönleri vardır; eğitimde, sanayide, ulaşım, haberleşmede birçok alanda yaşadığımız her yerde bulunmaktadır. Teknoloji kullandığımız bilgisayar, tablet, telefon, akıllı saat gibi pek çok farklı cihazlar vardır. Teknoloji bu kadar tercih dilmesinin sebepleri kolaylıklar sağlayıp ve eğitim içeriği de teknolojik yöntemlerle çok çeşitli biçimlerde sunulmasıdır (Linebarger and Vaala 2007; Sayan, 2016).

Dünyada internet gelişmeleri ilk olarak Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıkmıştır (Ektiricioğlu vd., 2020). Türkiye de ise ilk olarak Ege üniversitesi tarafından kullanılmaya başlanmıştır (Saka, 2019). TÜİK, (2024) çocuk internet araştırmasında teknoloji kullanımının cinsiyet, yaş, amaçlarına göre kullanım yüzdesi ve sıklıkları incelenmiştir. Cinsiyete göre internet kullanımında erkek çocukların oranı %84,3 kız çocukların ise %81,8 iken internet kullanım amaçları sırasıyla yüksekten düşüğe doğru çevrimiçi eğitim, ders ve ödev yapmak için internete girenler, çevrim içi oyun ve video izleme şeklindedir.

Teknolojik ortamın ergen için vazgeçilmez bir alan haline gelmesi ve kullanım süresinin her geçen gün artması ergenin sosyal açıdan gelişimini engellemektedir. Hatta ergenler açısından teknoloji aygıtlarını her platformda (okul, üniversite ve dersane gibi) ayrıca eğlence ve oyun maksadıyla kullanımı bu alışkanlığı arttırmakla birlikte yaşam için gerekli bir unsura dönüştüğünü göstermektedir (Ayaz, 2016).

2.3.1. Bilişim teknolojilerinin kullanım alanları

Dijital oyun oynama; Dijital oyun oynama, ergenlerin tablet, bilgisayar ve televizyon gibi pek çok teknolojik cihazlar ile her yaşta bireyin beraber veya tek oynadığı beraber vakit geçirdiği teknolojik oyunları ifade etmektedir. Kaba ve Doğan (2022)'nın yaptıkları çalışmada ergenler dijital oyun oynama ve dijital içeriklerle vakit geçiren ergenlerin dijital mecrada eğitim yerine oyunu tercih etikleri ve derslerine olan ilgilerinin azaldığı sonucuna varılmıştır.

Teknolojik aygıtların ve uygulamalarının kullanımı; Teknoloji günümüzde yaşamımızın her alanında etkili bir şekilde kullanılmaktadır. Birçok alanda kullanılan teknoloji başta eğitim, sağlık, iletişim, ulaşım gibi pek çok alanı kapsamaktadır. Ergenler teknolojiyi daha çok sosyalleşmek, eğlence ve eğitim hayatı için kullanmakta ergenin bilinçsizce teknoloji kullanması beraberinde sorunları da getirmektedir. Bunlar: obezite, kas-iskelet rahatsızlıkları, fiziksel veya psikolojik rahatsızlıklar gibi pek çok olumsuz durumun oluşmasına neden olabilmektedir. Eğitimden sağlık sektörüne, iş hayatından günlük yaşama kadar teknolojinin kullanımı, hayatımızı kolaylaştırmakta ve daha verimli hale getirmektedir (Arca, 2022; Kaba ve Doğan, 2022). Ebeveynin sınırlayıcı tutumları ergenlerin sosyal medyada akranlarıyla sosyalleşmesi, oyun oynaması gibi tutumları sergilemesine yol açabilmektedir. Ergenler teknolojik cihazları oyun oynamak, sosyalleşmek ve iletişim kurmak için daha çok kullanmaktadırlar (Kaba ve Doğan, 2022).

Sanal yaşam tercihi; Ergenlerin gerçek yaşamdan çok sanal yaşamı tercih etmeleri anlamına gelmektedir (Kaba ve Doğan, 2021). Ergen yaşadığı hayatın dışına çıkarak sanal ortamda vakit geçirmeyi tercih edebilmektedir. Ergen bu davranışı teknoloji uygulamaları kullanarak, iletişim, oyun gibi aktiviteleri kendisini keşfetmek veya belirli bir amaç taşımadan yapabilmektedir (Keskin ve Küçükali, 2017). Ebeveynlerin baskıcı tutumu ergenlerin yaşamlarını, karar vermelerini, gündelik

yaşam koşullarına ve akranları ile olan iletişimine sık müdahil olma gibi tutumları ergenin sanal yaşamı tercih etmesini sağlayabilmektedir. Sağlam (2024) yaptığı çalışmada ebeveynin bu tarz tutumu sonucu ergenlerin akranları ile yüz yüze iletişim ve grup oyunlarını azaltırken, dijital oynanan oyunların artmasına neden olduğundan bahsetmiştir. Ebeveyn tutumları internetin kontrolsüz kullanımını arttırmaktadır (Okumuş ve Parlar, 2018). Dijital içerikleri temel düzeyde kullanabilen ebeveynler, ergenin sanal yaşamda karşılaşacağı risklerin farkında olmamasından dolayı ergeni bu risklere karşı nasıl koruyacağı konusunda bir fikre de sahip olmayabilir (Zinderen, 2024). Ergenin interneti sağlıklı kullanması için gerekli eğitime sahip olan ebeveynler, ergenlerin internet kullanma sürelerini, kullandığı uygulamaları ve nasıl kullanması gerektiği hakkında rol model olarak veya doğru bir iletişimle bunu aktararak ergenin internet kullanmasını olumlu, sağlıklı hale getirebilir (Yurdakul, 2013).

2.3.2. Bilişim teknolojilerinin kullanımı ile ilgili yapılan çalışmalar

İnterneti yoğun bir şekilde kullanan ergenlerin problem yaşadıkları zaman bu sorunu ebeveynleri yerine sosyal medyadaki arkadaşlarıyla paylaşmayı tercih etmeleri belirlenmiştir (Demir, 2016).

Parlar ve Turan (2018)'in çalışmasında ebeveynlerin internet ve sosyal medyayı kısıtlamaları ergenleri sınırlamakta, ergenlerin interneti aşırı kullanmaları durumunda ilk olarak ebeveynleri tarafından uyarıldıkları, sonrasında ise interneti kısıtladıkları bunun sonucunda ise ergenlerin kurallara uydukları sonucuna ulaşılmıştır.

Lauricella ve diğerlerinin (2015) çalışmasında ebeveynler ve çocuklarının teknolojik aygıtları kullanımında aile içinde harcanan sürenin genel olarak televizyon, bilgisayar, akıllı telefon, tablet ile gerçekleştirildiği ve ebeveynlerin internet kullanım süreleri arttıkça ergenlerde de bu sürenin arttığı tespit edilmiştir.

Ebeveynler bazen ergenlerin teknoloji aletleri kullanmalarını engel olmaktadır bazen de destekleyebilmektedir. Ebeveynler, ergenlerin teknolojik cihazları kullanmalarını daha çok akademik, araştırma, bilgi edinme gibi amaçlar için desteklemektedirler. Arıklı (2023)'ya göre, teknolojik cihazların birçok faydası olabilmekte bu faydaların uzaktan eğitim, bilgiye erişim, araştırma, akademiye

sürdürme, online sınav ve testler, internete kolay ulaşım gibi birçok olumlu etkisi olduğu belirlenmiştir.

Annelerin daha çok ev işlerini rahat yapmak için, babalar ise genelde iş sonrası evde dinlenmek için ya da ergen ve çocukların fazla ısrarlı kullanma istekleri karşısında çocuklarının cep telefonu veya bilgisayarla vakit geçirmelerine ses çıkarmamaktadırlar. Ergenlerin teknolojiyi bu denli kullanma durumlarının ebeveynlerde suçluluk duygusunu arttırdığı ifade edilmektedir (Manap, 2023)

Yalçın ve Duran (2017)'nin çalışmasında, ergenlerin teknolojik cihazları ve interneti çok sık kullanmaları durumunda sosyal çevre ve akranlarından soyutlandıkları bulunmuştur. Ebeveynlerin, ergeni sosyal medyayı kullanma konusunda engellediklerinde olumsuz tepkilerle karşılaştıkları ve sınırlandırma konusunda bir beceriye sahip olmadıkları belirlenmiştir.

Demir (2016)'in çalışmasında interneti yoğun kullanan ergenlerin aile içi ortamı sıkıcı buldukları, sosyal ortamlardan kendilerini soyutladıkları, internette daha iyi sosyalleştikleri ve kendilerini daha iyi ifade ettikleri belirtilmektedir.

İkiz ve diğerlerinin (2015) çalışmasında anne eğitim düzeyi yükseldikçe ergenlerin aşırı problemli internet kullanımının arttığı saptanmıştır. Benzer şekilde baba eğitim düzeyi arttıkça internetin olumsuz sonuçları ile karşılaşma düzeyi, aşırı kullanım ve problemli internet kullanımı artmaktadır. Ailesinin gelir durumunu yüksek olarak algılayan ergenlerin internet kullanım düzeyi, geliri düşük ve orta algılayanlara göre daha yüksektir. Ayrıca, kardeş sayısının az olması ergenlerin teknoloji cihazlarını daha uzun süre kullanmalarına, çeşitli risklere daha fazla maruz kalmalarına ve teknoloji bağımlılığı geliştirme olasılıklarının artmasına yol açtığı saptanmıştır.

2.4. Derse İlgi

TDK (Türk Dil Kurumu)'ya göre ilgi 'iki şey arasında bulunan herhangi bir bağlılık, ilişki, alaka, taalluk, aidiyet', 'kimyasal şartlar eş veya birbirine çok yakın olduğunda öğelerin birbirleriyle birleşmede gösterdiği seçicilik', dikkati öncelikle belirli bir şey üzerinde toplama eğilimi', belirli bir olay veya etkinliğe yakınlık duyma', ondan hoşlanma ve ona öncelik tanıma olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2024).

İlgi kavramının akademik önemi Herbart ve Dewey çalışmalarıyla başlamıştır. Ayrıca duyuşsal ve bilişsel ilgi boyutunun ders ve öğrenmeyle olan ilişkisinin ortaya çıkması araştırmacılar tarafından kendine yer verilmesine neden olmuştur (İnci, 2019). Literatüre bakıldığında ilginin okul ve ders başarısı, sınıf ortamında derse katılma, öğrenme konusunda yöntem bulma ve öğrenmek için motive olma gibi olumlu ilişkileri bulunmuştur (Akın vd., 2015).

İlgi, öğrenciyi harekete geçirmekte ve bazı kararlar almasını sağlamaktadır (Güneş, 2017). İlgi ergenin kararlar vermesini değil ergenin hedeflerini belirlemek, belirli bir konuya öncelik tanıma, yakınlık duyma gibi kararlar da etkili olmakta ve ilgi ergenin sadece belli bir amaç ile değil birçok amaçla kendine fırsat oluşturmaya olanak sağlamaktadır (Güneş, 2017). Ayrıca ilgi hedeflerinin başarılı bir şekilde gerçekleşmesi, ergenin akademik ve okul hayatında derslerine olan ilgisini artırmaktadır. İlgi, duyuşsal ve bilişsel ilgi olmak üzere iki alt boyuttan oluşmaktadır. (İnci, 2019). Duyuşsal ilgi anlık gelen dürtü dışında çevrenin etkisi ile de ortaya çıkmaktadır (Kaya, 2016). Kişinin kendini bir iş veya etkinlik için motive etmesi ve bunu kendi başına gerçekleştirmesi ile ortaya çıkan ilgi bilişsel bireysel ilgidir (İnan, 2019).

İlginin duyuşsal ve bilişsel alana hitap ediyor olması öğrenme sürecinde öncü olmasını sağlamaktadır (Löwe, 1992). Ergenin akademik başarısında ve bilgi edinme sürecindeki tutum ve davranışlarında belirleyici bir rol oynar (Krapp, 1998). Prenzel ve ark., (2000) çalışmalarında ergenler için derslerin ilgi çekici olması ergenlerde pekiştirme gücünü artırdığı sonucuna varılmıştır. Ayrıca ilgi bilgiye daha derin bir şekilde odaklanmayı sağlayarak anlamayı desteklemektedir. İlgi, öğrenme sürecine birçok pozitif duyuşsal faktörün katılımını teşvik etmekte ve ders içeriği hakkında detaylı bilgi edinmeye, bireyin kendini ve yeteneklerini geliştirmesine temel oluşturmaktadır (Güneş, 2017).

Derse olan duyuşsal ilgi, daha çok eğitim ve öğretimdeki ders için heyecan duyma ve motive olmaktır. Bilişsel ilgi, eğitim kapsamında ders ve okuldaki öğrenilen konular arası bağlantı oluşturma ve öğrenilen bilgiyi özümsemedir (İnan, 2019).

2.4.1. Derse ilgi ile ilgili yapılan çalışmalar

Meşe ve diğerlerine göre (2014) ilgi kavramı ikiye ayrılmakta bunlar bireysel ve durumsal ilgidir. Bireysel ilgi; içgüdüsel olurken, durumsal ilgi; ergenin sosyal çevreden etkilenmesiyle oluşmaktadır. Her iki ilgi kavramının birbirine benzer yönleri olsa da durumsal ilgi çevresel etmenlerden etkilenmektedir.

Ergenlerin derse ilgisi, motivasyon ve akademik başarıyı önemli ölçüde etkilemektedir (Yaman ve Acar, 2011). Covid-19 sürecinde ergenlerin derse olan ilgilerinin durumsal ilgi ile derse yaklaşım sergiledikleri ve daha çok benimsedikleri sonucuna ulaşılmıştır (Kara ve Alışovaya, 2023).

Yapılan bir çalışmada ailenin sosyoekonomik durumunun da ergenin ilgi düzeyini etkilediği ve ekonomik anlamda iyi olan ergen bireylerin öğrenme algılarının daha iyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Dolu, 2020).

Kara ve Alışovaya'nın yaptıkları çalışmada (2023) öğretmenlerin derse olan ilgilerinin fazla olmasının ergenlerin motivasyonlarını arttırdığı saptanmıştır. Ayrıca ergenlerin ekonomik sorunlar nedeniyle motive olmalarında sıkıntı yaşadıklarında dersle ilgilenmedikleri gözlemlenmiştir.

Ergenlerin derse ilgi düzeylerini etkileyen faktörlerin ders ortamında kullanılan materyal çeşitliliğinde ilgi düzeylerini etkilediği, öğrencilerin derse ilgi düzeylerinde materyal çeşitliliğinin olduğu sınıflarda öğrenme ortamlarından memnun oldukları ve derse ilgi düzeylerinin iyi derecede olduğu saptanmıştır. Ayrıca öğretmen ve öğrenci etkileşiminin ders içeriği, ders ortamı, materyal çeşitliliği ile etkileşimli olduğu belirtilmiştir. Çalışmada öğretmenin derste gösterdiği materyal, sunum çeşitliliği, sunu içeriği ve görseller, ergenin bilişsel ilgisini artırabilmektedir (Mazer, 2012).

2.5. Hemşirelerin Çocuk Sağlığı Üzerindeki Rolü ve Önemi

Ergenler olumsuz davranışlar sergileyebilmektedir. Ergenlerin risklere açık olması nedeniyle bulunduğu çevrede karşılaşabileceği olumsuz durumları en aza indirmek çok önemlidir (Özdemir, 2019). Ergen sağlığı toplum için oldukça önemli bir yere sahiptir. Ergen sağlığının toplumu etkilemesi nedeniyle sağlık kuruluşları ve toplum bu konuda sorumludur (Aykanat ve Gözen, 2014).

Aile ve toplum sağlığında önemli bir yere sahip olan hemşirelik, holistik yaklaşımıyla birey ve toplumu bütün açılarıyla ele almakta ve sağlığın

geliştirilmesinde çok önemli bir rol oynamaktadır (Dolgun vd., 2011). Çocuk sağlığının geliştirilmesi, erken yaşlarda sağlığı benimseyen ergenin ileri yaşamında da sağlıklı kalabileceği görüşüne temellenmektedir. Bu nedenle sağlığın geliştirilmesi ve sürdürülmesi elzem bir durumdur (Kılıçgün, 2011). Ergenin sağlıklı olabilmesi için başta aile olmak üzere sağlık kuruluşları (hastane, sağlık ocakları, aile sağlık merkezleri, rehabilitasyon merkezleri gibi), sosyal çevre ve okul kısacası ergenin bulunacağı her alan belli bir iş birliği içinde ergenin sağlığının sürdürülmesi ve geliştirilmesi için beraber hareket etmeleri büyük bir öneme sahiptir (Dolgun vd., 2011).

Hemşireler ergenin sağlığı için ebeveyn tutumunun önemini bilmeli ve ebeveyne de eğitim vermelidir. Ebeveynlerin tutumları ergen sağlığı için oldukça önemli bir yere sahip olmakla beraber anne-babanın olumsuz, sağlıksız tutumları ergenin gelişimi üzerinde olumsuz etkileri olmakta, ebeveyn ergen ilişkisinde fikir alışverişinin olduğu, ergenin fikir ve düşüncelerini özgürce söyleyebildiği ailelerde ergen sağlığı iyi olmaktadır (Dolgun vd., 2011).

Pediatric hemşireliği ergenin toplum içinde sağlıklı bir gelişim göstermesini ruhsal ve fiziksel açıdan olumlu bir yaşantı sağlamasını amaçlamaktadır. Hemşireliğin temel amaçları içinde aile ve ergen sağlığı oldukça önemli bir yere sahip olmakla beraber geliştirilmesi ve sürdürülebilir olması önem arz etmektedir (Açıkgöz ve Baykal, 2023). Pediatric hemşireliğinin majör felsefesi: aile ve toplum odaklı olmasıdır. Pediatric hemşireleri aile ve ergen haklarını koruyan ve geliştiren bir role sahiptir. Pediatric hemşireliği birey, din, dil ve ırk fark etmeksizin her çocuk ve ergene eşit şekilde yaklaşır (Aykanat ve Gözden, 2014).

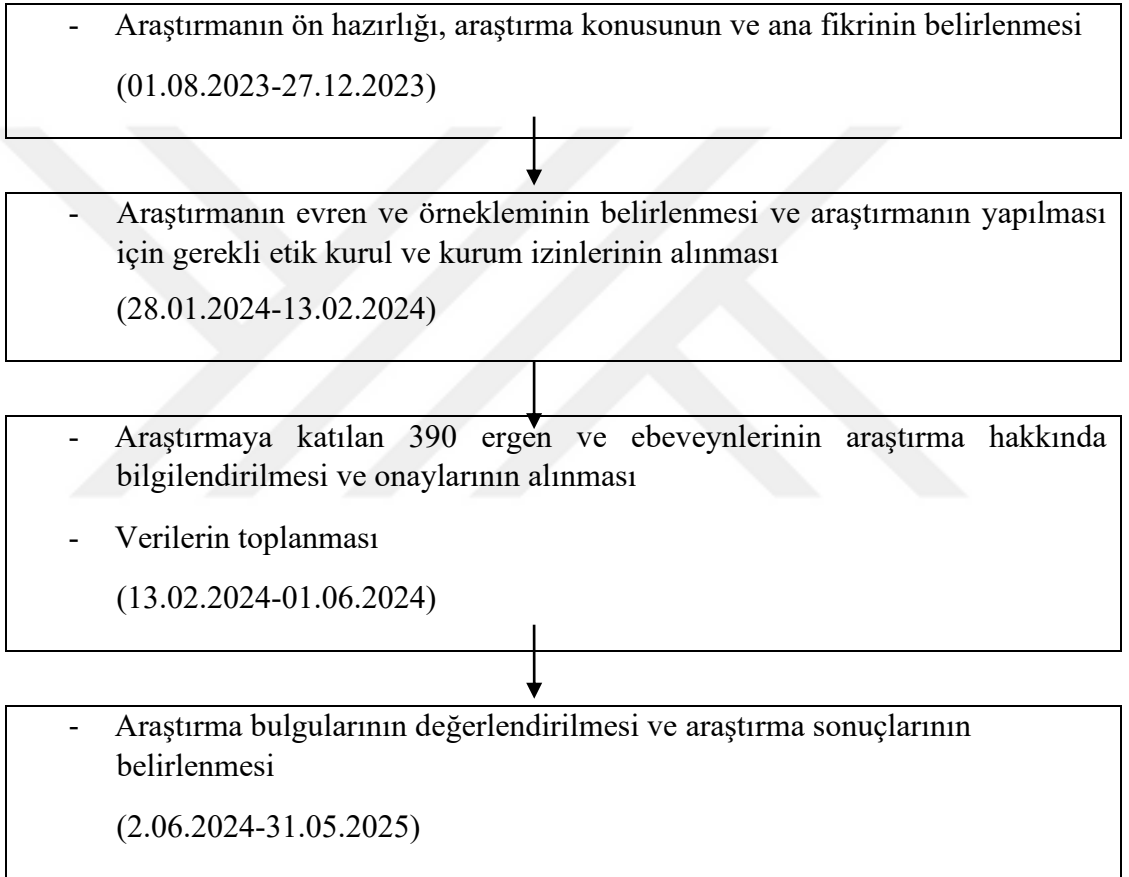
Pediatric hemşireliği kapsamında okul sağlığı ergen için oldukça önemlidir. Okul sağlığı hemşireliği ergene ilk müdahale eden rolü üstlenmesi açısından ve ergenin sağlığını kontrol, gözetleme ve takip etme konusundan sorumlu olmakla beraber sağlığının geliştirilmesi ve sürdürülmesi açısından da önemlidir (Akgül ve Ergün, 2021).

3.MATERYAL ve YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada ergenlerde helikopter ve dijital ebeveynlik tutumunun bilişim teknoloji kullanımı ve derse ilgi arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla nicel araştırmalar içerisinde kesitsel tarama yöntemi ile ilişki tarama modeli kullanılmıştır. Bu modelde; değişkenler arasında pozitif veya negatif bir ilişki ya da olmayan ilişkiler belirlenmektedir (Karasar, 2014).

3.2. Araştırma Planı

Şekil 3.1. Araştırma Planı

3.3. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Araştırma, 2023-2024 eğitim öğretim yılında Ağrı ili Merkez ilçesine bağlı 3 lisede yapılmıştır.

3.4. Dahil Etme Kriterleri

2023-2024 eğitim-öğretim yılında öğrenime devam eden, araştırmanın yapıldığı dönemde eğitimine devam eden, veri toplama sürecinde izinli olmayan,

iletişim engeli olmayan ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan ergenler araştırmaya dahil edilmiştir.

3.5. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, merkez ilçesinde Milli Eđitim Müdürlüğüne bağlı 14 lisede öğrenime devam eden 10.622 öğrenci oluşturmuştur. Lise isimleri ve öğrenci sayıları ilgili İl Milli Eđitim Müdürlüğünden alınmıştır. Araştırmanın örnekleme evreni bilinen örnekleme hesabı ile yapılmıştır. Hesaplama kapsamında örneklem büyüklüğünü saptamak için Cochran' ın (1977) sürekli değişkenlere göre hesaplama formülünden ($n = \frac{n_0}{1 + (n_0/N)}$) $n_0 = t \cdot t.S.S/d.d$ Not. N=Evren büyüklüğü; t=Güven düzeyine karşılık gelen değer; S=Standart sapma; d=Sapma miktarı; n=örneklem büyüklüğü) yararlanılmıştır. Buna göre örneklem sayısı en az 370 öğrenci olarak belirlenmiştir (%95 güven aralığı ve %5 yanılma olasılığı). Liseler sosyo-ekonomik düzeye göre 3 tabakaya ayrılmıştır. Her tabakadan basit rastgele kura ile sečililen bir lise ile toplamda üç lisenin öğrencileri araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Bu üç lisenin listesi Milli Eđitim Müdürlüğünden alınmıştır. Basit rastgele örnekleme yöntemi ile sečililen 390 öğrenci ve ebeveyni ile yapılmıştır. Örnekleme sečililen her bir biriminin eřit bir biçimde sečilme olasılığına sahip olarak sečilildiđi ve örnekleme dahil edildiği yönteme basit rastgele örnekleme denir. Bu yöntem örnekleme sečilmenin en iyi ve geçerli olduğu yoldur (Büyüköztürk vd., 2013).

3.6. Veri Toplama Araçları

Araştırmada; Tanıtıcı Bilgi Formu, Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (AHETÖ), Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeği, Bilişim Teknoloji Kullanım Ölçeği (BTKÖ) ve Derse İlgi Ölçeği kullanılmıştır.

3.6.1.Tanıtıcı Bilgi Formu

Araştırmaya katılan ergenlerin sosyodemografik verilerini tanımlamak amacıyla hazırlanmıştır. Literatürden yararlanarak oluşturulan bu formda; yaş, cinsiyet, sınıf düzeyi, anne-baba eğitim düzeyi, gelir durumu gibi bilgileri içeren toplam 9 soru vardır (Yüksel vd., 2020) (EK 1).

3.6.2. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği (AHETÖ)

Yılmaz (2018) ölçeği geliştirmiştir. Helikopter ebeveynlik ölçeği anne ve baba olmak üzere iki farklı formda ve her bir form 21 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte ters madde yoktur. 4'lü Likert (1-4 arasında Hiç böyle davranmaz ve hep böyle davranır şeklinde puanlanan) yapıda olup 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Birinci boyutu “Etik ve ahlaki konularda helikopterlik (6 madde)”, ikinci boyutu “akademik/okul yaşamı konularında helikopterlik (5 madde)”, üçüncü boyutu “temel güven ve yaşam becerileri konusunda helikopterlik (6 madde)”, dördüncü boyutu “duygusal-kişisel yaşam alanında helikopterlik (4 madde)” olarak tanımlanmıştır. Ölçekte 21-31 arası puan ilgisiz, 32-55 arası puan normal ilgi, 56 puan üzeri ise helikopter ebeveyn tutumudur. Ölçeğin geliştirildiği çalışmada Cronbach Alpha değeri anne için 0,85 baba için ise 0,83 olarak bulunmuştur (Yılmaz, 2018). Bu araştırmada helikopter ebeveynlik anne ölçeğinin Cronbach Alpha değeri 0,80, baba için bulunan Cronbach Alpha değeri ise 0,86 olarak bulunmuştur. Cronbach alfa değerinin $0,80 \leq \alpha \leq 1,00$ olması oldukça güvenilir olduğu anlamına gelmektedir (Kalaycı, 2005) (EK-2).

3.6.3. Dijital Ebeveynlik Tutumları Ölçeği

İnan ve arkadaşları (2018) tarafından geliştirilen ölçek 12 madde (ters madde yoktur), 5'li Likert (1-5 arası hiç katılmıyorum-tamamen katılıyorum şeklinde puanlanan) 2 alt boyuttan oluşmaktadır. Birinci alt boyut “dijital medyanın etkili kullanımını onaylama (1-6 madde)”, ikinci alt boyutu “dijital medyanın risklerinden koruma (6-12 madde) olarak tanımlanmıştır. Ölçekte alınacak puan aralığı 12-60 arasındır. Ölçekte alınan yüksek puan ebeveynin dijital tutum sergilediğini gösterir (Kaya vd., 2018). Ölçeğin geliştirildiği çalışmada Cronbach Alpha değeri 0,72 ve 0,78 arasında değişmektedir (İnan vd., 2018). Ölçeğin geliştirildiği çalışmada alt boyutlarına ilişkin Cronbach Alpha değerleri dijital medyanın etkili kullanımını onaylama boyutu için 0,77 ve dijital medyanın risklerinden koruma boyutu 0,72'dir (İnan vd., 2018). Bu araştırmada Cronbach Alpha değerleri dijital medyanın etkili kullanımını onaylama boyutu 0,80 ve dijital medyanın risklerinden koruma boyutu 0,77 olarak bulunmuştur. (EK-3).

3.6.4. Bilişim Teknolojileri Kullanım Ölçeği (BTKÖ)

Kaba ve Doğan (2021) tarafından geliştirilen ölçek, 13-19 yaş arasında olan ergen bireylerin bilişim teknolojileri kullanım düzeylerini ölçmektedir. Ölçek 50

madde, 5'li Likert (1-5 arasında kesinlikle katılmıyorum ve katılıyorum şeklinde puanlanan) yapıda olup 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Birinci alt boyut “Dijital Oyun Oynama (18 madde)”; ikinci alt boyut “Teknolojik Aygıtların ve Uygulamalarının Kullanımı (22 madde)”; üçüncü alt boyut “Sanal Yaşam Tercihi (10 madde)” olarak tanımlanmıştır. Birinci faktörde 18, ikinci faktörde 22, üçüncü faktörde ise 10 olmak üzere toplam 50 madde bulunmaktadır ve bu maddelerin 9'u ters puanlanan maddedir. Tersine çevrilmiş maddeler; Dijital Oyun Oynama faktöründeki 1., 2. ve 15. maddeler; Teknolojik Aygıtların ve Uygulamalarının Kullanımı faktöründeki 8. ve 16. maddeler; Sanal Yaşam Tercihi faktöründeki 2., 6., 7. ve 8. maddelerdir. Ölçek 50-250 puan aralığında değerlendirilmekte olup, alınan puanın yüksekliği bireyin bilişim teknolojilerini yüksek düzeyde kullandığını göstermektedir. Ölçeğin geliştirildiği çalışmada Cronbach Alpha güvenirlik katsayı 0,95'tir (Kaba ve Doğan, 2021). Bu araştırmada teknoloji kullanım ölçeği Cronbach Alpha değeri 0,96 olarak bulunmuştur. Ölçeğin alt boyutlarının Cronbach Alpha değerleri sırasıyla dijital oyun oynama alt boyutu 0,92, teknolojik aygıtların ve uygulamalarının kullanımı alt boyutu 0,94, sanal yaşam tercihi alt boyut 0,87 olarak hesaplanmıştır (EK-4).

3.6.5. Derse İlgili Ölçeği

Akın ve diğerleri (2015) tarafından geliştirilen ölçek 16 madde, 5'li Likert (1-5 arası her zaman-hiçbir zaman şeklinde puanlanan) 2 alt boyuttan oluşmaktadır. Duyuşsal ilgi alt boyutu 9, bilişsel ilgi alt boyutu 7 madde olarak tanımlanmıştır. Duyuşsal ilgi alt boyutu 9-45 arası puan bilişsel ilgi alt boyutu 7-35 puan aralığında oluşmaktadır. Ölçekten yüksek puan alınması ergenin derse ilgi düzeyinin yüksek olduğu anlamına gelir. Ölçeğin geçerlilik ve güvenirlik çalışmasında Cronbach alfa değeri sırasıyla duyuşsal ilgi 0,95, bilişsel ilgi 0,88 olarak bulunmuştur. Bu araştırmada ölçeğin Cronbach Alpha değeri 0,87 olup alt boyutları olan duyuşsal ilgi için 0,85, bilişsel ilgi için 0,79 olarak bulunmuştur (EK-5).

3.7. Verilerin Toplanması

Araştırmada etik kurul onayı ve kurum onayları alındıktan sonra araştırmaya katılmak için öğretmenler tarafından öğrencilere verilen yazılı ebeveyn onam formu (EK-9) ve dijital ebeveynlik ölçeği (EK-3) formu ebeveynlere ulaştırılmıştır. Ergen ve ebeveynine onam formlarının başlangıç kısmında araştırma hakkında bilgilendirme yapılarak, gönüllü olarak katılım sağlamayı kabul edenler araştırmaya

dahil edilmiştir. Araştırma yapılan liselerde idareden alınan izinler doğrultusunda öğrencinin dolduracağı anketler Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği, Bilişim Teknolojileri Kullanım Ölçeği ve Derse İlgili Ölçeği öğretmenlerin gözetiminde 25-30 dakika süre ile doldurulmuştur. Ebeveyn anketleri ise öğrenciler yoluyla ebeveynlere ulaştırılmış Dijital Ebeveynlik Tutumu Ölçeği veliler tarafından 5-10 dakika sürecek şekilde doldurulmuştur. Anketleri araştırmaya katılmayı onaylayan ebeveyn ve ergenlerden formları doldurduktan sonra geri öğretmenlere teslim etmeleri istenmiştir. Araştırma yapılan liselerde idareden alınan izinler doğrultusunda öğrencinin dolduracağı formlar öğretmenlerin gözetimi altında uygun olan ders saatlerinde ya da ders aralarında 19.02.2024-1.06.2024 tarihleri arasında toplanmıştır.

3.8. Veri Analizi

Veri analizi için SPSS 26 programından yararlanılmıştır. Güvenirliğin değerlendirilmesinde Cronbach Alfa katsayısından yararlanılmıştır. Analizlerde $p < 0.05$ (%95 güven aralığı) anlamlılık düzeyi esas alınmıştır. Verilerin dağılımının normalliğinin tespiti edilmesi amacıyla ilk olarak Kolmogorov-Smirnov analiz sonuçlarına bakılmıştır ve verilerin normal dağılmadığı görülmüştür ($p < 0.05$). Fakat örneklem sayısının elliden büyük olması ve Skewness (Çarpıklık) ve Kurtosis (Basıklık) değerlerinin -1,5 ile +1,5 arasında olması durumunda verinin normal dağıldığının kabul edildiği anlamına gelmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Tablo 3.1 'e bakıldığında dört ölçeğin ve alt boyutlarının çarpıklık ve basıklık değerleri 1,5 ile +1,5 arasında olduğu ve normal dağılıma sahip olduğu kabul edilmiştir. Verilerin analizi ikili gruplar için karşılaştırmasında t-testi, ilişki olmayan iki gruptan fazla karşılaştırılmasında ANOVA (tek yönlü varyans) analizi, aradaki farkın sebebi için Bonferroni testi, heterojen bulunduğu durumlarda Tamhane's testi kullanılmıştır. Homojenlik testi için Levene istatistiği kullanılmıştır. Ölçeklerin birbiriyle olan ilişkisine Pearson korelasyon katsayısı ile bakılmıştır. Bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkeni yordama etkisine regresyon analizi ile bakılmıştır.

Tablo 3.1. Araştırmada Kullanılan Ölçeklere Ait Normallik Testi Sonuçları

Ölçek/Alt Boyutları				Kolmogorov-Smirnov			Skewness	Kurtosis
				Test İstatist.	sd	p	(Çarpıklık)	(Basıklık)
Anne	Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği			0,100	390	0,001	-0,32	0,20
	Etik ve ahlaki konularda			0,131	390	0,001	-0,64	0,74
	Akademik / okul yaşamı			0,108	390	0,001	-0,32	-0,32
	Temel güven ve yaşam becerileri			0,085	390	0,001	0,17	-0,37
	Duygusal-kişisel yaşam alanında			0,113	390	0,001	-0,31	-0,14
Baba	Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği			0,130	390	0,001	-0,34	-0,78
	Etik ve ahlaki konularda			0,184	390	0,001	-0,79	0,67
	Akademik / okul yaşamı			0,139	390	0,001	-0,36	-0,65
	Temel güven ve yaşam becerileri			0,165	390	0,001	0,38	-1,38
	Duygusal-kişisel yaşam alanında			0,135	390	0,001	-0,36	-0,32
Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeği				0,095	390	0,001	-0,80	1,33
1-Dijital M. Etkili Kullanımını Onaylama				0,123	390	0,001	-1,05	1,04
2-Dijital M. Risklerinden Koruma				0,087	390	0,001	-0,58	0,37
Bilişim Teknolojileri Kullanım Ölçeği				0,123	390	0,001	-0,17	-1,08
Dijital Oyun Oynama				0,107	390	0,001	-0,04	-1,17
Teknolojik Aygıtların				0,164	390	0,001	-0,61	-0,53
Sanal Yaşam Tercihi				0,090	390	0,001	-0,40	-0,86
Derse İlgi Ölçeği				0,110	390	0,001	0,43	0,31
Duyuşsal İlgi				0,103	390	0,001	0,29	0,42
Bilişsel İlgi				0,141	390	0,001	0,75	0,40

3.9. Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırmacı tarafından veri toplanmaya başlanmadan önce Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığından, araştırmanın etik ilkeler bakımından uygun olduğuna dair onay (28.12.2023 tarih ve 296 sayılı karar) (BK. EK-6) ve Ağrı Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğünden, araştırmanın belirtilen okullarda uygulanması hususunda araştırma kurum izni (13.02.2024 tarihi 96356669 sayılı karar) (BK. EK-8) alınmıştır. Araştırmaya katılmayı kabul eden ebeveyn ve öğrencilerden, araştırma hakkında detaylıca yapılan bilgilendirme sonrası yazılı ve sözlü izin (Ek-9, EK-10) alınmıştır. Araştırma Helsinki Bildirgesi prensiplerine uygun olarak yürütülmüştür.

3.10. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Genellenebilirliği

Araştırma verilerinin belli bir zaman diliminde ve belli bir bölgede toplanması, öğrencilerin ve ebeveynlerin kendi ifadelerine dayanan öz değerlendirmeye dayalı veriler olması bu araştırmanın önemli bir sınırlılığını oluşturmaktadır. Bu nedenle araştırmadan elde edilen sonuçlar araştırmanın yapıldığı bölgeye genellenebilir, tüm Türkiye'yi temsil etmemektedir. Literatürde benzer popülasyonda ebeveyn tutumları değerlendiren çalışmanın olmaması ve bulunan çalışmaların ise farklı boyutlarda ele alınması, bu araştırmanın benzer çalışmalarla karşılaştırılabilirliğini sınırlandırmaktadır. Ayrıca araştırma sürecinde ergen ve ebeveyn ilişkisi zaman içinde nasıl değiştiği değerlendirilememiştir. Ergenler doğrudan gözlemlenmediği için veriler tam olarak yansımamış olabilir. Bu araştırma, helikopter ve dijital ebeveyn tutumlarının ergen üzerindeki etkilerini saptamak, ergenin bilişim teknolojileri kullanımı ve derse ilgilerinin bundan ne derece etkilendiğini tespit etmek açısından önemlidir. Böylece ebeveynlerin doğru tutum sergilemesine, ergenin bilinçli teknoloji kullanmasına ve akademik başarıya yönlendirmek için erken müdahale imkânı sunması açısından alana önemli bir katkı sağlamaktadır. Ayrıca araştırmanın, Doğu Anadolu Bölgesi gibi ebeveyn tutumları, ergenin bilişim teknoloji kullanımı ve akademik açıdan sınırlı sayıda araştırmanın yapıldığı bir bölgede gerçekleştirilmiş olması, literatürdeki önemli bir boşluğu doldurmaktadır. Araştırma sonucunda elde edilen veriler, özellikle helikopter ve dijital ebeveyn tutumlarının ergen üzerindeki etkileri, gelecekte planlanacak teknolojik aygıtların kullanımına ve ergenin akademik başarısı için destek ve müdahale çalışmalarına yol gösterici nitelikte olup, uygulamaların daha hedefli şekilde geliştirilmesine zemin hazırlamaktadır.

4.BULGULAR

Araştırmaya dahil olan ergenlerin sosyodemografik özellikleri tablo 4.1’de yer almıştır. Araştırmaya katılan ergenlerin %62,82’si kız, %37,18’i erkek, %28,97’si lise 1. sınıf öğrencisi, %33,33’ü lise 2. sınıf öğrencisi, %12,05’i lise 3. sınıf öğrencisi, %25,20’si lise 4. sınıf öğrencisini oluşturmaktadır. Ergenlerin %67,18’i ailenin gelirinin giderine eşit olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 4.1. Ergenlerin Sosyodemografik Özellikleri (N=390)

Sosyo-Demografik Özellikler		Sayı (n)	Yüzde(%)
Cinsiyet	Kız	245	62,82
	Erkek	145	37,18
Sınıf	Lise 1. Sınıf	113	28,97
	Lise 2. Sınıf	130	33,33
	Lise 3. Sınıf	47	12,05
	Lise 4. Sınıf	100	25,20
Ailenin gelir durumu	Gelir giderden az	58	14,87
	Gelir gidere eşit	262	67,18
	Gelir giderden fazla	70	17,95
Anne eğitim düzeyi	Okuma yazma bilmiyor	96	24,62
	İlköğretim	212	54,35
	Lise	54	13,85
	Üniversite ve üstü	28	7,18
Baba eğitim düzeyi	Okuma yazma bilmiyor	41	10,51
	İlköğretim	217	55,64
	Lise	77	19,74
	Üniversite ve üstü	55	14,10
Anne mesleği	Ev hanımı	310	79,49
	Memur	59	15,13
	İşçi	21	5,38
Baba mesleği	Çiftçi	143	37,05
	Memur	64	16,58
	İşçi	102	26,42
	Esnaf	77	19,90
Herhangi bir kronik hastalığın var mı?	Evet	25	6,41
	Hayır	365	93,59
Kendini derslerinde başarılı buluyor musun?	Evet	276	70,77
	Hayır	114	29,23

Araştırmada ergenlerin %24,62’si annesi okuma yazma bilmemekte, %54,35’i ilköğretim mezunu, %13,85’inin lise, %7,18’inin Üniversite ve üstü eğitim düzeyindedir. Ergenlerin babalarının eğitim düzeyleri ise %10,51’i okuma yazma bilmemekte, %55,64’ü ilköğretim mezunu, %19,74’ü lise mezunu, %14,10’u

Üniversite ve üstü seviyededir. Araştırmada ergenlerin anne mesleğinin %79,49'ü ev hanımı, %15,13'ü memur, %5,38'i işçi iken, baba mesleğinin %37,05'i çiftçi, %16,58'i memur, %26,42'si işçi, %19,90'ü esnaf olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan ergenlerin çoğunluğunda %93,59'u herhangi bir kronik hastalık bulunmamakta ve %70,77'si derslerinde kendini başarılı olarak ifade etmiştir (Tablo 4.1).

Araştırmaya katılan ergenlerin anne-helikopter ebeveyn tutumu ve alt boyutları, baba helikopter ebeveyn tutumu ve alt boyutları, dijital ebeveynlik tutumu ve alt boyutları, bilişim teknolojileri kullanım ölçeği ve alt boyutları, derse ilgi ölçeği ve alt boyutlarına ilişkin puan ortalamaları Tablo 4.2'de verilmiştir. Araştırmaya katılan ergenlerin anne-helikopter ebeveyn tutumu ölçeğinden aldıkları toplam puan ortalaması $57,99 \pm 13,23$ 'dür. Anne helikopter ebeveyn tutumu ölçeğinin alt boyutlarının puan ortalamaları sırasıyla; etik ve ahlaki konularda alt boyutundan $18,17 \pm 3,48$, akademik/okul yaşamı alt boyutundan $13,19 \pm 3,46$, temel güven ve yaşam becerileri alt boyutundan $15,84 \pm 3,85$ ve duygusal ve kişisel yaşam alanı alt boyutundan $10,79 \pm 2,44$ puan alındığı saptanmıştır. Baba helikopter ebeveyn tutum ölçeğinden almış oldukları toplam puan ortalaması $59,57 \pm 14,68$ 'dir. Baba helikopter ebeveyn tutum ölçeğinin alt boyutlarının puan ortalaması sırasıyla, etik ve ahlaki konularda alt boyutundan $17,46 \pm 3,56$, akademik/okul yaşamı alt boyutundan $13,64 \pm 3,62$, temel güven ve yaşam becerileri alt boyutundan $17,28 \pm 4,92$ ve duygusal-kişisel yaşam alanı alt boyutundan $11,19 \pm 2,58$ puan olarak belirlenmiştir.

Tablo 4.2'ye göre araştırmaya katılan ergenlerin dijital ebeveynlik tutum ölçeğinden aldıkları toplam puan ortalaması $40,11 \pm 7,83$ 'tür. Dijital ebeveynlik tutum ölçeğinin alt boyutlarından elde edilen toplam puan ortalamaları sırasıyla, dijital medyanın etkili kullanımını onaylama alt boyutundan $20,95 \pm 3,85$, dijital medya risklerinden koruma alt boyutundan $19,16 \pm 3,98$ puan olarak tespit edilmiştir. Bilişim teknolojileri kullanım ölçeğinden alınan toplam puan ortalaması $141,05 \pm 43,74$ 'tür. Bilişim teknolojileri kullanım ölçeğinin boyutlarına göre alınan toplam puan ortalamaları sıralandığında, dijital oyun oynama alt boyutundan $44,91 \pm 15,38$, teknolojik aygıtların ve uygulamalarının kullanımı alt boyutundan $68,38 \pm 19,39$, sanal yaşam tercihi alt boyutundan $27,76 \pm 8,97$ puan alındığı saptanmıştır. Derse ilgi ölçeğinden alınan toplam puan ortalaması $39,14 \pm 12,28$ 'dir. Derse ilgi ölçeğinin

duyuşsal ilgi alt boyutunun 22,04±6,77 ve bilişsel ilgi alt boyutunun 17,10±5,51 olarak puanlandığı belirlenmiştir.

Tablo 4.2. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği, Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeği, Bilişim Teknolojileri Kullanım Ölçeği, Derse İlgili Ölçeği ve Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları

Ölçekler/Alt Boyutları	Ölçeğin Min-Max Değerleri	Araştırmanın Min Max Değerleri	Puan ortalaması (Ort±SS)
Algılanan Anne-Helikopter Ebeveyn Tutumu	21-84	21-79	57,99±13,23
Etik ve ahlaki konularda	6-24	6-24	18,17±3,48
Akademik /okul yaşamı	5-20	5-20	13,19±3,46
Temel güven ve yaşam becerileri	6-24	6-24	15,84±3,85
Duygusal-kişisel yaşam alanında	4-16	4-16	10,79±2,44
Algılanan Baba-Helikopter Ebeveyn Tutum	21-84	21-77	59,57±14,68
Etik ve ahlaki konularda	6-24	6-24	17,46±3,56
Akademik / okul yaşamı konularında	5-20	5-20	13,64±3,62
Temel güven ve yaşam becerileri konusunda	6-24	6-22	17,28±4,92
Duygusal-kişisel yaşam alanında	4-16	4-16	11,19±2,58
Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeği	12-60	12-60	40,11±7,83
Dijital Medyanın Etkili Kullanımını Onaylama	6-30	6-30	20,95±3,85
Dijital Medya Risklerinden Koruma	6-30	6-30	19,16±3,98
Bilişim Teknolojileri Kullanım Ölçeği	50-250	50-248	141,05±43,74
Dijital Oyun Oynama	18-90	18-90	44,91±15,38
Teknolojik Aygıtların ve Uygulamalarının Kullanımı	22-110	22-110	68,38±19,39
Sanal Yaşam Tercihi	10-50	10-48	27,76±8,97
Derse İlgili Ölçeği	16-80	16-80	39,14±12,28
Duyuşsal İlgili	9-45	9-45	22,04±6,77
Bilişsel İlgili	7-35	7-35	17,10±5,51

Min: minimum, en küçük değer, Max: maksimum, en yüksek değer, X: ortalama, SS: standart sapma

Araştırmaya katılan ergenlerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği, Dijital Ebeveynlik Tutumu Ölçeği, Bilişim Teknolojileri Kullanım Ölçeği, Derse İlgili Ölçeği toplam puan ortalamaları arasındaki ilişkiyi gösteren analiz bulguları tablo 4.3'te verilmiştir.

Araştırma popülasyonundaki ergenlerin anne ile babaları arasında Algılanan Helikopter Ebeveyn Ölçeği (AHETÖ) puan ortalamaları incelendiğinde, orta düzeyde pozitif bir ilişki saptanmıştır ($r:0,673$; $p<0,001$). Araştırmada ergenlerin anne AHETÖ toplam puan ortalaması ile Bilişim Teknolojileri Kullanım Ölçeği (BTKÖ) arasındaki ilişkinin zayıf düzeyde, pozitif yönde ve anlamlı olduğu bulunmuştur ($r:0,246$; $p<0,001$). Araştırmada ergenlerin anne AHETÖ ile Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeği ve Derse İlgili Ölçeği arasındaki ilişkilerin anlamlı olmadığı saptanmıştır ($r:-0,034$; $r:0,001$; $p>0,05$; Tablo 4.3.).

Araştırmaya göre Tablo 4.3'te ergenlerin baba AHETÖ ile Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeği puanları arasında ilişkinin anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($r:-0,077$; $p>0,05$). Araştırma popülasyonunda ergenlerin baba AHETÖ ile BTKÖ arasında orta düzeyde ve pozitif yönde olan ilişki istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($r:0,436$; $p<0,001$). Araştırmaya katılan ergenlerin baba AHETÖ ile Derse İlgili Ölçeği puan ortalamaları arasındaki ilişkinin anlamlı olmadığı saptanmıştır ($r:-0,044$; $p>0,05$).

Araştırmada ergenlerin Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeği ile BTKÖ ve Derse İlgili Ölçeği toplam puan ortalamaları arasındaki ilişkiler anlamlı çıkmamıştır ($r:-0,070$; $r:-0,004$; $p>0,05$). Ergenlerin BTKÖ ile Derse İlgili Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel yönden incelendiğinde bir ilişki yoktur ($r:0,061$; $p>0,05$; Tablo 4.3).

Tablo 4.3. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği, Dijital Ebeveynlik Tutumu Ölçeği, Bilişim Teknolojileri Kullanım Ölçeği ve Derse İlgili Ölçeği Toplam Puan Ortalamaları Arasındaki ilişki

		HTEÖ-Baba	DETÖ	BTKÖ	DİÖ
HTEÖ-Anne	r	0,673**	-0,034	0,246**	0,001
HTEÖ-Baba	r	1	-0,044	0,436**	-0,077
DETÖ	r	-0,044	1	-0,070	-0,004
BTKÖ	r	0,436**	-0,070	1	0,061

* $p<0,05$ ** $p<0,01$ r:pearson korelasyon

Araştırmaya katılan ergenlerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği, Dijital Ebeveynlik Tutumu Ölçeği, Bilişim Teknolojileri Kullanım Ölçeği, Derse İlgili

Ölçeği ve alt boyutları arasındaki ilişkiyi gösteren veri analizleri Tablo 4.4'te verilmiştir.

Araştırma popülasyonunda ergenlerin annelerinin ve babalarının AHETÖ toplam puanı ve alt boyut puanları ile Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeği, Derse İlgi Ölçeği toplam puanı ve alt boyut puanları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$; Tablo 4.4).

Araştırmada ergenlerin annelerinin AHETÖ toplam puanı ile BTKÖ ($r:0,246$; $p<0,001$) toplam puanı ve BTKÖ'nin dijitalde oyun oynama, teknolojik cihazları ve uygulamaları kullanma ve sanal yaşamı tercih etme boyutlarının puanları arasında zayıf düzeyde var olan pozitif bir ilişkinin önemli olduğu bulunmuştur ($r:0,241$; $r:0,224$; $r:0,125$; $p>0,05$; Tablo 4.4).

Araştırmaya göre Tablo 4.4'te ergenlerin babalarının AHETÖ toplam puanı ile BTKÖ toplam puanı arasında ($r:0,436$) ve BTKÖ'nin dijitalde oyun oynama boyutu puanı arasında ($r:0,417$) orta düzeyde, teknolojik aygıtların ve uygulamalarının kullanımı boyutu puanı arasında ($r:0,353$) ve sanal yaşamı tercih etme boyutu puanı arasında ($r:0,330$) ise zayıf düzeyde var olan pozitif bir ilişkinin anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($p<0,001$).

Araştırmaya katılan ergenlerin babalarının AHETÖ'nin temel güven ve yaşam becerileri hakkındaki helikopterlik puanı ile Derse İlgi Ölçeği'nin toplam puanı ve bilişsel ilgi boyutu puanı arasında ($r:-0,121$; $r:-0,167$) düşük düzeyde önemli bir negatif ilişki olduğu saptanmıştır. Ergenlerin babalarının AHETÖ'nin temel güven ve yaşam becerileri hakkındaki helikopterlik puanı ile Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeği'nin dijital medyanın etkili kullanımını onaylama boyutu puanı ($r:0,126$) arasında düşük düzeyde anlamlı olan pozitif bir ilişki bulunmuştur ($p<0,05$; Tablo 4.4).

Araştırmada Tablo 4.4'te ergenlerin Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeği toplam puanı ile BTKÖ'nin sanal yaşamı tercih etme boyutu puanı arasında zayıf düzeyde var olan negatif ilişki anlamlı bulunmuştur ($r:-0,171$; $p<0,05$). Araştırmada Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeği'nin medyanın etkili kullanımını onaylama boyutu puanı ile BTKÖ toplam puanı ($r:-0,110$) ve BTKÖ'nin teknolojik aygıtların ve uygulamalarının kullanımı boyutu puanı ($r:-0,102$) ve sanal yaşamı tercih etme boyutu puanı ($r:-0,152$) arasında düşük düzeyde olan negatif bir ilişki önemli

bulunmuştur ($p<0,05$). Ergenlerin Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeği toplam puan ortalaması ile Derse İlgili Ölçeği ve alt ölçekleri arasında herhangi bir anlamlı ilişki belirlenememiştir ($p>0,05$; Tablo 4.4).

Araştırmada ergenlerin BTKÖ aldığı toplam puanı ile derse olan duyuşsal ilgi puanı ($r:0,124$) arasında pozitif yönde, zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. BTKÖ'nin dijital oyun oynama puanı ile derse ilgi puanı ($r:0,134$) arasında düşük düzeyde anlamlı olan pozitif bir ilişki saptanmıştır ($p>0,05$; Tablo 4.4).

Tablo 4.4'te ergenlerin derse olan duyuşsal ilgi puanı ile dijital oyun oynama ($r:0,202$) ve sanal yaşamı tercih etme ($r:0,113$) puanı arasında zayıf düzeyde pozitif yönde olan ilişki önemli bulunmuştur ($p<0,05$). Araştırmaya göre ergenlerin BTKÖ toplam puanı ile Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeği ve medyanın risklerinden koruma boyutu puanları, Derse İlgili Ölçeği ve derse olan bilişsel ilgi boyutu puanları arasındaki ilişkiler istatistiksel açıdan anlamlı değildir ($p>0,05$).

Tablo 4.4. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği, Dijital Ebeveynlik Tutumu Ölçeği, Bilişim Teknolojileri Kullanım Ölçeği, Derse İlgili Ölçeği ve Alt Boyutları Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
(1)AAHETÖ	r	1																			
(2)Etik.	r	0,698																			
(3)Akademik	r	0,795	0,394	1																	
(4)Temel.	r	0,785	0,371	0,465	1																
(5)Duygusal	r	0,738	0,360	0,513	0,503	1															
(6)BAHETÖ	r	0,673	0,315	0,566	0,614	0,530	1														
(7)Etik	r	0,554	0,565	0,430	0,282	0,348	0,641	1													
(8)Akademik	r	0,551	0,241	0,559	0,478	0,353	-0,811	0,409	1												
(9)Temel	r	0,492	0,076	0,365	0,642	0,414	0,830	0,268	0,540	1											
(10)Duygusal	r	0,515	0,174	0,422	0,462	0,526	0,818	0,381	0,705	0,617	1										

Tablo 4.4. (Devam) Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği, Dijital Ebeveynlik Tutumu Ölçeği, Bilişim Teknolojileri Kullanım Ölçeği, Derse İlgili Ölçeği ve Alt Boyutları Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki (Pearson Korelasyon Testi)

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
(11)DETÖ	r	-0,034	0,075	-0,047	-0,057	-0,057	-0,044	0,027	-0,011	-0,090	-0,034	1									
(12)Onay	r	-0,021	0,050	-0,040	-0,051	-0,006	-0,084	0,012	-0,056	0,126	-0,037	0,692	1								
(13)Koruma	r	-0,027	0,055	-0,025	-0,029	-0,072	0,022	0,027	0,040	-0,002	-0,011	0,715	-0,010	1							
(14) BTKÖ	r	0,246*	-0,009	0,198	0,334	0,250	0,436*	0,038	0,234	0,602	0,351	-0,070	-0,110	0,009	1						
(15)Dijital Oyun Oynama	r	0,241*	-0,016	0,204	0,333	0,240	0,417*	0,040	0,283	0,553	0,305	-0,055	0,016	-0,016	0,861	1					
(16)Tek.Uyg.Kul.	r	0,224*	0,031	0,158	0,276	0,234	0,353*	0,051	0,166	0,483	0,303	0,016	-0,102	0,077	0,891	0,597	1				
(17)Sanal Yaşam	r	0,125*	-0,068	0,128	0,218	0,124	0,330*	-0,017	0,119	0,502	0,276	-0,171	-0,152	-0,089	0,754	0,538	0,554	1			
(18)DİÖ	r	0,001	0,021	-0,010	-0,039	0,030	-0,077	0,013	-0,082	-0,121	-0,011	-0,004	0,062	-0,065	0,067	0,134	-0,033	0,036	1		
(19)Duyuşsal	r	-0,013	0,020	-0,043	-0,047	0,042	-0,049	-0,006	-0,082	-0,059	0,005	-0,004	0,047	-0,052	0,124	0,202	-0,008	0,113	0,911	1	
(20)Bilişsel	r	0,019	0,016	0,032	-0,019	0,007	-0,092	0,035	-0,061	-0,167	-0,027	-0,001	0,066	-0,065	-0,031	0,019	-0,055	-0,067	0,862	0,576	1

Not: $p < 0,05$ r : Pearson korelasyon

Tablo 4.5'te Araştırmaya dahil olan ergenlerin baba Algılanan Helikopterlik Ebeveyn Tutum Ölçeği alt boyutları arasındaki ilişkide, Bilişim Teknolojileri Kullanım Ölçeği üzerinde aracılık etkisinin incelenmesi için yapılan analiz bulguları gösterilmiştir. Lineer regresyon analizi sonuçları incelendiğinde modelin hataları arasında otokorelasyon olmadığı Durbin-Watson değeri 1,870 belirlenmiştir.

Tablo 4.5 incelendiğinde; babaların etik ve ahlaki konulardaki ve okul/akademi yaşamındaki helikopterliğinin ergenin bilişim teknolojilerini kullanmasını negatif yönde önemli bir şekilde etkilemiştir ($\beta=-0,208$; $\beta=-0,161$). Araştırmada babaların ergenler üzerindeki temel güveni oluşturma ve yaşam becerilerini geliştirme konusundaki helikopterliğinin, bilişim teknolojilerinin kullanımına pozitif yönde anlamlı bir etki oluşturduğu belirlenmiştir ($\beta=0,663$; $p<0,05$). Babaların ergenler üzerinde duygusal-kişisel yaşam alanına ilişkin helikopterliğinin bilişim teknolojilerinin kullanımı üzerine anlamlı bir etkisi yoktur ($p>0,05$).

Tablo 4.5. Algılanan Baba Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği ve Bilişim Teknolojileri Kullanım Ölçeği arasındaki ilişkinin Regresyon Analiz Bulguları

		B	S. Hata	β	t	p
	Sabit	2,211	0,204		10,863	0,000
	Etik ve ahlaki konularda	-0,208	0,070	-0,159	-2,979	0,003
AHETÖ-BABA	Akademik / okul yaşamı	-0,161	0,069	-0,150	-2,315	0,021
	Temel güven ve yaşam becerileri	0,663	0,058	0,701	11,337	0,001
	Duygusal-kişisel yaşam alanında	0,095	0,080	0,079	1,178	0,239
R: 0,63 $p<0,01$		Düzeltilmiş R^2 : 0,382		DW:1,870	F (8,381): 31,113	

Bağımlı değişken: Bilişim Teknolojilerini kullanma, DW: Durbin-Watson

Tablo 4.5 incelendiğinde model anlamlıdır (Düzeltilmiş R^2 :0,382 $p<0,05$) Düzeltilmiş R^2 değeri bağımsız değişkenin bağımlı değişkeni ne oranda açıkladığını belirtir. Buna göre babaların etik/ahlaki konulardaki, okul/akademi yaşamındaki, temel güven ve yaşam becerilerini geliştirme hakkındaki helikopterliğinin ergenin bilişim teknolojilerini kullanımı üzerindeki etkisinin %38'ini açıkladığı görülmektedir ($F(8;381)=31,113$; $p<0,05$).

Tablo 4.6’da Ergenlerin Baba Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği alt boyutları, Bilişim Teknolojileri Kullanma Ölçeği alt boyutları arasındaki ilişkide, Derse İlgili Ölçeği üzerinde aracılık etkisinin incelenmesi için yapılan analiz bulguları gösterilmiştir. Lineer regresyon analizi sonuçlarına bakıldığında Durbin-Watson analizi ile gözlemlerin bağımsızlığına bakılmıştır. Test istatistiği 0-4 arasında değişmekte olup, 2 değeri artıkların ilişkisiz olduğu yani otokorelasyon olmadığı anlamına gelmektedir. 3’ten büyük bir değer bitişik artıklar arasında negatif bir korelasyonu, 1’in altındaki değer pozitif bir korelasyon olduğunu belirtmektedir (Field, 2017). Analizde Durbin-Watson değerleri 1,916 olduğundan hata terimleri arasında otokorelasyon olmadığı göstermektedir.

Tablo 4.6. Algılanan Baba Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği, Bilişim Teknolojileri Kullanım Ölçeği ve Derse İlgili Ölçeği Arasındaki Regresyon Analizi Bulguları

		B	S. Hata	β	t	p
	Sabit	2,253	0,398		5,660	0,001
AHETÖ -BABA	Etik ve ahlaki konularda	0,086	0,077	0,074	1,117	0,265
	Akademik / okul yaşamı	-0,052	0,078	-0,055	-0,668	0,505
	Temel güven ve yaşam becerileri	-0,278	0,075	-0,335	-3,726	0,001
	Duygusal-kişisel yaşam alanında	0,090	0,089	0,085	1,015	0,311
BTKÖ	Dijital Oyun Oynama	-0,067	0,051	-0,092	-1,327	0,185
	Teknolojik Aygıtların ve uygulamalarının kullanımı	0,215	0,053	0,276	4,079	0,001
	Sanal Yaşam Tercihi	0,042	0,048	0,058	0,864	0,388
R: 0,303 p< 0,01		Düzeltilmiş R ² : 0,060		DW:1,916	F(13,376): 2,916	

Bağımlı değişken: Derse ilgi Ölçeği

Tablo 4.6 incelendiğinde; babaların temel güven ve yaşam becerilerini geliştirme hakkındaki helikopterliği ergenin derse olan ilgisini negatif yönde anlamlı bir şekilde etkilemiştir ($\beta=-0,335$; $p<0,001$). Babaların AHETÖ’nin diğer alt boyutlarının ise Derse İlgili Ölçeği üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamıştır. Anne AHETÖ’nin tüm boyutlarının Derse İlgili Ölçeği üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur

($p>0,05$). Ergenlerin teknolojik cihazları ve uygulamaları kullanımlarının derse olan ilgiyi pozitif yönde anlamlı bir şekilde etkilediği belirlenmiştir ($\beta=0,276$; $p<0,001$). BTKÖ'nin dijitalde oyun oynama ve sanal yaşamı tercih etme boyutlarının Derse İlgi Ölçeği üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur ($p>0,05$).

Tablo 4.6'ya bakıldığında model anlamlıdır. Araştırmada babaların temel güven ve yaşam becerilerini geliştirme hakkındaki helikopterliği ile ergenin bilişim teknolojilerini kullanımı arasındaki ilişkinin, ergenin derse olan ilgisi üzerindeki etkisinin %6'sını açıkladığı belirlenmiştir ($F(13;376) = 2,916$; $p<0,05$).

5.TARTIŞMA

Araştırmadan elde edilen bulgular ilgili literatür eşliğinde benzer çalışma sonuçları ile birlikte tartışılmıştır.

5.1. Ergenlerde Algılanan Helikopter Ebeveynlik Tutumu, Dijital Ebeveynlik Tutumu, Teknoloji Kullanımı ve Derse İlgili İlişkin Bulguların Tartışılması

Ülkemizde yapılan çalışmalarda anne ve babaların helikopterlik tutumunun normal ilgili olarak algılandığı ve annelerde babalardan daha fazla helikopterlik sergilendiği belirtilmektedir (Yılmaz, 2019; Yılmaz, 2021; Gençdoğan ve Gülbahçe, 2021; Aslan, 2023). Ölçeğin puanlaması ele alındığında 32-55 puan aralığı normal ilgili helikopterliği ifade ederken 56 puan üstü helikopterliği normalin üstü olarak belirtilmektedir (Yılmaz, 2019). Araştırmada anne ve baba helikopter tutumu ölçeğinden alınan puanların sırasıyla 57-59 olması anne babaların helikopter tutumunun normalin biraz üstünde olduğu ve babalarda biraz daha fazla olduğu bulunmuştur. Bu farklılığın kültürel yapıdan kaynaklandığı düşünülmektedir. Araştırmanın yapıldığı bölgede aile içi ilişkilerde babanın otoriter güç olarak etkinliğini halen sürdürmekte olduğu söylenebilir (Belli vd., 2020; Akman ve Demir, 2023; Aslan, 2023; Yelboğa, 2025).

Etik ve ahlaki konularda helikopterlik tutumu sergileyen ebeveynler, dünyanın yeterince güvenilir bir yer olmadığını düşünen, ergenin arkadaş çevresini, okul yaşamını, internet kullanımını ve sosyal medyayı kontrolü kullanmasını sağlama gibi rolleri üstlenmektedirler (Schiffrin et al., 2017; Yılmaz, 2019; Gencer, 2020; Kahveci, 2022). Araştırmaya katılan ergenlerin etik ve ahlaki konularda algıladıkları helikopterlik tutumu orta düzeydedir. Çalışma sonuçları araştırma sonucu ile uyumludur (Gencer, 2020; Kahveci, 2022). Ebeveynler etik ve ahlaki tutum sergilediklerinde ergenleri internete bağımlılık oluşturabilecek, arkadaş çevresi ve kötü alışkanlıklar gibi dışardan gelecek olumsuzluklara karşı koruma eğilimindedirler (Domoff et al., 2019). Yine toplumsal ve ahlaki değerlerin giderek yozlaştığı günümüzde ebeveynler çocuklarını her türlü zarardan ve kötülüklerden korumak maksadıyla helikopterliklerini arttırabilirler (Belli vd., 2020).

Akademik ve okul yaşam konularında tutum sergileyen anne-babalar, ergenin okul yaşamı, notları ve eğitim süreciyle aşırı ilgilenmektedirler (Yılmaz, 2019;

Özbek, 2022). Araştırmaya katılan ergenlerin akademik yaşamı konusunda algıladıkları helikopterlik tutumu orta düzeydedir. Araştırmaya katılan anne ve babaların ergenler üzerinde notlar için kıyas, karşılaştırma, baskı ve meslek seçimi konusundaki tutumları ergende stres yaratarak ebeveyn tutumunun aşırıymış gibi algılamasına neden olabilir. Bunun sonucunda ergen ders ve okul ortamından uzaklaşma eğilimi gösterebilir. Bannayeva ve Sarandöl (2025) çalışmasında ebeveynlerin ergenler üzerindeki kıyas ve baskı yapan tutumlarının uzun vadede başarısızlığa neden olduğunu ifade etmişlerdir. Yılmaz (2020) da ebeveyn baskısının ergenlerde sınav kaygısını artırdığı, fiziksel ve ruhsal hasara yol açtığını belirtmiştir. Yapılan çalışmaların sonuçları araştırma sonucunu destekler niteliktedir.

Helikopterlik ebeveyn tutumlarından olan temel güven ve yaşam becerileri sergileyen ebeveynler, ergenin karşılaşacağı her türlü engele anında müdahale eden, günlük rutinlerine, kıyafetlerine, sanal yaşamına, oyun oynayacağı arkadaşlarına bile karışmaktadır (Bristow, 2014; Okant, 2018; Yılmaz, 2019; Bannayeva and Sarandöl, 2025). Araştırmaya katılan ergenlerin temel güven ve yaşam becerileri konusunda algıladıkları tutum orta düzeydedir. Günümüzde ebeveynler her türlü sosyal ortamın zararlı özelliklerine karşı ergenin kontrol altında tutmaya çalışmaktadırlar (Yurdakul, 2013; Okant, 2018). Bu durum ebeveynlerin ergenin okul ve günlük yaşamına müdahale etmesine neden olmaktadır. Bu şekildeki müdahaleler ergenin yaşam becerileri geliştirmesine engel olmakta ve daha çok sanal ortamda sosyalleşmesine sebep olabilmektedir. Böylece ergenin gelişim düzeyi sağlıklı bir şekilde ilerlememektedir (Buhl and Lanz, 2007; Özbek, 2022). Turan ve diğerleri (2024)'nin çalışma sonuçları araştırma sonucu ile uyumludur. Bu çalışmada babaların annelere göre temel güven ve yaşam becerileri konusunda daha fazla helikopter tutum sergiledikleri bulunmuştur. Turan ve diğerlerinin (2024) babaların temel güven ve yaşam becerileri alanındaki helikopter tutumunun yüksek olduğunu bildiren çalışma sonucu bu araştırma sonucuyla benzerdir.

Duygusal-kişisel yaşam alanında da helikopterlik tutumunu benimseyen ailelerde, ergenler ebeveynleri tarafından sürekli yönlendirilmekte, takdir edilmekte ve beğenilmektedir. Bu durum ergenin ikili ilişkilerde olumsuz durumlarla karşılaştığında bocalamasına ve kendine olan güvenin zedelenmesine neden olmaktadır (Yılmaz, 2019; Çelik, 2022). Araştırmaya katılan ergenlerin duygusal-kişisel yaşam alanında algıladıkları helikopterlik tutumu orta düzeydedir.

Araştırmada ergenin kendini keşfetme dürtüsü sonucu akranları ile arkadaşlık ilişkileri kurma, yeni arkadaşlar edinme, mesleki bölüm seçme, spor aktiviteler ve sosyal aktivitelerde yer edinme istekleri ebeveynler tarafından istismar edilmektedir. Ebeveynin ergen yerine karar rolü üstlenmesi ergenin bu kapsamda kendini keşfetmemesine, sosyalleşememesine ve özgüven eksikliğine yol açabilmektedir (Smetana et al., 2006, Çelik, 2022). Ebeveynlerin bu bağlamda kesin bir sınırları yoktur. Helikopterlik tutumuna ilişkin sınırlarının farkında olmaları oldukça önemlidir. Ebeveyn tarafından ergenin duygusal ve mahremiyet alanına girilmesi kişisel gelişimin zedelemektedir (Özbek, 2022).

Araştırmaya katılan ebeveynlerin dijital ebeveynlik tutumu orta düzeydedir. Literatürde yapılan çalışma sonuçlarının bu araştırma sonucuyla benzer olduğu görülmektedir (Kaya vd., 2018; K. Jafari, 2021; Akay ve Kayılı, 2023). Araştırmanın yapıldığı popülasyonda ebeveynlerin, ergenlerin teknoloji ve interneti kullanımını kontrol ettikleri görülmektedir.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin ergenleri dijital medyanın etkili kullanımını onaylama tutumu orta düzeydedir. Literatürde yapılan çalışma sonuçları bu araştırma sonucu ile uyumludur (Kaya vd.,2018; Akça ve Bayrakçı, 2024). Ebeveynler dijital medya platformlarının kolaylıklarından iletişim, sosyallik, eğitim-öğretimi sürdürme, sanatsal ve sportif etkinlikler olarak dijital medyanın avantajlarında ve kolaylıklarından faydalanabilmesi için ergenleri desteklemektedirler (Özgüven, 2011; Karaboğa, 2019; Sançar, 2023). Araştırmaya katılan ebeveynler ergenin teknoloji uygulamaları ve sosyal medya içeriğini kısıtlayarak kontrol sağladığı ve bunun sonucunda ise ergenin interneti sosyal medya ve oyun oynamaktan daha çok ders çalışma, bilgi edinme gibi etmenler için kullandığı düşünülmektedir. Ebeveyn kontrolü ile internette zaman geçiren ergenler interneti daha verimli kullanmaktadır (Cömert ve Kayıran, 2010). Ayrıca ebeveynlerin ergenin dijital platformlarını takip etmesi ve haberdar olması ortaya çıkabilecek olumsuz durumları yönetebilmesini sağlayacaktır (Uludaşdemir ve Küçük, 2021).

Araştırmada ebeveynlerin ergenleri dijital medyanın risklerinden korumaya yönelik tutumu orta düzeydedir. Literatürde yapılan çalışma sonuçları bu araştırma sonucu ile uyumludur (K. Jafari, 2021; Shannon vd., 2022). Bu tutum ile ergenin internete karşılaşılabilecek risklere karşı önlem alma, risklerin farkında olma, ergenleri bu konuda uyarma ve yönlendirme söz konusudur (Sancar, 2023). Araştırma

popölasyonda ebeveynlerin ergenleri sanal ortamın risklerinde koruma konusunda yetersiz kaldığı söylenebilir. Her ne olursa olsun belirli risklerden tamamen koruma mümkün değildir. Yapılan çalışmalarda ergenlerin istismar, taciz, kötü sosyal çevre, kişisel gelişimin olumsuz etkilenmesi gibi etmenlere maruz kaldıkları bildirilmektedir (Ünalan, 2011; Mustafaoğlu vd., 2018; Eşgin, 2019; Tekin, 2020; Çamurcu, 2023).

Araştırmada ergenlerin bilişim teknolojileri kullanımı orta düzeydedir. Araştırma sonucunun diğer çalışma sonuçlarıyla benzer olduğu görölmektedir (Kaba ve Doğan, 2021; Kaba ve Doğan 2022). Araştırmaya katılan ergenlerin teknolojiyi günlük yaşamında sosyal medyayı (instegram, tiktok, facebook, x, vb.), dijital içerikleri (film, videolar, reels vb.) ve internet uygulamalarını (pubg, fortnite, snapchat, whatsapp vb.) sürekli kullandığı belirlenmiştir. Literatür incelendiğinde, ergenin kendisini keşfetmek, sosyalleşmek, öğrenmek, araştırmak, iletişim kurmak, eğitim almak ve alışveriş yapmak gibi birçok etmenden dolayı interneti kullandığını bildiren çalışma sonuçları vardır. Bu çalışma sonuçları araştırma sonucu ile uyumludur (Dinç, 2015; Ayaz, 2016; Sayan, 2016; Gökmen, 2022; Açan vd., 2023; Forrester, 2025; We are Social, 2025).

Ergenlerin bilişim kullanımı alt boyutu olan oyun oynama düzeyleri orta seviyededir. Alan yazında ergenlerin dijital oyun oynama düzeylerinin orta düzeyde olduğunu bildiren birçok çalışma vardır (Kaba ve Doğan, 2022; Bayrak vd., 2023; Benvenuti et al., 2023; Chang, 2023). Dijital oyunlar konusunda günümüzde birçok şeyin sosyal ortamdan sanal ortama taşınması gibi oyun da dijital ortama taşınmış durumdadır. Burada dikkat edilmesi gereken nokta ergenler ders çalıştıklarını belirterek sanal ortamda oyun oynayabilirler. Bir diğer önemli nokta dijital oyunların ödöl olarak sunulmasıdır. Bu durumlar ergenlerin farkında olmadan bilinçsizce teknoloji kullanımını desteklemektedir (Kaba ve Doğan., 2021; Kaba ve Doğan, 2022).

Araştırmada bilişim teknoloji aygıtlarının ve uygulamalarının kullanım tutumunun alt boyutu olan teknolojik aygıtların/ uygulamalarının kullanımı en yüksek puanı almıştır. İçinde bulunduğumuz şartların teknolojik cihazları ve interneti kullanmak bir gerekliliktir. Literatür incelendiğinde her geçen gün teknolojik cihazları kullanım yaygınlığının arttığı dikkat çekmektedir (İnce ve Yılmaz, 2020; Kaba ve Doğan, 2022; Baş, 2022, TÜİK, 2024; Statista, 2025; TET, 2025).

Bilişim teknolojileri kullanım tutumlarının alt boyutu olan sanal yaşam tercihi ergenlerin gerçek yaşamdan çok sanal yaşamı tercih ettikleri anlamına gelmektedir (Kaba ve Doğan, 2021). Araştırmada ergenlerin sanal yaşam tercihi boyutu orta düzeydedir. Literatürde yapılan çalışma sonuçları bu araştırma sonucu ile uyumludur (Gugliandolo et al., 2020; Kaba ve Doğan, 2022). Araştırmadaki ebeveynlerin ergenlerin sosyal ortamda arkadaş çevresine müdahale etmesi ve arkadaşlarını seçmesi gibi durumlardan dolayı ergenin kendini bağımsız ve özgür hissettiği sanal ortamda interneti sosyalleşmek için kullandığı düşünülmektedir. Bu tutum ergenin teknoloji aygıtları ve uygulamalarını kullanmasını desteklemektedir. Ayrıca ergenin kendini sanal ortamda daha rahat ve güvende yansıtabildiği bir ortam olması nedeniyle tercih ettiğini bildiren çalışmalar bulunmaktadır (Sistek-Chandler, 2012; Keskin ve Küçükali, 2017; Okant, 2018; Sağlam, 2024)

Araştırma popülasyonunda ergenlerin derse ilgi düzeyi düşüktür. Araştırma ya katılan ebeveyn popülasyonunun eğitim seviyesinin düşük olması (anne- baba eğitim seviyesi %55'i ilköğretim) bu sonucu etkilediği düşünülmektedir. Çünkü eğitim seviyesi düşük olan ebeveynler çocukların eğitim gereksinimlerini yeterince karşılayamamakta ve doğru bir şekilde teşvik edememektedirler. Eğitim seviyesi düşük olan ebeveynlerin çocuklarının okuldan uzaklaşma eğiliminde oldukları belirtilmektedir. Araştırma sonucu literatür ile uyumludur (Uzun; 2006; Yiğit, 2010; Kurt ve Taş, 2018).

Derse ilgi ölçeğinin duyuşsal boyutu; daha çok ergenlerin derslerine olan heyecanlarını ve motivasyonlarını göstermektedir (İnan, 2019). Derse ilgi ölçeğinin bilişsel boyutu, ergenin ders ve okuldaki öğrenme konusunda eğitimdeki konular arası bağlantı oluşturması ve öğrendiği bilgiyi özümsemesini içermektedir (İnan, 2019). Araştırmada ergenlerin derse olan duyuşsal ve bilişsel ilgileri düşüktür. İnan (2019)'ın çalışma sonucu bu araştırma sonucu ile benzerdir. Ergenlerin derse olan duyuşsal ilgisini, heyecanını ve motivasyonunu birçok faktör etkileyebilir (Chacon et al., 2018; Barchitta et al., 2019; Eryılmaz, 2019; Taştan, 2019).

5.2. Ergenlerde Algılanan Helikopter Ebeveynlik Tutumu, Dijital Ebeveynlik Tutumu, Teknoloji Kullanımı ve Derse İlgi Arasındaki İlişkiye Belirleyen Bulguların tartışılması

Araştırmada ergenlerin hem anne hem de babalarında helikopter ebeveynlik tutumunun benzer olduğu ve birinin tutumu artınca ötekinin de tutumunda artış olduğu saptanmıştır. Yapılan çalışmalarda korumacı, baskıcı, gözlemci, sınırlayıcı şeklindeki tutumların annelerde daha fazla gözlemlendiği belirtilmekle birlikte son zamanlarda babalarda da benzer tutumların giderek artış gösterdiği açıklanmaktadır. Bu artışın nedeni, babanın günümüzde ergenin hayatında aktif rol alması, anneden etkilenmesi, ailedeki ocuk sayısının az olması ve toplumumuzda halen devam eden babanın otoriter gücü gibi faktörlere bağlanmaktadır (Yılmaz, 2020; Yılmaz, 2021; Tepetaş, 2022).

Araştırmada ebeveynlerin her ikisinin de helikopter tutum sergilemeleri ergenin bilişim teknolojilerini kullanımını artırmaktadır. Araştırma da aşırı ebeveynlik baskısı, ergenin bilişim teknolojilerinde; dijital oyun oynama, teknolojik aygıtların ve uygulamalarının kullanımını ve sanal yaşam tercihini artırmaktadır. Ebeveyn baskısından kurtulmak isteyen ergen gerçek dünyada ortaya koyamadığı varlığını sanal dünyada ortaya koyarak kendini gerçekleştirecek, daha özgür hissedecek ve keşfedecektir (Biçer, 2014; Akay ve Kayılı, 2023).

Araştırmada babaların baskıcı tutumunun annelerin baskıcı tutumuna göre ergenin bilişim teknolojilerini kullanmasını daha fazla artırmaktadır. Bu durum toplumumuzda genel olarak babanın otoriter olması ile açıklanabilir. Ergen bu durumda baba baskısından ya korkup kaçmak için ya da babanın söylediklerini önemsemiği için teknolojiyi daha fazla kullanabilir. Baba ergenin sosyal çevresine, arkadaşlarına, okul hayatına baskı kurduğunda ergen kendini daha özgür hissedebileceği ortam arayışı ile bilişim teknolojilerine yönelebilir. Yapılan çalışmaların sonuçları bu araştırma sonucunu desteklemektedir (Biçer, 2014; Kaba ve Doğan 2022; Turan vd., 2022; Karabulut, 2024). Ayrıca babalar, ergenin interneti online eğitimler gibi durumlarda bilinçli kullanımını destekleyerek de ergenin bilişim teknolojilerini kullanımını artırabilir.

Araştırmada babaların ergenler üzerindeki temel güven ve yaşam becerilerine ilişkin baskısı arttıkça ergenler dijital medyayı daha çok kullanmaktadır. Babanın baskıcı tutumu hem pozitif hem de negatif yönden çocuğunun dijital medyayı kullanmasını artırmaktadır. Ebeveynler bilişim teknolojilerini kullanma konusunda ergenleri doğru bir şekilde yönlendirerek ödev, araştırma, öğrenme veya ders çalışma gibi durumlar için motive edebilirler. Teknolojinin bilinçli kullanımı ile sanal ortamlar

ergenin istediği her konuda kendini geliştirmesine ve sunmasına katkı sağlayan daha pozitif ortamlar olabilir (şahin ve Doymuş, 2021; Henderson and Romeo, 2015). Diğer bir taraftan babanın baskıcı tutumu yanında çocuğun ihtiyaçları ile ilgilenmeyen ve yetersiz olan yaklaşımı karşısında ergen bilişim teknolojilerini bilinçsizce kullanan bir tüketicisi olabilir. Ebeveynlerin baskıcı tutumu ergenlerin internete yönelimini etkilemektedir (Dursun, 2022; Sancar, 2023; Sağlam, 2024). Çalışma sonuçları bu araştırma sonucunu desteklemektedir.

Araştırmada babaların temel güven ve yaşam becerilerine yönelik tutumu artıkça ergenlerin derse olan bilişsel ilgisi azalmaktadır. Ergen temel yaşam becerileri konusunda babadan destek aldıa kendi becerilerini geliştirmede yetersiz kalacaktır. Günümüz ebeveynlerinin çocuğun yapması gereken birçok sorumluluğu yüklenmesi çocukların bilişsel açıdan zorlanmamasına ve zor durumla karşılaşınca kaçmasına neden olabilmektedir. Günlük yaşam içerisinde çocuğun yaşına ve gelişimine göre yerine getirmesi gereken sorumlulukların ebeveynler tarafından yapılmaması oldukça önemlidir. ocuğu için her şeyin en iyisini düşünen ve karar veren, her konuda önerilerde bulunan ebeveyn olmak çocuğunun kendisinin düşünmesine ve karar vermesine engel olmaktır. Bu tutum çocuğun/ergenin bilişsel gelişimini olumsuz etkilemektedir (Lamborn and Groh, 2009; Somers and Settle 2010; Bristow, 2014; Schiffirin et al., 2017; Gençer, 2020; zbek, 2022; Turan vd., 2024). Yapılan çalışmaların sonuçları araştırma sonucunu desteklemektedir.

Araştırma popülasyonunda ebeveynler ergenin diğital oyun oynamasına izin verdikçe ergenin derse olan duyuşsal ilgisi artmaktadır. Duyuşsal ilgi; öğrencilerin ders içi öğrenme yaşantılarına ilişkin etkilenme, heyecan duyma ve coşkulanma gibi olumlu duygularını içerir (Akın vd., 2015). Diğital oyunlarda beyin dl-ceza merkezi aktiftir ve oyundaki kazanma kaybetme ve rekabet ortamı dopamin salınımını artırarak bireyi heyecanlandırır (Demir Gökmen, 2022). Oyunun içeriğine göre öğrenmeyi, keşfetmeyi ve düşünmeyi destekleyen oyunlarda bulunmaktadır (Mashadi and Kargozari, 2011; Hendersan et al., 2015; şahin, 2020). Ayrıca ebeveynler tarafından, diğital oyun oynama ve teknolojik cihazların kullanımı, ergenlerin birçok sorumluluğu yerine getirmelerinin bir karşılığı olarak dl şeklinde sunulabilmektedir. Bu durumda ergenin istediğini yapması ya da istediğine ulaşabilmesi adına sunulan dl cazip hale gelmekte ve dl için sorumluluklar yerine getirilmektedir (Köçer ve ınar, 2021). Araştırmada ebeveynlerin ders

Çalışma, dev yapma, araştırma yapma, sınavla hazırlanma ve ders başarısı gibi etmenler için ergeni oyun oynamakla ödüllendirdiği ve bu ödülün duyuşsal ilgiyi etkilediği düşünülmektedir. Benzer şekilde çeşitli ödüller ergenin dışsal motivasyonunu artırarak ders çalışma devamlılığı sağlamakta ve başarısını arttırmaktadır (Halavais, 2011; Yıldış ve Berigel, 2017; Yıldışım vd., 2017). Literatür bilgisi, araştırma sonucu ile uyumludur.

Araştırmada ebeveynler, ergenlerin diğital medyayı etkili kullanma konusunda onayladıklarında ergenlerin teknoloji kullanımı ve sanal yaşam tercihi azalmaktadır. Ergenler tarafından teknolojik cihazlar ve uygulamaları eğitim almak ve bilgi edinmek maksadıyla değil daha çok boş vakitleri değerlendirmek ve can sıkıntısını gidermek amacıyla kullanılmaktadır. Ebeveynler bilinçli kullanım konusunda ergenleri kontrol ettiklerinde, önlemler aldıklarında ve ynlendirdiklerinde internetin ve diğital cihazların kullanımının azalması beklenen bir durumdur. Bu bağlamda ergenin bilişim teknolojilerini kullanması ve sanal ortamda geçirdiği süre azalabilmektedir. Yapılan çalışmalarda ebeveynler tarafından, ergenlerin diğital ortamdaki risklerden korunması, internette geçirilen zamanın kısıtlanması, izlenen içeriklerden ve arkadaşlardan haberdar olunması durumunda internette geçirilen süre azaltılabilmektedir (Cömert ve Kayıran, 2010; Yurdakul, 2013; Dursun, 2020; Uludaşdemir ve Küçük, 2021). Çalışma sonuçları bu araştırma sonucunu desteklemektedir.

Araştırmada babaların ergenler üzerindeki etik-ahlaki açıdan, okul yaşamı, yönelik baskısı attıkça ergenin bilişim teknolojilerini kullanımları azalmaktadır. Ancak temel güven ve yaşam becerilerine yönelik baskısı attıkça ergenin bilişim teknolojilerini kullanımları artığı gözlemlenmiştir. Çalışmada belirtildiği gibi ebeveynler tarafından ergenlerin teknolojik cihazları kullanımlarının kontrol edilmesi ya da sınırlandırılması durumunda ergenin teknoloji kullanımı azalmaktadır (Schiffirin et al., 2017; Martinez et al., 2019; Kahveci; 2022). Ergenin günlük rutinlerine karışan, normal sosyal yaşamda arkadaşlarını belirleyen ve ergenin arkadaş çevresine sık müdahil olan babalar ergenin teknolojiyi bilinçsizce kullanımını da artırabilmektedir. Bu durumda ebeveyn ergene baskı yapmakta ancak ergenle ilgilenmemekte ve bilgilendirmemektedir. Sonuçta kendini baskı altında hisseden ergen teknolojiyi baskıdan kurtulmak, duygusal açıdan rahatlamak, arkadaşlarıyla daha rahat sohbet etmek ve sosyalleşmek maksadıyla sorunlu olarak

kullanabilmektedir (Kaba ve Doğan, 2022). Yapılan çalışmalarda ebeveynlerin ergenin arkadaş çevresine, okul ve sosyal yaşamına, kişisel gelişimine uygun bir biçimde yaklaşım sergilemediklerinde ergenin sağlıklı bir teknolojik gelişim ve gerekli becerileri kazanmadıkları tespit edilmiştir (Buhl, 2007; Marsh, 2007; Okant, 2018; ve Özbek, 2022). Çalışma sonuçlarının araştırma sonucu ile uyumlu olduğu söylenebilir.

Araştırmaya göre babaların ergenin ders çalışması için teknoloji cihazları kullanmasına izin verdiği ve onayladığı görülmektedir. Yani babalar ergenlerin teknolojik aletler olan bilgisayar, mobil telefon ve tableti araştırma yapılması, soruların çözülmesi gibi eğitim ve öğretim yöntemlerinden faydalanılması için desteklemektedir. Hatta sorumluluklarını yerine getiren ergenler için teknolojik cihazlar ve bu uygulamaların kullanımı bir ödül olarak sunulmaktadır (Yiğiter, 2019; Şahin, 2020). Bazı anne ve babalar ise çocukları internetin faydalı imkanlarından yararlansınlar diye en doğru şekilde yönlendirebilmekte ve olumlu birer rol model olabilmektedirler (Benedetto and Ingrassia, 2021; Bostancı, 2023). Araştırmada babaların bu tutumunun dijital ebeveynlik konusundaki farkındalıklarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bazı çalışmalarda babaların, ergenleri teknolojiyi bilinçli ve etkili kullanım konusunda teşvik ettikleri görülmektedir. Günümüzde istenilen bilgiye en hızlı şekilde ve zaman kaybı yaşamadan ulaşabiliyor olmak teknoloji kullanımını arttırmaktadır (Lauricella et al., 2015; Parlar ve Dere, 2025). Literatür bilgisi araştırma sonucunu desteklemektedir.

6.SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırmada ergenlerin algılanan helikopter ebeveynlik tutumu, dijital ebeveynlik tutumu ve bilişim teknoloji kullanma düzeylerinin orta seviyede olduğu, derse ilginin ise düşük seviyede olduğu bulunmuştur. Ergenlerin ebeveynlerinde helikopterlik tutumlarının düzeyi arttıkça teknoloji kullanımı seviyelerinin de arttığı belirlenmiştir. Ergenlerin babalarında helikopterliğin daha fazla olduğu, anne ve baba arasındaki helikopterlik tutumu arasındaki ilişkinin önemli olduğu bulunmuştur. Ergenlerin babalarında helikopter tutumunun ‘temel güven ve yaşam becerileri’ konusundaki baskısı arttıkça ergenlerin derse olan bilişsel ilgisinin azaldığı saptanmıştır. Araştırmada, dijital ebeveynlik tutumu arttıkça ergenlerin, bilişim teknoloji kullanımında teknoloji aygıtlarının ve uygulamalarının kullanımının ve sanal yaşam tercihinin azaldığı belirlenmiştir. Dijital ebeveynlik tutumu ile ergenlerin derse ilgisi arasında ise herhangi bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Ergenlerin bilişim teknolojileri kullanım düzeyi ile derse ilgileri arasında herhangi bir ilişki olmadığı belirlenmiştir. Ancak ergenlerin, bilişim teknolojileri kullanımında dijital oyun oynama ve sanal yaşam tercihi düzeyleri arttıkça ergenin derse olan duyuşsal ilgisinin arttığı saptanmıştır.

Ebeveyn tutumlarının ergenin gelişimi üzerindeki etkisi oldukça önemlidir. Sağlıklı bir nesil ve sağlıklı bir gelecek için ebeveynlerin kendilerini geliştirmeleri ve çağa uygun anne baba olmalarının gerekliliği günümüzde kaçınılmaz bir durumdur. Ebeveynlerin dijital ebeveynlik, farkındalık gibi birçok alanda eğitime ihtiyaçları vardır. Ebeveynler gerek yüz yüze gerekse çevrim içi ortamlarda verilen eğitimlerden faydalanabilirler. İlgili uzmanlık alanlarında çalışanların bu boşluğu dolduracak şekilde eğitimler hazırlaması ve sunması gerekmektedir. İhtiyaca göre yapılandırılmış eğitimler ile toplumun, ailelerin ve çocukların sağlığını korumak ve geliştirmek mümkün olacaktır. Giderek artan teknolojik cihazların ve uygulamalarının kullanımının kontrollü olması çok önemlidir. Teknolojinin getirdiği avantajlardan yararlanırken risklerinin ve zararlarının da farkında olarak çocukları ve ergenleri koruyup kollamak gerekmektedir. Araştırma sonuçlarına göre öneriler şu şekilde sıralanabilir;

- Ebeveynler ergenlerin rol modeli olabilmektedir. Ebeveynler bu rolün farkında olmayabilir. Bu hususta ebeveynin ergenle olan ilişkisini farklı boyutlarıyla ele alan çalışmaların yapılması önerilmektedir.

- Ebeveynler kendi tutumlarının farkındalığını sağlayacak, olumsuz tutumları değiştirebilecek, olumlu tutumları geliştirebilecek anne-baba-çocuk ilişkisini temel alan çeşitli eğitimleri alabilirler.

- Çocuk sağlığı ve gelişimi ile ilgilenen tüm disiplinlerdeki uzman kişiler bu konuda yüz yüze ve çevrim içi eğitimler ile ebeveynleri ve çocukları destekleyebilirler.

- Teknoloji günümüz dünyasında vazgeçilmez bir kolaylık aracıdır. Ergenler teknolojiyi çok farklı amaçlar doğrultusunda kullanabilmektedir. Ergen dijital medyanın risklerinin farkında olmayarak hedef haline gelebilir. Ergeni bu risklerden korumak için pediatri hemşireleri, okul sağlığı hemşireleri, psikiyatri hemşireleri, halk sağlığı hemşireleri tarafından ergenlere yönelik eğitim çalışmalarının düzenlenmesi önerilmektedir.

- Ebeveynlerin, ergenleri korumak ve gelişimlerini sağlamak adına dijital medyanın avantajları ve dezavantajlarını öğrenmeleri, özellikle dijital ebeveynlik konusunda bilinçlenmeleri gerekir.

KAYNAKÇA

- Acar, B., & Yaman, M. (2011). Bağlam temelli öğrenmenin öğrencilerin ilgi ve bilgi düzeylerine etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(40), 1-10. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/hunefd/issue/7796/102051>
- Açan, F., Demirbaş, N., Özbakan, K., & Karakol, B. (2023). Eğitim örgütlerinin akademik ve yönetsel olarak geliştirilmesinde teknoloji kullanımı. *Ulusal Eğitim Dergisi*, 3(6), 976-985. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8177412>
- Açıkgöz, G., & Baykal, Ü. (2024). The autonomous behavior scale regarding the professional roles of nurses. *Journal of Health and Nursing Management*, 11(3);509-520. <https://doi.org/10.54304/SHYD.2024.58234>
- Akay, E., & Kayılı, G. (2023). Dijital ebeveynlik tutumları ile ergenlerde internet bağımlılığı ve duyguları yönetme becerileri arasındaki ilişki. *Çocuk ve Gelişim Dergisi*, 6(11), 48-66. <https://doi.org/10.36731/cg.1298078>
- Akça, K., & Bayrakçı, E. (2024). Problemlili medya kullanımı ve dijital ebeveynlik: Annelerin bakış açısı. *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 17(3), 429-444. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mersinsbd/issue/88426/1450100>
- Akgül, E., & Ergün, A. (2021). Toplum sağlığının geliştirilmesinde okul sağlığı hemşireliği. *Halk Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 3(2), 141-153. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jphn/issue/63569/789140>
- Akın, A., Uğur, E., & Akın, Ü. (2015). Derse ilgi ölçeğinin türkçeye uyarlanması: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *K. Ü. Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23 (4), 1471-1480. https://toad.halileksi.net/sites/default/files/pdf/derse-ilgi-olcegi-toad_0.pdf
- Akman, T. P., & Demir, M. (2023). Sosyal medya fenomenlerine bağlanmışlık ile algılanan helikopter ebeveyn tutumları arasındaki ilişki. *Online Journal of Technology Addiction and Cyberbullying*, 10(1), 17-36. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ojtac/issue/79984/1257292>
- Aksoy, C. (2018). Teknoloji kullanım ölçeğinin geçerlilik ve güvenirliğinin ölçülmesi: üniversite öğrencilerine yönelik bir araştırma. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(15), 1111-1131. <http://dx.doi.org/10.26466/opus.419032>

- Ankaralı, F., & Savaş, G. (2021). Okul öncesi çocuklarda öğretmen açısından helikopter ebeveyn tutumlarının şiddet bağlamında değerlendirilmesi. *Sosyoloji Dergisi*, 41(42), 117-143. <https://orcid.org/0000-0001-5093-730X>
- Arca, M. (2022). Lise öğrencilerinde sanal iletişim araçlarının kullanımı, internet bağımlılığı sıklığı ve kas iskelet sistemi etkilenimi. (709792) [Doktora tezi, Fırat Üniversitesi]. <http://tez.yok.gov.tr>.
- Arıklı, G. (2023). Dijital şiddetin iletişim fakültesi akademisyenlerinin ruhsal durumları üzerindeki etkileri. *Türkiye Çevrimiçi Eğitim Teknolojileri Dergisi-TOJET*, 22 (2), 79-84. <https://eric.ed.gov/?id=EJ1391230>
- Arslan, P., & Kırıl, B. (2022). İlkokul öğretmenlerinin aşırı koruyucu (helikopter) velilerle ilgili deneyimleri: Bir fenomenoloji çalışması. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 55(3), 854-915. <https://doi.org/10.30964/auebfd.1035605>
- Artır, E. K. (2022). *Helikopter ebeveyn tutumu ile yetişen annelerin kendi öz yeterlilik inançları ile çocuklarının öz düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi*. (812930) [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Aslan, İ. S. (2023). *Helikopter anne tutumunda psikolojik ihtiyaçlar ve kök aile ebeveynlik tutumlarının rolü*. (818451) [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi] <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucuYeni.jsp>
- Aslıhan Z., (2023). Dijital sosyoloji çalışmaları. *İnsan ve Toplum Dergisi*. 13(1), 473-477. [dx.doi.org/10.12658/D0338](https://doi.org/10.12658/D0338)
- Avcı, S. Ç., & Güleç, D. (2020). Yeni bir kavram: helikopter ebeveynlik. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 3(2), 163-68. <https://doi.org/10.38108/ouhcd.738884>
- Ay, C. (2019). *Adolesanların fiziksel aktivite düzeylerinin belirlenmesinde algılanan ebeveyn tutumu ve sosyal desteğin rolü*. (561159) [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucuYeni.jsp>
- Ayaş, T., & Horzum, M. B. (2013). İlköğretim öğrencilerinin internet bağımlılığı ve aile internet tutumu. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(39), 46-57. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/200124>

- Ayaz, B. (2016). *Ergenlerde Teknoloji Bağımlılığının Bazı Psikososyal Değişkenlerle İlişkisi*. (431303) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi].
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucuYeni.jsp>
- Aybak, T., & İpek, M. (2021). Ergenlik dönemindeki çocuğa sahip ebeveynlerin yaşadıkları sorunlar. *Aydın Sağlık Dergisi*, 7(2), 141-165.
https://doi.org/10.17932/IAU.ASD.2015.007/ASD_V07I2004
- Aydoğdu, F., & Dilekmen, M. (2016). Ebeveyn tutumlarının çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 569-585. <https://paperity.org/p/152116824/ebeveyn>
- Aydoğdu, Ö., Y., Somyürek, S., & Yıldız D, H. (2024). Mobil dijital ebeveynlik veriminin katılım, işlevsellik, estetik ve bilgi boyutlarının değerlendirilmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi* (60), 1069-1089.
<https://doi.org/10.53444/deubefd.1388335>
- Aykanat, B., & Gözen, D. (2014). Çocuk sağlığı hemşireliğinde aile merkezli bakım yaklaşımı. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(1), 683-695.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/gumussagbil/issue/7501/98886>
- Bannayeva, A., & Sarandöl, A., (2025). Helicopter parenting: A Review. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 17(2) 272-282. <http://doi.org/10.18863/pgy.1484671>
- Barchitta, M., Maugeri, A., Agrifoglio, O., Favara, G., La Mastra, C., La Rosa, M. C., Magnano San Lio, R., & Agodi, A. (2019). Dietary patterns and school performance: evidence from a sample of adolescents in Sicily, Italy. *Annali di igiene: medicina preventiva e di comunita*, 31(2), 72-80.
<https://doi.org/10.7416/ai.2019.2279>
- Başaran, F. (2010). *Öğretmen adaylarının eğitimde sanal gerçeklik kullanımına ilişkin görüşleri*. (265872) [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Baumrind, D. (1966). Yetkili ebeveyn kontrolünün çocuk davranışları üzerindeki etkileri. *Çocuk Gelişimi*, 37 (4), 887-907. <https://doi.org/10.2307/1126611>
- Bayhan, P., & Işıtan, A. G. S. (2010). Ergenlik döneminde ilişkiler: Akran ve romantik ilişkilere genel bakış. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 20(20), 33-44. <https://avesis.hacettepe.edu.tr/yayin/19eac857>

- Bayless, K. (2022). *What Is Helicopter Parenting, And How Does It Impact Kids?* Erişim tarihi: 07 Ağustos 2024. <https://www.parents.com/parenting/better-parenting/what-is-helicopter-parenting/>
- Bayrak, A., Demirel, M. & Demirel, D. H. (2023). Dijital oyun bağımlılığının ciddi boş zaman faaliyeti perspektifinden incelenmesi. *Çatalhöyük Uluslararası Turizm ve Sosyal Araştırmalar Dergisi* (11), 1-11. <https://doi.org/10.58455/cutsad.1326110>
- Belli, M., Akcay, N., & Bal Yılmaz, H. (2021). Geçmişten günümüze değişen babalık rolü ve çocuk gelişimine katkıları. *Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 8(2), 366-371. <https://doi.org/10.34087/cbusbed.806798>
- Benedetto, L., & Ingrassia, M. (2021). Digital parenting: Raising and protecting children in media world. In M. Ingrassia (Ed.), *Parenting: Studies by an ecocultural and transactional perspective* (pp. 127–148). IntechOpen. <https://doi.org/10.5772/intechopen.96358>
- Benvenuti, M., Wright, M., Naslund, J., & Mieres, C. A. (2023). *How technology use is changing adolescents' behaviors and their social, physical, and cognitive development.* *Current Psychology*, (42), 16466-16469. <http://dx.doi.org/10.1007/s12144-023-04254-4>
- Beyaz, E. (2021). Helikopter ebeveynlik. İçinde M. Dalkılıç (Ed.), *Scientific developments for health and life science* (p. 587). Gece Kitaplığı.
- Biçer, U. (2014). *Sosyal beceri eğitiminin ortaokuldaki internet bağımlılığı düzeylerine etkisi.* (370863) [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Çukurova Üniversitesi.
- Bostancı, M. (2023). Dijital dünyada ebeveynlik. *TRT Akademi*, 8(19), 982-991. <https://doi.org/10.37679/trta.1368107>
- Bozkurt, A., Hamutoğlu, N. B., Kaban, A. L., Taşcı, G. & Aykul, M. (2021). Dijital bilgi çağı: Dijital toplum, dijital dönüşüm, dijital eğitim ve dijital yeterlilikler. *Açık Öğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 35-63. <https://doi.org/10.51948/auad.911584>
- Bristow, J. (2014). The double bind of parenting culture. In E. Lee, J. Bristow, C. Faircloth, & J. Macvarish (Eds.), *Parenting culture studies* (pp. 200–215). Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1057/9781137304600_10

- Bristow, J. (2023). The double bind of parenting culture: Helicopter parents and cotton wool kids. *Parenting Culture Studies*, 267-290. https://doi.org/10.1007/978-3-031-44156-1_10
- Buhl, H. M., & Lanz, M. (2007). Avrupa'da ortaya çıkan yetişkinlik: Beş avrupa ülkesindeki ortak özellikler ve değişkenlik. *Ergenlik Araştırmaları Dergisi*, 22 (5), 439-443. <https://doi.org/10.1177/0743558407306345>
- Canoğulları, Ö., & Güçray, S. S. (2017). İnternet bağımlılık düzeyleri farklı ergenlerin cinsiyetlerine göre psikolojik ihtiyaçları, sosyal kaygıları ve anne baba tutum algılarının incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26(1), 42-57. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/cusosbil/issue/31939/350941>
- Canoğlu, B., & Doğan, A. (2025). Ergenlerin dijital oyun oynama davranışları ile ebeveynlik davranışları arasındaki ilişki. *Bağımlılık Dergisi*. 26(1),106-115 <https://doi.org/10.51982/bagimli.1452130>
- Chacón, C. R., Zurita, O. F., Martínez, M. A., Olmedo, M. E. M., & Castro, S. M. (2018). Adherence to the mediterranean diet Is related to healthy habits, learning processes, and academic achievement in adolescents: *A Cross-Sectional Study. Nutrients*, 10(11), 1566. <https://doi.org/10.3390/nu10111566>
- Chang, H. H. (2023). Öznel refah ve çevrimiçi oyun bağımlılığı üzerindeki etkisi. *Dünya Eğlence Dergisi*, 65 (4), 510-534. <https://doi.org/10.1080/16078055.2023.2204676>
- Checa, P., & Abundis-Gutierrez, A. (2017). Parenting and temperament influence on school success in 9-13 Year Olds. *Frontiers in psychology*, 8, 543. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.00543>
- Cline, F. W., & Fay, J. (1990). Parenting with love and logic: Teaching children responsibility. Pinon Press.
- Covolo, L., Roncali, J., Zaniboni, D., Mapelli, V., Ceretti, E., & Gelatti, U. (2019). Çocuklar ve dijital cihazlar: risk algısı ve kullanımı üzerine bir araştırma. *Avrupa Halk Sağlığı Dergisi*, (29),185-101. <https://doi.org/10.3390/ijerph18073440>
- Cömert, I. T., & Kayiran, S. M. (2010). Çocuk ve ergenlerde internet kullanımı. *Çocuk Dergisi*, 10(4), 166-170. <https://doi.org/10.5222/j.child.2010.166>

- Çamurcu, A. H. (2023). *Sosyal medyada beden ve mahremiyet: OnlyFans örneği*. (834549) [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Bursa Uludağ Üniversitesi.
- Çelik, B. N. (2022). *Ebeveyn kaybı yaşamış ve yaşamamış üniversite öğrencilerinin öz duyarlılık ve duygu düzenleme güçlüğü düzeylerinin incelenmesi*. (509351) [Yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Çirçi D. C., & Akbaş, Z. Ö. (2023). Aile yapısı ve toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında ayşe kulin'in "adı: aylin" isimli romanının değerlendirilmesi. *Sosyolojik Bağlam Dergisi*, 4(1), 32-50. <https://doi.org/10.52108/2757-5942.4.1.3>
- Çok, F., Güçlü, H. C., Özdoğan. K. H., & Topuz. S. (2022). Helikopter anna babalık ve özerklik destekleyici davranışlar ölçeği'nin türkçeye uyarlanması: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 55(2), 339-359. <https://doi.org/10.30964/auebfd.886761>
- Dalkıran, Z. (2023). *Helikopter ebeveyn tutumunun okul öncesi çocuklarda sosyal becerilere etkisi*. (790240) [Yüksek lisans tezi, Karatay Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Demir, Ü. (2016). Sosyal medya kullanımı ve aile iletişimi: Çanakkale'de lise öğrencileri üzerine bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 27-50. <http://dx.doi.org/10.18094/si.99029>.
- Digital in 2025 global overview. (2025, 5 Şubat). *Datareportal*.1 Haziran, 2025 tarihinde <https://datareportal.com/reports/digital-2025-global-overview-report> adresine erişilmiştir.
- Dinç, M. (2015). Teknoloji bağımlılığı ve gençlik. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 31-65. <https://www.academia.edu/22191650/Teknoloji>
- Dinçel, E. (2006). *Ergenlik dönemi gelişimsel ödevleri ve psikolojik problemler*. (19135) [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Doğan, D. A. & Döğer, S. S. (2022). Annelerin dijital ebeveynlik tutumları ile aile-çocuk internet bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 9(1), 1-14. <https://doi.org/10.24289/ijsser.1181453>

- Dolgun, G., İnal, S., & Uğurlu, F. (2011). Ergen sağlığının sürdürülme ve geliştirilmesinde hemşirenin rolü. *Türk Pediatri Arşivi*, 46(11), 4-8. <https://doi.org/10.4274/tpa.46.21>
- Dolu, A. (2020). Sosyoekonomik faktörlerin eğitim performansları üzerine etkisi: pısa 2015 Türkiye örneği. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 18(2), 41-58. <http://dx.doi.org/10.11611/yead.607838>
- Domoff, S. E., Harrison, K., Gearhardt, A. N., Gentile, D. A., Lumeng, J. C., & Miller, A. L. (2019). Development and validation of the Problematic Media Use Measure: A parent report measure of screen media “addiction” in children. *Psychology of Popular Media Culture*, 8(1), 2-11. <https://doi.org/10.1037/ppm0000163>
- Dursun, A. (2022). Ergenlerin problemlı internet kullanımı ve psikolojik ihtiyaçlarına ilişkin görüşleri. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 12(2), 495-520. <http://dx.doi.org/10.23863/kalem.2021.214>
- Dursun, C. (2020, Mayıs). Dijital ebeveynin dijital çocukları: İlk dijital çocuk kanalı Pepee TV üzerinden ebeveyn-çocuk ilişkisinin dönüşümünün değerlendirilmesi [Tam metin]. 9. *Türkiye Lisansüstü Çalışmalar Kongresi bildiriler kitabı II* (ss. 333–344). Kocaeli. <https://www.researchgate.net/publication/341255182>
- Dursun, C. (2021, Ocak 8). Helikopter ebeveynin yeni nesil çocukları [Tam metin]. *Sanat ve Sosyal Bilimler Sempozyumu bildiriler kitabı* (ss. 369–388). Antalya: Paradigma Akademi. <https://www.paradigmaakademi yayinlari.com>
- Duygulu, S. (2018). Yeni medya teknolojilerinin k-kuşağının ebeveynleri ile olan iletişimine etkisi. *TRT Akademi*, 3(6), 632-652. <https://orcid.org/0000-0002-4382-7476>
- Ebru, A. (2017). Yapısal aile sistemleri kuramı bağlamında ergenlik döneminde aile yapısı ve ergenlik dönemi sorunları. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 53(1), 85-116. http://doi.org/10.1501/dtcfder_00000001323
- Ekşi, H., Barış, Ş., & Demir, İ. (2020). Ergenlerde helikopter ebeveyn tutumu, şişirilmiş benlik: Duygusal özerklik, sosyal kaygı değişkenlerinin aracı etkisi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(Armağan Sayısı), 83-100. <https://doi.org/10.18026/cbayarsos.627884>

- Ektiricioğlu, C., Arslantaş, H., & Yüksel, R. (2020). Ergenlerde çağın hastalığı: Teknoloji bağımlılığı. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, 29(1), 51-64. <https://doi.org/10.17827/aktd.498947>
- Elkin, N. (2016). Olumlu ergen gelişiminde aile içi iletişimin önemi. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 25(3), 110-118. <https://hdl.handle.net/11363/5762>
- Elmas, O., Kete, S., Hızlısoy, S. S., & Kumral, H. N. (2015). Teknolojik cihaz kullanım alışkanlıklarının okul başarısı üzerine etkisi. *SDÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 49-54. <https://app.trdizin.gov.tr/makale/TWpVMU16ZzNodz09>
- Emon, Jennifer A. ve Benjamin-Neelon, Sara E., (2020). Screen media use is higher among preschool children from more chaotic homes. *Population health research brief series*.104. <https://surface.syr.edu/lerner/104>
- Eni, B. (2017). *Lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı ve algıladıkları ebeveyn tutumlarının değerlendirilmesi*. (466096) [Yüksek lisans tezi, Haliç Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Ercan, U. (2021). Hanehalklarının iletişim ve bilgi teknolojilerine erişimi: Bir poisson regresyon analizi. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (35), 402-422. <https://doi.org/10.31123/akil.886551>
- Eryılmaz, A., & Aypay, A., (2011). Ergenlerin derse katılmaya motive olmaları ile öznel iyi oluşları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 1219-1233. <https://www.academia.edu/104979108/Ergenlerin>
- Eryılmaz, M. (2019). Sanal öğrenme ortamlarındaki öğrenci davranışlarının kümeleme yöntemi ile analiz edilmesi. *Van Yüzcüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 725-743. <https://paperity.org/p/225361943/sanal->
- Eşgin, Ö. (2019). *Sosyal medyada çocuk istismarı: 2013 ve 2018 yıllarının karşılaştırmalı analizi ve sosyal hizmet bağlamında değerlendirilmesi*. (548652) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi] <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Ferhat, H., & Demirtaş, H. (2020). Geleneksel veya siber zorbalığa maruz kalmanın okula yabancılaşmaya ilişkin etkileri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3), 1136-1152. <https://doi.org/10.17679/inuefd.753122>

- Filiz, A., & Doğan, A. (2023). Beliren yetişkinlik döneminde helikopter ebeveynlik: Öz-belirleme kuramı çerçevesinden bir inceleme. *Nesne*, 11(29), 419-436. <https://doi.org/10.7816/nesne-11-29-05>
- Forrester. (2025, Haziran 1). Global tech spend to surpass \$4.9 trillion in 2025. Forrester. <https://www.forrester.com/press-newsroom/forrester-global-tech-spend-to-surpass-4-9-trillion-in-2025/>
- Gamze, İ., Bayraktar, D., & Yılmaz, Ö. (2018). Dijital ebeveynlik tutum ölçeği: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (46), 149-173. <https://doi.org/10.21764/maeuefd.390626>
- Gençdoğan, B., & Gülbahçe, A. (2021). Psikolojik iyi oluş ve yaşam doyumunun bir yordayıcısı olarak algılanan helikopter ebeveyn tutumu. *Milli Eğitim Özel Eğitim ve Rehberlik Dergisi*, 1(1), 66-98. <https://orcid.org/0000-0003-4762-3603>
- Gençer, G. B. (2020). *Ergenlerde algılanan helikopter ebeveyn tutumunun, depresyon ve anksiyete ile ilişkisinin incelenmesi*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi] İstanbul Okan Üniversitesi.
- Gökalp, F., & Murat, M. (2020). Ergenlerde algılanan anne baba davranışlarıyla akran ilişkileri arasında özerkliğin aracı rolü. *OPUS Toplum Araştırma Dergisi*, 16(Eğitim ve Toplum Özel sayısı), 5841-5883. <https://doi.org/10.26466/opus.804045>
- Gökmen, D. B. (2022). Teknoloji bağımlılığı ve mücadele. İçinde B. Demir Gökmen & A. Okanlı (Eds.), *Teknoloji bağımlılığı ve mücadele* (pp. xx-xx). Akademisyen kitapevi. <https://books.akademisyen.net/index.php/akya/catalog/download/1563/1635/37115>
- Gugliandolo, M. C., Costa, S., Kuss, D. J., Cuzzocrea, F., & Verrastro, V. (2020). Technological addiction in adolescents: The interplay between parenting and psychological basic needs. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 18(5), 1389-1402. <https://doi.org/10.1007/s11469-019-00156-4>
- Güçlü, C. H., & Çok, F. (2022). Helikopter anababalık ve gençler üzerindeki gelişimsel etkileri. *Çocuk ve Gelişim Dergisi*, 4(8), 134-150. <https://doi.org/10.36731/cg.819709>

- Gül, K. S., & Güneş, D. İ. (2009). Ergenlik dönemi sorunlar ve şiddet. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 79-101. <https://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423867128.pdf>
- Günay, D. (2018). Teknoloji ve mühendislik felsefesi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 7-13. <https://doi.org/10.32329/uad.371654>
- Gündüz, B., & Sağlam, N. (2020). Ergenlerde sosyal görünüş kaygısı, ebeveyn ve akran bağlanmanın depresyonu yordamadaki katkısı. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(1), 243-267. <https://doi.org/10.26468/trakyasobed.625074>
- Güneş, F. (2017). Okuma ilgisi ve gücü. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 119-128. https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/118944/mod_resource/content/0/okuma-ilgisi-ve-gucu.pdf
- Gürkan, N., & Gürkan, S. (2017). Yenilikçilik kavramının işletmelerin finansal performansı üzerindeki etkisi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 13(13), 213-226. <http://dx.doi.org/10.17130/ijmeb.2017ICMEB1735447>
- Halavais, A. (2012). A genealogy of badges. *Information, Communication & Society*, 15(3), 354–373. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2011.641992>
- Halil, E., Barış, Ş., & Demir, İ. (2020). Ergenlerde helikopter ebeveyn tutumu, şişirilmiş benlik: duygusal özerklik, sosyal kaygı değişkenlerinin aracı etkisi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(2), 83-100. <http://dx.doi.org/10.18026/cbayarsos.627884>
- Haylı, R. G., & Çırak, Y. (2023). Siber zorba olan ve olmayan ergenlerin yordanmasında siber mağduriyet, akran zorbalığı ve karanlık üçlünün rolü. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1), 420-448. <https://doi.org/10.17679/inuefd.1224522>
- Henderson, M., & Romeo, G. (2015). *Teaching and digital technologies: Big issues and critical questions*. Cambridge University Press.
- High, A. C., & Caplan, S. E. (2009). Social anxiety and computer-mediated communication during initial interactions: Implications for the hyperpersonal perspective. *Computers in Human Behavior*, 25(2), 475-482. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2008.10.011>

- Horzum, M. B., & Ayas, T. (2013). Rehberdeki sanal zorbalıklar, çeşitli değişkenlere göre inceleniyor. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28 (28-3), 195-205.
- Huang, G., Li, X., Chen, W., & Straubhaar, J. D. (2018). Left-behind parents? Influential factors on digital parenting self-efficacy in disadvantaged communities. *American Behavioral Scientist*, 62(9), 1186–1206. <https://doi.org/10.1177/0002764218773820>
- India to have over 900 million internet users in 2025: report (2025,16 Ocak).The Economic Times.01 Haziran, 2025 tarihinde <https://economictimes.indiatimes.com/tech/technology/india-to-cross-900millioninternetusersinthisyearsaysiamaireport/articleshow/117290089.cms?from=mdr> adresinden erişilmiştir.
- İkiz, F. E., Asıcı, E., Kaya, Z., & Sakarya, Ö. (2015). Problemlerli internet kullanımının ailesel değişkenler açısından incelenmesi. *Güncel Psikiyatri ve Psikonörofarmakoloji Dergisi*, 5(2), 7-15. <https://avesis.deu.edu.tr/yayin/cba9a5a6-7bdf-46e5-8c0a-e6121f5faa0b/emproblemli-em-eminternet>
- İlker, K., & Doğan, T. (2022). Ergenlerin teknoloji kullanımı ve ihtiyaç doyumu düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Bağımlılık Dergisi*, 23(4), 410-420. <https://doi.org/10.51982/bagimli.1062617>
- İnan, A. N. (2019). Çocuk hakları beyannamesi ilkelerinin türk hukuk sistemine etkisi. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 1(1), 201-219. https://doi.org/10.1501/Egifak_00000000220.
- İnce, M., & Yılmaz, M. (2020). Ergenlik çağındaki çocukların sosyal medya kullanım alışkanlıklarının yalnızlaşmaya etkisi. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 8(2), 1111-1144. <https://doi.org/10.19145/e-gifder.725462>
- İnci, T. (2019). *Balama temelli öğrenme ortamı algısı, derse ilgi derse katılım ve akademik güdülenme etkileşimin ortaokul öğrencilerinin fen bilimleri başarısına etkisi*. (548537) [Doktora tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi]
- Jafari, K. K. (2021). *Erken çocukluk dönemindeki çocukların zeka düzeyleri ve sosyal becerileri ile ailelerin ebeveynlik ve dijital ebeveynlik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (668222) [Doktora Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

- Kaba, İ., & Doğan, T. (2021). Bilişim teknolojileri kullanımı ölçeği: Şartlark ve güvenilirlik çalışması. *Türk Araştırmaları-Eğitim Bilimleri*, 16 (3). 1547-1572. <https://dx.doi.org/10.47423/TurkishStudies.50008>
- Kaba, İ., & Doğan, T. (2022). Ergenlerde bilişim teknolojileri kullanımının öz-belirleme kuramı perspektifinde incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 20(3), 701-729. <https://doi.org/10.37217/tebd.1079665>
- Kahveci, S. (2022). *Sınavla öğrenci alan okullardaki öğrencilerin, velilerinin helikopter ebeveyn tutumlarına ilişkin algıları: merkezefendi ilçe örneği* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Pamukkale Üniversitesi.
- Kantrowitz, B., & Peg, T. (2006). Bırakmanın ince sanatı. *Newsweek*, 147 (21), 48-9. <https://orcid.org/0009-0004-5234-2261>
- Kapıkıran, Ş. (2019). Ergenlerde ebeveyn akademik başarı baskısı ve desteği ile sınav kaygısı arasındaki ilişkide akademik dayanıklılığın aracı rolü. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (48), 409-430. <https://doi.org/10.9779/pauefd.521230>
- Kara, D. N., & Alişova Demirdağ, E. (2023). Pandemi sürecinde ve sonrasında aday öğretmenlerin derse ilgi düzeylerinin incelenmesi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 13(3), 2089-2101. <https://doi.org/10.24315/tred.1327809>
- Karaboğa, M. T. (2019). Dijital medya okuryazarlığında anne ve baba eğitimi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 14(20), 2040-2073. <https://doi.org/10.26466/opus.601942>
- Karabulut, E. O. (2024). Bireysel ve takım sporcularının helikopter ebeveyn algılarının belirlenmesi ve karşılaştırılması. *Uluslararası Egzersiz Psikolojisi Dergisi*, 6(1), 25-36. <https://doi.org/10.51538/intjourexerpsyc.1465312>
- Karakuş, G., & Ocak, G. (2019). Öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık öz-yeterlilik becerilerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1), 129-147. <https://doi.org/10.32709/akusosbil.466549>
- Karaman, S. (2019). *Üst kuşak ebeveynlik tutumlarının kişilerin ebeveynlik tutumlarını yordayıcı etkisi*. (548669) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi] <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

- Karaşar, B., & Öğülmüş, S. (2016). Üniversite öğrencilerinde sosyal onay ihtiyacının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2), 469-495. <https://orcid.org/0000-0002-7307-0099>
- Kaya, G. İ., Bayraktar, D. M., & Yılmaz, Ö. (2018). Dijital ebeveynlik tutum ölçeği: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (46), 149-173. <https://doi.org/10.21764/maeuefd.390626>
- Kaya, İ. G. (2016). Eğitimde merak ve ilgi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*. 13(2), 103-114. <https://orcid.org/0000-0002-6658-506X>
- Kaya, M. (1997). Ailede anne-baba tutumlarının çocuğun kişilik ve benlik gelişimindeki rolü. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 9(9), 193-204. <https://doi.org/10.17120/omuifd.20359>.
- Kelly, L., Duran, R. L., & Miller-Ott, A. E. (2017). Helikopter ebeveynliği ve üniversitede ebeveynler ile çocuklar arasındaki cep telefonu iletişimi. *Southern Communication Journal*, 82 (2), 102–114. <https://doi.org/10.1080/1041794X.2017.1310286>
- Keskin, K., & Küçükali, U. F. (2017). Sanallaşmanın toplum hayatına etkileri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 396-418. <https://doi.org/10.15869/itobiad.289003>
- Kılıçgün, M. Y. (2011). Çocuk haklarına yönelik ebeveyn tutum ölçeğinin geliştirilmesi ve standardizasyonu. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (31), 1-22. <https://orcid.org/0000-0002-4035-6875>
- Kopuz, T., Turgut, Y. E., & Aktı Aslan, S. (2022). Dijital ebeveynlik tutumu ile Ç-çocukların güvenli internet kullanımları arasındaki ilişki üzerine bir inceleme. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (42), 123-153. <https://doi.org/10.14520/adyusbd.1111996>
- Kouros, C.D., Pruitt, M.M., Ekas, N.V., Kiriaki, R., & Sunderland, M. (2017). Helicopter parenting, autonomy support, and college students' mental health and well-being: The moderating role of sex and ethnicity. *Journal of Child and Family Studies*, 26(3), 939-949. <https://doi.org/10.1007/s10826-016-0614-3>
- Köçer, G., & Çınar, F. (2021). Ödül ve ceza olmadan disiplini mümkün mü?. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(2), 410-429. <https://doi.org/10.46790/erzisosbil.885803>

- Köyceğiz, M., & Özbey, S. (2019). Okul öncesi dönem çocuğu olan ebeveynlerin iletişim becerileri ile çocuklarının sosyal becerileri ve problem davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(3), 1707-1734. <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.20185537237>
- Krapp, A. (1998). Einführung und Förderung in einem nicht wohlhabenden Gebiet. *Psychologie in Erziehung und Unterricht*, 44(3), 185–201.
- Kurt, U., & Taş, Y. (2019). Ebeveynlerin sosyoekonomik düzeyleri ile çocuklarının okul hayatına katılımları arasındaki ilişki. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 12(3), 978-991. <https://doi.org/10.30831/akukeg.470256>
- Kuzgun, Y. (2006). *İlköğretimde rehberlik* (6. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Küçükalkan, Y. (2023). Değişen anne-babalık anlayışı ve helikopter ebeveynlik: kayıp balık nemo örneği. *Türkiye Medya Akademisi Dergisi*, 3(6), 119-150. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8378609%20>
- Kwon, K., Yoo, G., & Bingham, G. E. (2016). Yetişkinliğe geçiş döneminde helikopter ebeveynlik: Koreli üniversite öğrencilerinin psikolojik uyumları için destek mi yoksa engel mi? *Çocuk ve Aile Çalışmaları Dergisi*, (25), 136-145. <https://doi.org/10.1007/s10826-015-0195-6>
- Laldinpuii, B., Bhattacharjee, R., Dutta, R., & Bordoloi, S. (2024). Impact of social anxiety on the life style of students. *Journal for ReAttach Therapy and Developmental Diversities*, 7(6), 22-27. <https://doi.org/10.53555/jrtdd.v7i6.2882>
- Lamborn, S. D., & Groh, K. (2009). A four-part model of autonomy in emerging adulthood: Relations with adjustment. *International Journal of Behavioral Development*, 33(5), 393–401. <https://doi.org/10.1177/0165025409338440>
- Lauricella, A. R., Wartella, E., & Rideout, V. J. (2015). Young children's screen time: The complex role of parent and child factors. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 36, 11-17. <https://doi.org/10.1016/j.appdev.2014.12.001>
- Linebarger, D. L., & Vaala, S. E. (2010). Screen media and language development in infants and toddlers: An ecological perspective. *Developmental Review*, 30(2), 176-202. <https://doi.org/10.1016/j.dr.2010.03.006>
- Linebarger, D. L., & Walker, D. (2005). Infants' and toddlers' television viewing and language outcomes. *American Behavioral Scientist*, 48(5), 624-645. <https://doi.org/10.1177/0002764204271505>

- Lotfi, S., Özkan, A. O., Babacan, M., & Akduman, Ö. (2022). Sosyal hizmet öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algılarının ve flört şiddeti tutumlarının çeşitli değişkenler bağlamında İncelenmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 33(2), 463-482. <https://doi.org/10.33417/tsh.983536>
- Löwe, B. (1993). Biologieunterricht und das Interesse der Schülerinnen und Schüler an Biologie. *Heidelberger Hochschulschriften zur Erziehungswissenschaft*, 191, 163-175. <https://d-nb.info/920366309/04>
- Manap, A., & Durmuş, E. (2020). Dijital ebeveynlik farkındalık ölçeğinin geliştirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 978-993. <https://doi.org/10.17679/inuefd.711101>
- Manap, A., (2023). Instagram ve snapchat kullanım sıklığı, bir şeyi kaçırma korkusu, öz saygı ve internet bağımlılığı arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Uluslararası Çevrimiçi Eğitim Bilimler Dergisi*, 15(5), 10.15345/iojes.2023.05.004
- Marsh, C. J. (2007). A critical analysis of the use of formative assessment in schools. *Educational Research, Policy and Practice*, 6, 25-29. <https://doi.org/10.1007/s10671-007-9024-z>
- Mascheroni, G., Ponte, C., & Jorge, A. (Eds.). (2018). *Digital parenting: The challenges for families in the digital age* (Yearbook 2018). Nordicom, University of Gothenburg. https://research.unl.pt/ws/files/12488016/yearbook_2018_digital_parenting.pdf
- Mashadi, V. Z., & Kargozari, M. R. (2011). Influences of digital classrooms on education. *Procedia Computer Science*(3), 1178-1183. <https://doi.org/10.1016/j.procs.2010.12.190>
- Mazer, J. P. (2012). Öğrenci ilgi ve katılım ölçeklerinin geliştirilmesi ve geçerliliği. *İletişim Yöntemleri ve Ölçümleri*, 6 (2), 99-125. <https://doi.org/10.1080/19312458.2012.679244>
- Meb. (2020). *Dijital okuryazarlık öğretmen klavuzu*. <http://cdn.eba.gov.tr/kitap/digital/#p=1>
- Meşe, C., Özer, S., Dindar, M., & Odabaşı, H. F. (2014). “Interest” and the domains of interest in the curricula of CEIT departments/“İlgi” ve BÖTE öğrencilerinin çalışma alanlarındaki önemi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 10(1), 143-170. <https://doi.org/10.17244/EKU.33633>

- Mevlüt, K. (1997). Ailede anne-baba tutumlarının çocuğun kişilik ve benlik gelişimindeki rolü. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 9(9), 193-204. <https://doi.org/10.17120/omuifd.20359>
- Mustafaoğlu, R., Zirek, E., Yasacı, Z., & Razak Özdiğerler, A. (2018). Dijitalin olumsuz etkileri. *Bağımlılık Konusunda Türkiye Dergisi*, 5(2), 122-156. <http://dx.doi.org/10.15805/addicta.2018.5.2.0051>
- Odenweller, K. G., Booth, B. M., & Weber, K. (2014). Investigating helicopter parenting, family environments, and relational outcomes for millennials. *Communication Studies*, 65(4), 407-425. <https://doi.org/10.1080/10510974.2013.811434>
- Okant Y, Ç. (2018). *Helikopter ebeveyn sahibi y kuşağının, iş ve yaşam tatmini üzerine sosyolojik bir analiz*. (508222) [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi] <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Okumuş, V., & Parlar, H. (2018). Çocukların sosyal medya kullanım amaçları ve ebeveyn tutumları. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(33), 357-368. <http://dx.doi.org/0000-00002-0261-2532>
- Özbay, H., & Öztürk, E. (1992). *Gençlik*. İstanbul: İletişim Yayıncılık.
- Özbek, T. (2022). *Uzunlukların algılanan helikopter ebeveyn tutumları ile psikolojik iyi oluşum düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (725637) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi] <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Özdemir, F. (2019) Ergen sağlığı için sağlık okuryazarlığın önemi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 22(3), 211-6. <https://orcid.org/0000-0002-6404-3056>
- Özdemir, M. B. (2023). Değişen dünyada yeni bir ebeveynlik yaklaşımı: Helikopter ebeveynlik. *Alanyazın Eğitim Bilimleri Eleştirel İnceleme Dergisi*, 4(1), 21-31. <https://doi.org/10.59320/alanyazin.1286311>
- Özdemir, M., & Dilekmen, M. (2017). Eğitim fakültesi öğrencilerinin duygusal zekâlarının anne-baba tutumu akademik başarı ve cinsiyet değişkenleri açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(4), 1655-1671. <https://orcid.org/0000-0003-4520-4421>
- Özdemir, N. (2011). *Düzenli fiziksel aktivitenin ilköğretim öğrencilerinin okula yabancılaşma ve yalnızlık düzeyleri üzerine etkileri* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Ege Üniversitesi.

- Özdemir, O., Erbaş, D., & Yücesoy, Ö., Ş. (2019). Özel eğitimde sanal gerçeklik uygulamaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 20(2), 395-420. <https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.448322>
- Özdemir, S., & Bülbül, F. (2023). Adölesanlarda sağlığı geliştirme ve yaşamda anlam arasındaki ilişki. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 10(1), 1-8. <https://orcid.org/10.31125/hunhemsire.1272589>
- Özcan, N. (2021). Dijital etik üzerine nitel bir araştırma. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 9(25), 89-108. <https://doi.org/10.52528/genclikarastirmalari.1004342>
- Özgüven, N. (2011). Tüketicilerin çevrimiçi alışverişe karşı tutumları ile demografik özellikler arasındaki ilişkinin analizi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2011 (2), 47-54. <https://orcid.org/0000-0003-0118-2945>
- Öztabak, M.Ü. (2018). Sorunlu internet kullanımı olan ergenlerin internet kullanımına ilişkin duygu ve görüşlerinin incelenmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8 (15), 1022-1055. <https://doi.org/10.26466/opus.419667>
- Parlar, H., & Dere, S. (2025). Dijital ebeveynliğin, aile içi iletişim ve velinin eğitime katılımı üzerine etkisinin: Yapısal eşitlik modeli. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 25(66), 79-110. <https://doi.org/10.21560/spcd.vi.1404734>
- Parlar, H., & Turan, G. (2018). Medyanın aile harcamalarına etkisi ve ailenin ekonomik işlevinin önemi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(33), 439-463. <https://orcid.org/0000-0002-7956-1614>
- Peluchette, J. V. E., Kovanic, N., & Partridge, D. (2013). Helicopter parents hovering in the workplace: What should HR managers do. *Business Horizons*, 56(5), 601- 609. <https://doi: 10.1016/j.bushor.2013.05.004>.
- Prenzel, M., Lankes, E.-M., & Minsal, B. (2000). Development of interest in preschool and elementary school: The early years. In U. Schiefele & K.-P. Wild (Eds.), *Interest and learning motivation: Studies on development, promotion, and effects* (pp. 11–30). Waxmann Verlag.
- Reeve, J., Jang, H., Carrell, D., Jeon, S., & Barch, J. (2004). Enhancing students' engagement by increasing teachers' autonomy support. *Motivation and Emotion*, 28(2), 147–169. <https://doi.org/10.1023/B:MOEM.0000032312.95499.6f>

- Rode, J. (2009). Digital parenting: Designing children's safety. In Proceedings of BCS HCI'09 (pp. 244–251). New York, NY: ACM Press.
- Romero, M. (2014). Digital literacy for parents of 21st-century children. *E-Learning Articles*, (38), 32-40. <https://orcid.org/0000-0003-3356-8121>
- Ryan, K. M., Zimmer, G. M. J., Speechley, M., Stuart, J., Soenens, B., Zimmermann, G., & Van Petegem, S. (2024). Identifying correlations of demanding and reactive features in helicopter and overprotective parenting. *Journal of Child and Family Studies*, 33, 2826-2843. <https://doi.org/10.1007/s10826-024-02896-x>
- Sadiku, M. N., Tembely, M., & Musa, S. M. (2017). Digital parenting. *Journal of Multidisciplinary Engineering Science and Technology*, 4(1), 6454-6456. <https://doi.org/10.23956/IJARCSSE/V7I6/01613>
- Sağlam, T. (2024). Çocuklarda teknoloji kullanımı ve dijital ebeveynlik. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 123-129. DOI: <https://doi.org/10.20493/birtop.1496639>
- Saka, E. (2019). *Türkiye’de internet*. Türkiye Internet Tarihi. İstanbul: Alternatif Bilisim Derneği, 4-71. https://ekitap.alternatifbilisim.org/ymc5_turkiye_internet_tarihi.html
- Sancar, E. (2023). Z Kuşağı ergen çocuk sahibinin dijital ebeveynlik tutumlarının çocukları ile ilişkilerine etkisi. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, 43(1), 54-67. <https://doi.org/10.26650/SJ.2023.43.1.0023>
- Saraçoğlu, A. S., & Karademir, A. Ç. (2009). Eğitsel oyun temelli fen ve teknoloji öğretiminin öğrenci başarısına etkisi. 8. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Sargın, N. (2012). *Çocuklarda ruh sağlığı*. Eğitim Yayınevi.
- Sayan, H. (2016). Okul öncesi eğitimde teknoloji kullanımı. *21. Yüzyılda Eğitim Ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(13). <https://doi.org/10.52096/jsrbs.10.21.29>
- Schiffrin, H. H., Liss, M., Miles-McLean, H., Geary, K. A., Erchull, M. J., & Tashner, T. (2017). Helping or hovering? The effects of helicopter parenting on university students’ well-being. *Journal of Child and Family Studies*, 23(3), 548–557. <https://doi.org/10.1007/s10826-013-9716-3>

- Serin, G., & Aydın, F. (2021, July 7–10). Comparison of parents' views on digital parenting skills [Conference presentation abstract]. Ejer Congress 2021, Aksaray, Turkey.
- Shannon, H., Bush, K., Villeneuve, P. J., Hellemans, K. G., & Guimond, S. (2022). Problematic Social Media Use in Adolescents and Young Adults: Systematic Review and Meta-analysis. *JMIR mental health*, 9(4), e33450. <https://doi.org/10.2196/33450>
- Sistek-Chandler, C. (2012, February 10). The best of Web 2.0 and the use of screenshots: Teaching, education, and learning [Invited presentation]. California Consortium for Independent Study (CCIS).
- Smetana, J. G., Campione-Barr, N., & Metzger, A. (2006). Adolescent development in interpersonal and societal contexts. *Annu. Rev. Psychol.*, 57(1), 255-284. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.57.102904.190124>
- Solak, B., & Polat, S. (2022). Ders katılım oranı Yüksek sanal sınıflardaki öğretmen ve öğrencilerin motivasyonlarını etkileyen etmenler. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(4), 477-513. <https://doi.org/10.34056/aujef.1073089>
- Sönmez, E. E., & Gül, H. Ü. (2014, Kasım). Dijital okuryazarlık ve okul yöneticileri. XIX. *Türkiye'de İnternet Konferansı*, İzmir, Türkiye.
- Statista. (2025, February 4). *Global overview report*. Detareportal. Retrieved June 1, 2025, from <https://www.statista.com/statistics/276445/number-of-internet-users-in-the-united-states/>
- Stoilova, M., Livingstone, S., & Kardefelt W. D. (2016). Global children online: Investigating children's rights globally in the digital age. *Global Studies of Childhood*, 6(4), 455–466. <https://doi.org/10.1177/2043610616676035>
- Şahin, E., & Doymuş, K. (2021). Dijital destekli işbirlikli öğrenci takımları başarı bölümleri yönteminin fen bilimleri dersinin akademik başarısına etkisi. *EKEV Akademi Dergisi*, (85), 173-186. <https://tezara.org/theses/634134>
- Şahin, Ş., & Özçelik, Ç. Ç. (2016). Ergenlik dönemi ve sosyalleşme. *Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi*, 5(1), 42-49. <https://orcid.org/0000-0002-7912-4553>
- Şahin, Ş. (2020). *Ters yüz sınıf modeli uygulamalarının, ortaokul yedinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler derslerine yönelik akademik başarılarına ve tutumlarına etkisi*. (638124) [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi]

https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=__0CKeBGwImraF01Pdbxbg&no=-ROLjlLQGj1EyJmeaFGWww

- Tabachnick, B., & Fidell, L. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Pearson International. <https://elibrary.pearson.de/book/99.150005/9781292034546>
- Tarhan, T. (2013). *Ergenlerde depresyon düzeylerinin internet kullanım amaçları ve akademik başarı açısından incelenmesi* (358154) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Arel Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Taş, A., & Bülbül, H. İ. (2021). Sosyal medya kullanıcılarının dijital ayak izi farkındalığı. *Sosyal Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 4(3): 205-21. <https://doi.org/10.26677/TR1010.2021.694>
- Taştan, G. (2019). *Lise öğrencilerinde algılanan sosyal destek düzeyi ile ebeveyn ergen ilişkisi niteliğinin sigara kullanımı üzerine etkisi*. (576264) [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Tekin, O. (2020). Lise öğrencilerinin internet bağımlılık seviyelerinin genel akademik başarıları ve devamsızlık durumları ile ilişkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18(1), 36-56. <https://doi.org/10.37217/tebd.641182>
- Tepetaş, B. (2022). *Üniversite öğrencilerinde algılanan helikopter ebeveyn tutumları, kendini sabotaj, akademik özyeterlik ve akademik sahtekarlık eğilimi arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Tiernan, J. (2022, February 2). *Is AI really an art and design killer?* Linearity. Retrieved from <https://www.linearity.io/blog/will-ai-replace-artists/>
- Tiernan, P. (2022). Slowly going with the flow: Can digital literacy help change the course of the climate crisis? *Nordic Journal of Digital Literacy*, (3), 182–189. <http://dx.doi.org/10.18261/njdl.17.3.4>
- Tuncay, A., & Horzum, M. B. (2013). İlköğretim öğrencilerinin internet bağımlılığı ve aile internet tutumu. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(39), 46-57. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/200124>
- Turan, F. D., Yılmaz, R., Işık, M., Öngün, M., Kayabaşı, K., Amaç, E., & Soylu, İ. (2024) Bireylerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumlarının yordayıcısı olarak ebeveynleşme durumları. *Akdeniz Hemşirelik Dergisi*, (2), 88-98. <https://doi.org/10.59398/ahd.1374219>

- Turhal, E., (2023). Dijital ebeveynlik farkındalığının siber zorbalık ve ekran bağımlılığı üzerindeki yordayıcı rolü. (774806) [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi] <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Türk, A. (2020). *Algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının kız ergenlerde duygusal yeme ve beden imgesinin yaşam niteliğine etkisi*. (629736) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi]. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=PFSLoy8BfKUZpoHxKofKbw&no=aGbGBQYkbC6KRZuj21Kt_Q
- Türk dil kürümü (2023). *İlgi*. Erişim 2 Aralık 2023, <https://tdk.gov.tr/genel/2023-yili/>
- Türk dil kürümü (2024). *İlgi*. Erişim 1 Kasım 2024, <https://sozluk.tdk.gov.tr>
- Ulutaşdemir, D., & Küçük, S. (2021). Siber zorbalığın önlenmesinde önemli bir kavram: Dijital ebeveynlik ve pediatri hemşireliği. *Türkiye Sağlık Bilimleri ve Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 54-70. <https://doi.org/10.51536/tusbad.988837>
- Uygun, N., & Kozikoğlu, İ. (2020). Çocukları okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden ebeveynlerin tutumlarının incelenmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(3), 1494-1507. <https://doi.org/10.33206/mjss.639099>.
- Uykan, E., & Akkaynak, M. (2019). Ebeveyn tutumları ile çocukların öz düzenlemeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 6(3), 1620-1644. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/atdd/issue/49325/632027>
- Uzun, Ö. (2006). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin okula yabancılaşma düzeylerine etki eden sosyodemografik değişkenlerin belirlenmesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Çukurova Üniversitesi.
- Ünalın, E. (2011). *Televizyonda çocuk istismarı ve ihmali* (291337) [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi]. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=B3IsT3_k6y5a0g5eJXB8eQ&no=YKv5qmqEjae9p2_pnjYhcg
- Ünlü, G. D. (2020). Dijital Ebeveynlik ve Mobil Uygulamalar: Dijital Ebeveynlerin Mobil Uygulama Kullanım Pratiklerinin İncelenmesi. *İletişim Kuram Ve Araştırma Dergisi*, 2020(50), 56-73. <https://orcid.org/0000-0003-3936-7988>
- Yalçın, H., & Duran, Z. (2017). Çocukların iletişim araçları ve internet kullanım durumu ile aile-çocuk internet. *Türk Araştırma Dergisi*. 12(23), 219-236. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12052>

- Yam, F. C., & Kumcağız, H. (2021). Helikopter anne tutumları: üniversite öğrencilerinin yaşam doyumları ve psikolojik iyi oluşları üzerindeki yordayıcı rolü. *OPUS International Journal of Society Researches*, 17(35), 1946-1967. <https://doi.org/10.26466/opus.784171>
- Yaman, F., Dönmez, O., Akbulut, Y., Kabakçı Yurdakul, I., Çoklar, A.N., & Güyer, T. (2019). Exploration of parents' digital parenting efficacy through several demographic variables. *Education and Science*, 44(199), 149-172. <https://doi.org/10.15390/EB.2019.7897>
- Yay, M. (2019). *Dijital ebeveynlik*. İstanbul: Yeşilay Yayınları.
- Yıldırım, S., Çelik, E., Kaban, A., & Yıldırım, G. (2017). Değerlendirme sürecinde dijital rozetlerin kullanımı ve öğrenen görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(22), 173-193. <https://doi.org/10.20875/makusobed.310614>
- Yıldız, M., & Berigel, M. (2017,20-23 Nisan). *Okul öncesi öğretmenliği öğrencilerinin edmodo deneyimlerinin incelenmesi*. [Konferans sunum özeti]. 26. Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresi, Antalya, Türkiye. <https://avesis.ktu.edu.tr/yayin/e564dc97-4550-4238-b83d-bbffe94de06f/okul-oncesi-ogretmenligi-ogrencilerinin-edmodo-deneyimlerinin-incelenmesi>
- Yılmaz, H., & Büyükcebeci, A. (2019). Bazı pozitif psikoloji kavramları açısından helikopter ebeveyn tutumlarının sonuçları. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 9(54), 707-744.
- Yılmaz, H. (2019). İyi ebeveyn, çocuğu için her zaman her şeyi yapan ebeveyn değildir: Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (AHETÖ) geliştirme çalışması. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 3(1), 3-31. <https://doi.org/10.24130/eccd-jecs.1967201931114>
- Yılmaz, H. (2020). Türkiye’de helikopter ebeveynlik eğilimi ve helikopter ebeveynlerin demografik özellikleri. *Sosyal Politikalar Çalışma Dergisi*, (46), 133-160. <https://doi.org/10.21560/spcd.v20i54504.540233>
- Yılmaz, H. (2021). *Özel yetenekli ergenlerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumunun psikolojik sağlık düzeylerine etkileri* (708678) [Yüksek lisans tezi, KTO Karatay Üniversitesi]. <https://tezara.org/theses/708678>
- Yiğit, E., & Günüş S. (2020) Çocukların dijital oyun bağımlılığına göre aile profillerinin belirlenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 144-174. <https://doi.org/10.33711/YYUEFD.691498>

- Yiğit, S. (2010). *İlköğretim 5., 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi.
- Yiğiter, M. S. (2019). *Öretmenlerin mesleki etik politikalarının yönetim düzeyi ile etkili öğretmen özellikleri ve özelliklerinin incelenmesi* (566216) [Yüksek lisans tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi]. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=3281Ww-0FG2wtKqbpLQK_w&no=C0g8pNZnrh_8lCKlsRkzg
- Young, K. S., & Case, C. J. (2004). Internet abuse in the workplace: New trends in risk management. *CyberPsychology & Behavior*, 7(1), 105–111. <https://doi.org/10.1089/109493104322820174>
- Yurdakul, K. I., Dönmez, O., Yaman, F., & Odabaşı, H. F. (2013). Dijital ebeveynlik ve değişen roller. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(4):883-896.
- Zinderen, A., & Aslan, D. (2024). Ebeveynlerin dijital ebeveynlik rollerini üstlenme süreçlerinin çocukların bilinçli medya tüketimine yansıması. *Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi*, (46), 75-96. <https://doi.org/10.17829/turcom.1489277>
- We Are Social. (2025). *Digital 2025: Global overview report*. Retrieved June 5, 2025, from <https://wearesocial.com/uk/blog/2025/04/digital-2025-april-global-statshot-report/>
- Xiuqin, H., Huimin, Z., Mengchen, L., Jinan, W., Ying, Z., & Ran, T. (2010). Mental health, personality, and parental rearing styles of adolescents with Internet addiction disorder. *Cyberpsychology, behavior and social networking*, 13(4), 401-406. <https://doi.org/10.1089/cyber.2009.0222>

EKLER

EK 1. Tanıtıcı Bilgi Formu

Tarih: .../.../...

Değerli Katılımcı, bu formda ‘Ergenlerde Helikopter ve Dijital Ebeveynlik Tutumunun Teknoloji Kullanımı ve Derse İlgili Açısından İncelenmesi’ başlıklı çalışmanın soruları yer almaktadır. Tüm soruların içtenlikle yanıtlanması araştırmanın güvenilirliği açısından önemlidir. Araştırmaya yaptığınız katkıdan dolayı teşekkür ederiz.

1. Cinsiyeti: Kız (), Erkek ()
2. Kaçınıcı sınıf: lise 1 (), lise 2 (), lise 3 (), lise 4 ().
3. Ailenin gelir durumu: gelir giderden az (), gelir gidere eşit (), gelir giderden fazla ()
4. Anne eğitim düzeyi: Okuma yazma bilmiyor (), İlköğretim (), Lise (), Üniversite ve üstü ()
5. Baba eğitim düzeyi: Okuma yazma bilmiyor (), İlköğretim (), Lise (), Üniversite ve üstü ()
6. Anne mesleği,.....
7. Baba mesleği,.....
8. Herhangibir kronik hastalığın var mı? evet (), hayır ().
9. Kendini başarılı buluyor musun? Evet (), hayır ().

EK 2. ALGILANAN HELİKOPTER EBEVEYNLİK TUTUM ÖLÇEĞİ (AHETÖ)

Arkadaşlar kendi çocukluğunuzu hatırlamanızı, anne ve babanızın aşağıda sayılan tutum ve davranışlara sahip olup olmadıklarını düşünmenizi istiyorum. Aşağıda yazılan davranış ve tutumları hem anneniz hem de babanız için ayrı ayrı değerlendirerek cevaplayınız.

ANNEM				AHETÖ	BABAM			
HİÇ Böyle Davranmaz	ARADA SİRADA Böyle Davranır	ÇOĞU ZAMAN Böyle Davranır	HEP BÖYLE Davranır		HİÇ Böyle Davranmaz	ARADA SİRADA Böyle Davranır	ÇOĞU ZAMAN Böyle Davranır	HEP BÖYLE Davranır
1	2	3	4	1-Her gün giyeceğim kıyafetleri seçmek isterdi.	1	2	3	4
1	2	3	4	2-Ne zaman üzgün olsam ısrarla “neyin var” diye sorardı.	1	2	3	4
1	2	3	4	3-Arkadaşlarımla oyun oynarken oyunumuza müdahale etmeden duramazdı.	1	2	3	4
1	2	3	4	4-Akşam eve geldiğimde ilk soruları genellikle okul hayatım ile ilgili olurdu.	1	2	3	4
1	2	3	4	5-Dünyanın ve çevremizin kötü insanlarla dolu olduğuna inanırdı.	1	2	3	4
1	2	3	4	6-Okula başladığım günlerde saatlerce okul dışında veya evin önünde beni beklerdi.	1	2	3	4
1	2	3	4	7-Suratımın asık olmasına hiç katlanamazdı.	1	2	3	4
1	2	3	4	8-Sınav sonuçlarımın açıklanacağı zamanı sabırsızlıkla beklerdi.	1	2	3	4
1	2	3	4	9-Çok sık nasihat ederdi.	1	2	3	4
1	2	3	4	10-Benim özel bir hayatım olabileceğini kabul etmek istemezdi.	1	2	3	4
1	2	3	4	11-Okul notlarım için benden daha çok o kaygılanırdı.	1	2	3	4
1	2	3	4	12-Yüz kızartıcı bir davranışta bulunmamam konusunda çok nasihat ederdi.	1	2	3	4
1	2	3	4	13-Parkta ve sokakta gezerken asla elimi bırakmak istemezdi.	1	2	3	4
1	2	3	4	14-Duygularımı her zaman merak ederdi.	1	2	3	4
1	2	3	4	15-Öğretmenim ile çok sık görüşmek isterdi.	1	2	3	4

1	2	3	4	16-Kötü huy ve alışkanlıklar edinmemden çok korkardı.	1	2	3	4
1	2	3	4	17-Bana yemek yedirmek için arkamdan koştururdu.	1	2	3	4
1	2	3	4	18-Çantamın içini ve ceplerimi sık sık kurcalamaktan hoşlanırdı.	1	2	3	4
1	2	3	4	19-Karşı cinsten bir arkadaşımın olması ihtimali onu endişelendirirdi.	1	2	3	4
1	2	3	4	20-Okul ödevlerim için benden çok o çaba gösterirdi.	1	2	3	4
1	2	3	4	21-Mükemmel bir insan olmamı isterdi.	1	2	3	4

EK 3. Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeği

Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeği		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katlıyorum	Tamamen Katlıyorum
1.	Çocuğumun teknolojik araçları faydalı bir amaç için kullanması beni memnun eder.					
2.	Çocuğumun teknolojik araçları kullanma konusundaki pratikliği beni memnun eder.					
3.	Çocuğumun teknolojik araçları kullanması sonucu, çevresi ile iletişiminin azalabileceğini düşünüyorum.					
4.	Çocuğumun teknolojik araçları kullanmasının neden olabileceği zararlar beni endişelendiriyor.					
5.	Çocuğumun dersleriyle ilgili yapacağı çalışmalarda teknolojik araçlara başvurusu hoşuma gider.					
6.	Çocuğumun teknolojik araçları kullanma becerilerini artırması beni memnun eder.					
7.	Çocuğumun teknolojik araçları kullanırken karşılaşılabileceği riskler beni kaygılandırır.					
8.	Çocuğumun teknolojik araçları kullanırken geçirdiği zamanı sınırlandırmam gerektiğini düşünürüm.					
9.	Çocuğumun teknolojik araçları saatlerce kullanması hoşuma gitmez.					
10.	Çocuğumun teknolojik araçları kullanma becerilerine sahip olmasının, geleceği için gerekli olduğunu düşünürüm.					
11.	Teknolojik araçları, ödevleri dışında kullanması çocuğumun okul başarısını olumsuz etkilediğini düşünüyorum.					
12.	Teknolojik araçları ailenin ortak etkinliklerinde (eğlence, iletişim, gibi) kullanmak hoşuma gider.					

EK 4. Bilişim Teknolojileri Kullanım Ölçeği (BTKÖ)

Değerli katılımcı, bu ölçek sizin bilişim teknolojileri kullanım düzeyinizle ilgili veri toplamak amacıyla geliştirilmiştir. Lütfen her bir maddenin karşına katılma derecenizi (X) işaretleyiniz. Katkılarınız için teşekkür ederiz.

1. Dijital Oyun Oynama	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Oyun oynarken geçen sürenin farkına <u>yarmam</u> .	1	2	3	4	5
Gözlerim sulanana, boynum veya sırtım ağrıyana kadar oyun başından <u>kalkmam</u> .	1	2	3	4	5
Oyun oynamayı, uyumaya tercih ederim.	1	2	3	4	5
Sıkıntılı hissettiğim anlarda oyun oynamak beni rahatlatır.	1	2	3	4	5
Çok fazla oyun oynadığım için ailemle sorun yaşarım.	1	2	3	4	5
Daha önemli işlerim olmasına rağmen oyun oynamayı tercih ederim.	1	2	3	4	5
Sorulduğunda, oyun oynarken geçirdiğim sürenin gerçekte olduğundan daha azını söylerim.	1	2	3	4	5
Oyun oynamak için sabırsızlanırım.	1	2	3	4	5
Oyun oynarken rahatsız edildiğimde veya engellendiğimde öfkeli veya kırıcı olabilirim.	1	2	3	4	5
Çalışma performansım (verimim), oyun oynadığım için düşer.	1	2	3	4	5
Günlük yaşantımla kıyasladığımda oyun oynarken kendimi özgür hissederim.	1	2	3	4	5
Günlük yaşantımla kıyasladığımda oyun oynarken kendimi özgüvenli hissederim.	1	2	3	4	5
Oyun oynamak, hayatımdaki birçok şeye göre daha çekici gelir.	1	2	3	4	5
Fırsat bulduğum her an oyun oynarım.	1	2	3	4	5
Oyun oynamadığım bir hayatı hayal <u>edemem</u> .	1	2	3	4	5
Oyun oynadıkça sosyalleşirim.	1	2	3	4	5
Oyunlardaki başarılarım ile günlük yaşamda gururlanırım.	1	2	3	4	5
Oyun oynarken insanların hile yapması beni öfkelenendirir.	1	2	3	4	5

2. Teknolojik Aygıtların ve Uygulamalarının Kullanımı	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Kullandığım aygıtı yanımdan ayırmak beni kaygılandırır.	1	2	3	4	5
Kullandığım aygıtın şarjı azaldığında tedirgin olurum.	1	2	3	4	5
Uyumadan önce yaptığım son iş, kullandığım aygıtı kontrol etmektir.	1	2	3	4	5
Uyandığımda yaptığım ilk iş, kullandığım aygıtı kontrol etmektir.	1	2	3	4	5
Herhangi bir uyarı sesi gelmemesine rağmen kullandığım aygıtı sık sık kontrol ederim.	1	2	3	4	5
Çalışma performansım (verimim), kullandığım aygıtlarla geçirdiğim zaman nedeniyle düşer.	1	2	3	4	5
Kullandığım aygıtlarla geçirdiğim zaman, akademik başarıma olumsuz etkiler.	1	2	3	4	5
Teknolojik aygıtlarla geçirdiğim sürenin farkına <u>varmam</u> .	1	2	3	4	5
İnternete bağlanamadığımda gergin hissederim.	1	2	3	4	5
Uyumadan önce son yaptığım iş, internete/sosyal ağlara girmektir.	1	2	3	4	5
Uyandığımda yaptığım ilk iş, internete/sosyal ağlara girmektir.	1	2	3	4	5
İnternet kullanım paketim azaldığında kaygılanırım.	1	2	3	4	5
Sıkıntılı hissettiğim anlarda internette/sosyal medya hesaplarımda gezinmek beni rahatlatır.	1	2	3	4	5
Çalışma performansım (verimim), internette/sosyal ağlarda geçirdiğim zaman sebebiyle düşer.	1	2	3	4	5
Günlük yaşantımla kıyasladığımda internette/sosyal ağlarda kendimi özgür hissederim.	1	2	3	4	5
İnternet/sosyal ağ kullanmadığım bir hayatı hayal <u>edemem</u> .	1	2	3	4	5
İnternete/sosyal ağlara ayırdığım zaman, akademik başarıma olumsuz etkiler.	1	2	3	4	5
Sosyal medya hesaplarımda gezinirken iyi hissederim.	1	2	3	4	5

Sosyal medya paylaşımlarıma olumlu yorum yapıldığında iyi hissederim.	1	2	3	4	5
Sosyal medya hesaplarımda takipçi sayımı arttırdığımda iyi hissederim.	1	2	3	4	5
Sosyal medya paylaşımlarım, beğeni alamadığımda üzülürüm.	1	2	3	4	5
Sosyal medya hesabıma bildirim geldiğinde anında bakmak isterim.	1	2	3	4	5
3. Sanal Yaşam Tercihi	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Birileriyle bir etkinlikte bulunmaktansa kullandığım aygıtla vakit geçirmeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5
Teknolojik aygıt kullanırken acıktığımın, susadığımın farkına <u>varmam</u> .	1	2	3	4	5
Kullandığım aygıt ile iletişim kurmayı, yüz yüze iletişime tercih ederim.	1	2	3	4	5
En yakın arkadaşım, kullandığım teknolojik aygıttır.	1	2	3	4	5
Günlük yaptığım işleri veya serbest zamanlarımı, teknolojik aygıt kullandığım zamana göre düzenlerim.	1	2	3	4	5
Elektronik postalarımı (e-mail) kontrol etmeden rahat <u>edemem</u> .	1	2	3	4	5
İnternette/sosyal ağlarda gezinirken acıktığımın, susadığımın farkına <u>varmam</u> .	1	2	3	4	5
İnternette/sosyal ağlarda vakit geçirdiğim için sosyal etkinliklere <u>katılmam</u> .	1	2	3	4	5
Günlük yaptığım işleri veya serbest zamanlarımı internette/sosyal medyada geçireceğim zamana göre düzenlerim.	1	2	3	4	5
İnsanlarla anlık mesajlaşma (WhatsApp, Bip, Messenger vb.) uygulamaları ile iletişim kurmayı, onlarla yüz yüze görüşmeye tercih ederim.	1	2	3	4	5

EK 5. Derse İlgili Ölçeği

Değerli katılımcı, Lise kademesinde aldığınız tüm dersleri düşünerek işaretleme yapınız.

Derse İlgili Ölçeği		Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katlıyorum	Tamamen Katlıyorum
1.	Sınıfta kendimi coşkulu hissediyorum.					
2.	Sınıfta bulunmak beni heyecanlandırıyor.					
3.	Sınıfta bulununca kendimi enerjik hissediyorum.					
4.	Derste anlatılan konular çok ilgimi çekiyor.					
5.	Sınıfta olmak çok eğlencelidir.					
6.	Sınıftaki etkinlikler kendimi iyi hissetmeme yardımcı oluyor.					
7.	Sınıftaki malzeme ve materyaller çok ilgimi çekiyor.					
8.	Sınıfta öğrendiğim her şeyi seviyorum.					
9.	Sınıftaki etkinlikler beni mutlu ediyor.					
10.	Derste anlatılanları hatırlayabilirim.					
11.	Derste anlatılan şeyleri öğrendiğimi hissediyorum.					
12.	Derste anlatılanları belli bir bütünlük içinde anlayabiliyorum.					
13.	Derste anlatılanları anlayabilirim.					
14.	Derste anlatılan her şey daha bilgili olmamı sağlıyor.					
15.	Derste verilen bilgiler yararlıdır.					
16.	Sınıfta benden ne beklendiğini biliyorum.					

EK 6. Etik Kurul İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 29.12.2023-E.89744

T.C.
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Hukuk Müşavirliği

Sayı :E-95531838-050.99-89744
Konu :Etik Kurul Kararı

29.12.2023

Sayın Doç. Dr. Burcu DEMİR GÖKMEN

İlgi : Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğünün 12.12.2023 tarih ve 87836 sayılı yazısı

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğünün ilgi yazısına istinaden Doç. Dr. Burcu DEMİR GÖKMEN'in danışmanlığını yürüttüğü, yüksek lisans öğrencisi Çetin BAYBAŞ'ın "**Ergenlerde Helikopter ve Dijital Ebeveynlik Tutumunun Teknoloji Kullanımı ve Derse İlgili Açısından İncelenmesi**" başlıklı bilimsel araştırması Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulunca incelenmiş olup, 28.12.2023 tarih ve 296 sayılı karar ile söz konusu araştırmaya izin verilmiştir. Bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. Metin AKGÜN
Etik Kurulu Başkanı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : *BS9B57YB8C* Pin Kodu : 70752

Belge Takip Adresi : https://ebys.agri.edu.tr/enVision/Validate_Doc.aspx?

Adres : Fırat Mah. Yeni Üniversite cad. No:2 AE/1 04100 Merkez, Ağrı – Türkiye

Telefon : 0472 215 98 63 Faks:0472 216 20 08

e-Posta : hukukburos@agri.edu.tr Web : www.agri.edu.tr

Kep Adresi : agriibrahimcecenuniversitesi@hs01.kep.tr

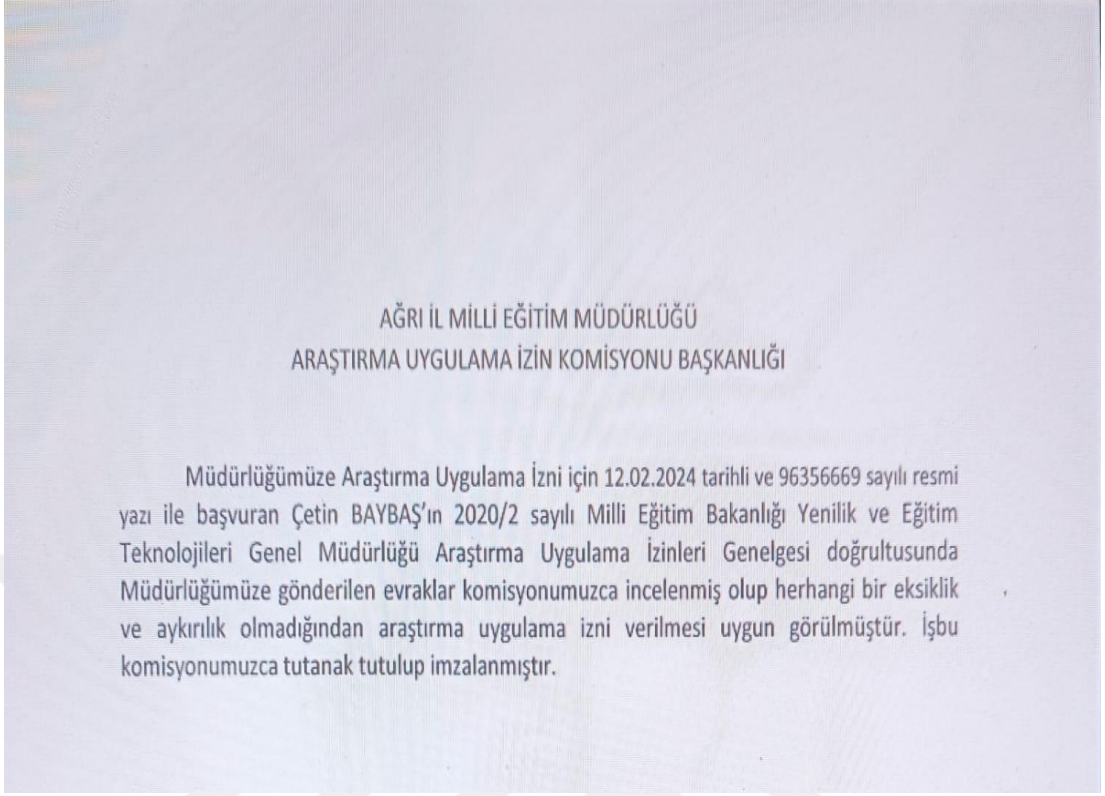
Bilgi için : Yılmaz SABUNCU

Unvanı : Şube Müdürü

Tel No : 1280

EK 7. İl Milli Eğitim Müdürlüğü Kurum İzni

EK 8. Araştırma Uygulama İzni

T.C.
AĞRI VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-78971437-20-96520480
Konu : Araştırma Uygulama İzni
(Çetin BAYBAŞ)

13/02/2024

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Rektörlüğünün 12.02.2024 tarihli ve 96356669 sayılı yazısı.

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Hemşirelik Ana Bilim Dalı, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Bilim Dalı tezli yüksek lisans öğrencisi Çetin BAYBAŞ'ın "Ergenlerde Helikopter ve Dijital Ebeveynlik Tutumunun Teknoloji Kullanımı ve Derse İlgî Açısından İncelenmesi" konulu bilimsel araştırmasının Ağrı'daki Liselerde uygulanması müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde, Olurlarınıza arz ederim.

Hasan KÖKREK
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
Ahmet Raşit ORHAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:
-İl Millî Eğitim Komisyon Tutanağı
-İlgide Kayıtlı Yazı ve Ekleri

Adres : Ar-Ge Birimi

Telefon No : 0 (472) 280 94 42

E-Posta:

Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Bilgi için:

Unvan : Büro Personeli

İnternet Adresi:

Faks:

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden b147-7ffc-3613-a40a-6993 kodu ile teyit edilebilir.

EK 9. Ebeveyn Onam Formu

Sayın Veli;

Çocuğunuzun katılacağı bu çalışma, Ergenlerde Helikopter ve Dijital Ebeveynlik Tutumunun Teknoloji Kullanımı ve Derse İlgisi Açısından incelenmesi” adıyla, Çetin BAYBAŞ tarafından 19.02.2024-01.06.2024 tarihleri arasında yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Hedefi: Bu araştırmanın amacı, ergenlerde helikopter ve dijital ebeveynlik tutumunun teknoloji kullanımı ve derse ilgi düzeyine olan etkisinin araştırılmasıdır.

Araştırma Uygulaması: Anket şeklindedir.

Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı’nın ve okul yönetiminin izni ile gerçekleştirilmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çocuğunuz Çalışmaya katılıp katılmamakta özgürdür. Araştırma çocuğunuz için herhangi bir istenmeyen etki ya da risk taşımamaktadır. Çocuğunuzun katılımı **tamamen sizin isteğinize bağlıdır**, reddedebilir ya da herhangi bir aşamasında ayrılabilirsiniz. Araştırmaya katılmama veya araştırmadan ayrılma durumu öğrencilerin akademik başarıları, okul ve öğretmenleriyle olan ilişkileri etkilemeyecektir.

Çalışmada öğrencilerin kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir.

Uygulamalar, genel olarak kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden çocuğunuz kendisini rahatsız hissederse cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta özgürdür. Bu durumda rahatsızlığın giderilmesi için gereken yardım sağlanacaktır. Çocuğunuz çalışmaya katıldıktan sonra istediği an vazgeçebilir. Böyle bir durumda veri toplama aracını uygulayan kişiye, çalışmayı tamamlamayacağını söylemesi yeterli olacaktır. Anket çalışmasına katılmamak ya da katıldıktan sonra vazgeçmek çocuğuna hiçbir sorumluluk getirmeyecektir. Onay vermeden önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bitikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı:

İletişim Bilgileri :

Yukarıda bilgileri bulunan araştırmaya katılmayı kabul ediyorum.

Sayın katılımcımız;

Katılımcı Adı-Soyadı:

...../...../.....

Telefon Numarası:

İsim-Soyisim İmza:

EK 10. Katılımcı Onam Formu

GÖNÜLLÜLERİN BİLGİLENDİRİLMİŞ OLUR FORMU

Değerli katılımcı, ‘Ergenlerde helikopter ve dijital ebeveynlik tutumunun teknoloji kullanımı ve derse ilgi açısından incelenmesi’ isimli bu araştırmayı yapmayı planladık. Ebeveyn tutumları ergen için oldukça önemlidir. Gelişen değişen dünyada gün geçtikçe yeni ebeveyn tutumları da ortaya çıkmaktadır. Bu ebeveyn tutumlarından olan helikopter ebeveynlik, ergenin her sorununa yetişmeye çalışan ergenin hayatına, sosyal çevresine, arkadaş ortamına ve kişiliklerine müdahale eden, onları belirli sınırlara hapseden, dünyalarının odağına çocuklarını koyan ve yorulmak bilmeyen ebeveynlerdir. Dijital ebeveynlik ise ergenleri dijital içeriklere karşı korumayan, sosyal medya içeriklerini kullanılmasını gözetlemeyen, çözüm yolu üreten, dijital mecralardan fayda sağlayan, takip eden, risklerinin farkında olan ebeveynlerdir. Bilişim teknolojileri kullanımı yararları kadar zararları da bulunmaktadır. Bu zararları en aza indirmek ve ergeni doğru bir şekilde yönlendirmekte, ebeveyn tutumları oldukça önemlidir. Ayrıca teknolojinin okul ve akademik hayat kendine yer bulması ergenin derse olan ilgisini etkilemektedir. Derse ilgi, ergenin eğitim ve öğretimdeki dersleri için heyecan duymaları, motive olmaları ve öğrendiği bilgiyi özümsemesini içermektedir. Helikopter ve dijital ebeveynlik tutumunun teknoloji kullanımı ve derse ilgi üzerindeki etkisinin incelendiği bu araştırmada katılım gönüllülük esasına dayalıdır. Çalışmanın herhangi bir zararı bulunmamaktadır. Çalışma sırasında veriler 5 adet anket ile bir ders saati boyunca toplanacaktır. Vereceğiniz bilgiler bilimsel çalışmalarda kullanılacak olup gizli kalacaktır. Bu çalışmaya katılmanız için sizden herhangi bir ücret talep edilmeyecektir. Çalışmaya katılmama veya kabul ettikten sonra çalışmadan vazgeçme hakkına sahipsiniz. Çalışmaya katılma kararınızdan önce çalışma hakkında bu bilgileri okuyup anladıktan sonra araştırmaya katılmak isterseniz formu işaretleyiniz.

İlginiz ve yardımınız için teşekkür ederim.

Yukarıda gönüllüye araştırmadan önce verilmesi gereken metni okudum, anladım. Bu koşullarla söz konusu araştırmaya kendi rızamla, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Çalışmayı katılmayı kabul ediyorum.

Adı Soyadı

imza

EK 11. Ölçek izinleri

HY Hasan Yılmaz -

Kime: Siz

 Algilana helikopter ebeveynli...
19 KB

Kullanabilirsiniz. İyi çalışmalar

----- Forwarded message -----

Gönderen: **Çetin Baybaş**

Subject: Ölçek izni

Hocam Merhabalar,
Ben Hemşire Çetin BAYBAŞ, Doc.Dr.Burcu GÖKMEN danışmanlığında İbrahim Çeçen Üniversitesi sağlık bilimler fakültesi öğrencisiyim.
İzin verirsiniz Algilana helikopter ebeveynlik tutumu ölçeği ni kullanmak istiyorum. İzin vermeniz halinde ölçeğin değerlendirilmesi ve kullanma formunu da gönderirseniz çok sevinirim.

GI GAMZE İNAN -

Kime: Siz

 Digital_Olcek.docx
25 KB

 DijitalEbeveynlik (1).pdf
1 MB

2 ek (1 MB) Tüm Ekleri Kaydet

Merhaba Çetin,

Ölçeği kullanabilirsiniz. İyi çalışmalar.

Doç.Dr. Gamze İnan

Çetin Baybaş

IK İlker Kaba -

Kime: Siz

 Bilşim Teknolojileri Kullanım ...
38 KB

Merhaba,
İlgili kaynak gösterme kurallarına uymanız kaydıyla BTK Ölçeğimizi çalışmanızda kullanabilirsiniz.
İlgili döküman ektedir.
İyi çalışmalar.

--

Dr. İlker KABA
Psikolojik Danışman / Psychological Counselor, PhD.
Psikoterapist / Psychotherapist

Bilkent Erzurum Laboratuvar Okulu / Bilkent Erzurum Laboratory School

 BELS | Bilkent Erzurum Laboratory School

Çetin Baybaş

AA AHMET AKIN -

Kime: Siz

 152. Derse İlgili Ölçeği.doc
281 KB

Kullanabilirsiniz iyi çalışmalar

...

Kime: AHMET AKIN
Konu: Ynt: ölçek kullanma izini

Hocam Merhabalar,
Ben Hemşire Çetin BAYBAŞ, Doc.Dr.Burcu GÖKMEN danışmanlığında İbrahim Çeçen Üniversitesi sağlık bilimler fakültesi öğrencisiyim.
İzin verirsiniz derse ilgili ölçeği ni kullanmak istiyorum. İzin vermeniz halinde ölçeğin değerlendirilmesi ve kullanma formunu da gönderirseniz çok sevinirim.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Çetin BAYBAŞ
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Pamukkale Üniversitesi/Sağlık Bilimler Fakültesi/Hemşirelik
Yüksek Lisans Öğrenimi	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi/Lisansüstü Eğitim Enstitüsü/Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği (YL) (TEZLİ)
İş Deneyimi	
Stajlar	Pamukkale Üniversitesi Hastanesi
Çalıştığı Kurumlar	Ağrı Eğitim ve Araştırma Hastanesi (Hemşire)
Mezuniyet Tarihi	
Lisans Mezuniyet: 21.06.2021	